

**BANK SPÓŁDZIELCZY
W JORDANOWIE**
Grupa BPS

Załącznik nr 1 do
Uchwały Zarządu Banku nr 2/45/2020
Banku Spółdzielczego w Jordanowie
z dnia 31.07.2020 r.

Załącznik nr 1 do
Uchwały Rady Nadzorczej Banku nr 5/8/2020
Banku Spółdzielczego w Jordanowie
z dnia 03.08.2020 r.

**Ujawnienie informacji
o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu
ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych,
polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji
podlegających obowiązkowym ujawnieniom
według stanu na dzień 31.12.2019 r.**

Jordanów, lipiec 2020 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
1. INFORMACJE OGÓLNE O BANKU	5
2. PODSTAWY PRAWNE	6
3. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM – ART. 435	6
3.1. Ryzyko kredytowe (w tym ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko rezydualne, ryzyko kontrahenta, ryzyko koncentracji)	7
3.2. Ryzyko operacyjne	13
3.3. Ryzyko braku zgodności	16
3.4. Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB)	19
3.5. Ryzyko płynności i finansowania	21
3.6. Ryzyko walutowe	33
3.7. Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)	35
3.8. Ryzyko biznesowe (w tym wyniku finansowego)	41
4. INFORMACJE W ZAKRESIE ZASAD ZARZĄDZANIA – ART. 435 UST. 2 ROZPORZĄDZENIA CRR ORAZ ART. 111A USTAWY PRAWO BANKOWE	43
5. ZAKRES STOSOWANIA – ART. 436	45
6. FUNDUSZE WŁASNE – ART. 437	45
7. WYMOGI KAPITAŁOWE – ART. 438	48
8. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KONTRAHENTA – ART. 439	51
9. BUFORY KAPITAŁOWE – ART. 440	51
10. WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO – ART. 441	51
11. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 442	52
12. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ – ART. 443	66
13. KORZYSTANIE Z ECAI – ART. 444	66
14. EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE – ART. 445	66
15. EKSPOZYCJA NA RYZYKO OPERACYJNE – ART. 446	66
16. EKSPOZYCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM – ART. 447	68
17. EKSPOZYCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCIOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM – ART. 448	68
18. EKSPOZYCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE – ART. 449	71
19. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ – ART. 450	71
20. DŹWIGNIA FINANSOWA – ART. 451	74
21. STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 452	77
22. STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 453	77
23. STOSOWANIE METOD ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO – ART. 454	80
24. STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO – ART. 455	80
OPIS SYSTEMU ZARZĄDZANIA, W TYM SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM, SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ ORAZ POLITYKI WYNAGRODZEŃ, A TAKŻE SPEŁNIANIU PRZEZ CZŁONKÓW RADY NADZORCZEJ I ZARZĄDU WYMOGÓW OKREŚLONYCH W ART. 22AA USTAWY PRAWO BANKOWE W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W JORDANOWIE	81
OŚWIADCZENIE ZARZĄDU	106
INFORMACJA NA TEMAT OGÓLNEGO PROFILU RYZYKA W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W JORDANOWIE	107

Wykaz tabel:

Tabela nr 1	Źródła finansowania działalności Banku według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 2	Rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 3	Zestawienie nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 4	Częstotliwość i rodzaj informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności i finansowania
Tabela nr 5	Średni i maksymalny poziom wykorzystania obowiązujących limitów z zakresu ryzyka walutowego według stanu na dzień 31.12.2019 r. oraz maksymalne wykorzystanie w całym 2019 roku
Tabela nr 6	Struktura funduszy własnych według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 7	Uzgodnienie pozycji funduszy własnych Tier I i Tier II do bilansu w zbadanym sprawozdaniu finansowym (przedstawionym zgodnie z ustawą o Rachunkowości)
Tabela nr 8	Zestawienie regulacyjnych wymogów kapitałowych według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 9	8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla kategorii ekspozycji określonych w art. 112 Rozporządzenia CRR według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 10	Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według wagi ryzyka kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 11	Wymogi kapitałowe w odniesieniu do ryzyka rynkowego
Tabela nr 12	Wskaźniki dotyczące wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne
Tabela nr 13	Ustalone wymogi kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka oraz kapitał wewnętrzny według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 14	Całkowita i średnia wartość ekspozycji netto dla każdej klasy ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 15	Ekspozycje przeterminowane w podziale na istotne grupy kontrahentów według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 16	Ekspozycje kredytowe w podziale na branże według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 17	Kredyty według terminów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 18	Struktura zobowiązań pozabilansowych według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 19	Ekspozycje przeterminowane w podziale na grupy według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 20	Informacja o stanie i zmianach rezerw celowych
Tabela nr 21	Informacja o stanie i zmianach odpisów aktualizujących
Tabela nr 22	Jakość kredytowa ekspozycji restrukturyzowanych z podziałem na obsługiwane i nieobsługiwane ekspozycje restrukturyzowane, utratę ich wartości oraz zabezpieczenia
Tabela nr 23	Jakość kredytowa ekspozycji obsługiwanych i nieobsługiwanych w podziale według liczby dni przeterminowania
Tabela nr 24	Ekspozycje obsługiwane i nieobsługiwane oraz związane z nimi rezerwy
Tabela nr 25	Zabezpieczenia uzyskane przez przejęcie i postępowanie egzekucyjne, z podziałem na rodzaje przejętych aktywów
Tabela nr 26	Aktywa obciążone i wolne od obciążeń według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 27	Wielkość wymogu kapitałowego na ryzyko rynkowe według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 28	Ilość i wysokość strat operacyjnych w 2019 roku
Tabela nr 29	Instrumenty finansowe według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 30	Informacje o sumie wypłaconych wynagrodzeń w 2019 r. (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy) osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach
Tabela nr 31	Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy), z podziałem na obszary działalności w Banku
Tabela nr 32	Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy), z podziałem na kadrę kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka
Tabela nr 33	Wartość wskaźnika dźwigni finansowej w 2018 i 2019 roku
Tabela nr 34	Wskaźnik dźwigni – formularz do celów ujawniania informacji
Tabela nr 35	Tabela LRSum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 36	Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 37	Tabela LRSpł: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) według stanu na dzień 31.12.2019 r.
Tabela nr 38	Tabela LRQua: Informacje jakościowe
Tabela nr 39	Informacje na temat koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w ramach podjętych działań w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego – informacje dotyczące ryzyka koncentracji w pojedynczym instrumencie zabezpieczającym według stanu na dzień 31.12.2019 r.

Wykaz załączników:

Załącznik nr 1- Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń, a także spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe w Banku Spółdzielczym w Jordanowie.

Załącznik nr 2 - Oświadczenie Zarządu Banku.

Załącznik nr 3 - Informacja na temat ogólnego profilu ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie.

WPROWADZENIE

1. Niniejszy dokument stanowi realizację Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej Rozporządzeniem CRR), innych rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE) ustanawiających wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji, jak również „Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, udostępnionej na stronie internetowej Banku: www.bsJordanow.pl.
2. Niniejszy dokument obejmuje również informacje, o których mowa w art. 111, 111a oraz 111b Ustawy Prawo bankowe.
3. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu CRR dokonuje ujawniania informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie, zwanym dalej „Informacją” wg stanu na dzień 31.12.2019 r.
4. W niniejszej Informacji zawarto wszystkie dane dotyczące adekwatności kapitałowej, o których mowa w w/w regulacjach, z wyjątkiem informacji nieistotnych. Bank nie jest podmiotem dominującym ani podmiotem zależnym, a informacje ogłaszane są na poziomie indywidualnym. Uzupełnieniem ujawnianych informacji zawartych w niniejszym dokumencie są dane zawarte w „Informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Jordanowie za okres od 1 stycznia 2019 do 31 grudnia 2019 roku” oraz w „Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku Spółdzielczego w Jordanowie w okresie od 01.01.2019 do 31.12.2019 roku”.

1. INFORMACJE OGÓLNE O BANKU

1. Bank Spółdzielczy w Jordanowie, zwany dalej Bankiem, z siedzibą w Jordanowie, ul. Rynek 44, 34-240 Jordanów, którego akta rejestrowe są przechowywane w Sądzie Rejonowym dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, wpisano do Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000128861, NIP 735-00-19-736, REGON 000499933, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2019 roku.
2. Bank Spółdzielczy w Jordanowie działa na terenie województwa małopolskiego oraz na terenie powiatu żywieckiego z terenu województwa śląskiego.
3. Wszelkie dane liczbowe wyrażone zostały w tysiącach złotych.
4. W 2019 roku Bank prowadził działalność w ramach następującej struktury organizacyjnej:

Lp.	Placówka	Adres
1.	Centrala w Jordanowie	34-240 Jordanów, ul. Rynek 44
2.	Oddział w Makowie Podhalańskim	34-220 Maków Podhalański, ul. 3 Maja 6
3.	Oddział w Zawoi	34-222 Zawoja 1923
4.	Filia w Białce	34-220 Maków Podhalański, Białka 608
5.	Filia w Sidzinie	34-236 Sidzina 362

5. Bank zrzeszony jest z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie.
6. Bank Spółdzielczy w Jordanowie jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, który zapewnia płynność i wypłacalność każdego uczestnika.

2. PODSTAWY PRAWNE

Niniejsza Informacja została sporządzona zgodnie z wymogami określonymi w:

- 1) Rozporządzeniu 575/2013 UE, zwanym dalej Rozporządzeniem CRR,
- 2) Rozporządzeniu 1423/2013 UE,
- 3) Ustawie Prawo bankowe, ze szczególnym uwzględnieniem art. 111, 111a oraz 111b,
- 4) Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach,
- 5) Zasadach ładu korporacyjnego KNF,
- 6) Rekomendacji „M” KNF,
- 7) Rekomendacji „P” KNF,
- 8) Rekomendacji „H” KNF (obowiązek opisu systemu kontroli wewnętrznej),
- 9) Ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym,
- 10) Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) – zwane dalej RODO,
- 11) Ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym,
- 12) Ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami (tzw. EURO-FATCA),
- 13) Ustawie z dnia 10 czerwca 2016 o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji,
- 14) Ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych,
- 15) Ustawie z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Ustawa IDD),
- 16) Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych - zwane dalej „Rozporządzeniem BMR”,
- 17) Wytycznych EBA dotyczących ujawnień w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych EBA/GL/2018/10,
- 18) Wytycznych w sprawie wymogów dotyczących ujawniania informacji na mocy części ósmej Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (EBA/GL/2016/11),
- 19) Wytycznych w sprawie istotności, zastrzeżonego charakteru i poufności ujawnianych informacji oraz częstotliwości ujawniania zgodnie z art. 432 ust. 1, art. 432 ust. 2 i art. 433 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

3. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM – ART. 435

1. W Banku funkcjonuje zorganizowany system zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, jednostki i komórki organizacyjne, a także pracownicy. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Strategia ta jest zgodna z założeniami „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Jordanowie na lata 2018-2022” i podlega corocznej weryfikacji (przeładowi). Weryfikacja (przeładow) dokonywana jest także w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz Banku lub w jego otoczeniu zewnętrznym.
2. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” powiązana jest również z innymi regulacjami wewnętrznymi o charakterze strategicznym, np.

- „Politykami w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, „Planem ekonomiczno - finansowym Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, itp.
3. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako bieżąca i przyszła gotowość Banku do podejmowania ryzyka - poziom ryzyka, jaki zamierza i jest gotowy ponieść Bank.
  4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych oraz założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
  5. Przestrzeganie akceptowalnego poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko) podlega monitorowaniu, a także raportowaniu przez komórki organizacyjne Banku dokonujące pomiaru ryzyk występujących w Banku, zgodnie z przedmiotowymi regulacjami oraz „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
  6. Informacja dotycząca art. 435 ust. 1 lit a – d Rozporządzenia CRR, tzn. strategii i procesów zarządzania rodzajami ryzyka, struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i Statutu Banku lub innych odpowiednich rozwiązań, zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka, strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko, zawarta jest w Załączniku nr 1 do niniejszej Informacji. Załącznik ten zawiera również informacje objęte art. 111 a ust. 4 ustawy Prawo bankowe.
  7. Oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez art. 435 ust. 1 lit. e, zatwierdzone przez Zarząd Banku, zawarte zostały w Załączniku nr 2 do niniejszej Informacji.
  8. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust. 1 lit f., w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka, zawarta została w Załączniku nr 3 do niniejszej Informacji.

3.1. Ryzyko kredytowe (w tym ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko rezydualne, ryzyko kontrahenta, ryzyko koncentracji)

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez Klienta lub Kontrahenta. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych. Obejmuje ono działalność kredytową oraz działalność na rynku hurtowym (lokaty międzybankowe, dłużne papiery wartościowe, itp.); ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.

Rada Nadzorcza określa cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem koncentracji w Banku, w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, zapewniających odpowiedni poziom dochodowości. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
2. dokonywanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
3. podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela kredytowego,
4. działania organizacyjno-proceduralne.

Cele szczegółowe zawarte są „Polityce zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji)”, będącej elementem „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, stanowiącej uszczegółowienie „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Rada Nadzorcza Banku:

- ✓ określa Cele strategiczne (Politykę długoterminową) w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym oraz ekspozycjami nieobsługiwanymi oraz restrukturyzowanymi w Banku, określające apetyt na ryzyko adekwatne do charakteru, skali i złożoności działalności Banku, będące Załącznikiem do „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
- ✓ sprawuje nadzór nad funkcjonującym w Banku systemem zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym koncentracji, poprzez analizę nie rzadziej niż raz na kwartał Analiz o ponoszonym przez Bank ryzyku kredytowym, w tym koncentracji, wykorzystaniu limitów i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym koncentracji;
- ✓ ocenia jakość i skuteczność metod zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym koncentracji, na podstawie otrzymywanych przynajmniej raz w roku sprawozdań z działalności Zarządu Banku;
- ✓ nadzoruje system kontroli wewnętrznej w odniesieniu do działalności Banku w zakresie ryzyka kredytowego, w tym koncentracji oraz przeprowadza coroczną ocenę jego adekwatności i skuteczności.

Komitet Audytu dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

Zarząd Banku:

- ✓ organizuje proces zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym koncentracji, opracowuje i wprowadza „Politykę zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji)” oraz „Politykę w zakresie ekspozycji nieobsługiwanymi (NPE) i restrukturyzowanymi (FBE) odzwierciedlające akceptowany przez Radę Nadzorczą Banku apetyt na ryzyko;
- ✓ nadzoruje jakość procesu zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym koncentracji, w tym przynajmniej raz w roku ocenia przyjętą „Politykę zarządzania ryzykiem kredytowym Politykę zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji)” oraz „Politykę w zakresie ekspozycji nieobsługiwanymi (NPE) i restrukturyzowanymi (FBE) pod względem ich skuteczności i adekwatności w stosunku do prowadzonej działalności oraz informuje Radę Nadzorczą Banku o wynikach przeprowadzonej analizy;
- ✓ projektuje, wprowadza oraz zapewnia adekwatny i skuteczny system kontroli wewnętrznej w odniesieniu do działalności Banku w zakresie ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji.

Bank w sposób odpowiadający skali działalności i profilowi ryzyka, zapewnia rozdzielenie funkcji pomiędzy jednostkami biznesowymi przeprowadzającymi operacje mające wpływ na ryzyko kredytowe, w tym koncentracji od jednostek odpowiedzialnych za monitorowanie i kontrolowanie ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji.

Podmiotami odpowiedzialnymi za opracowanie, wdrażanie i przestrzeganie regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku są:

- 1) **Prezes Zarządu**, nadzorujący ryzyka istotne w Banku, w tym ryzyko kredytowe,
- 2) **Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych**, bezpośrednio zarządzający ryzykiem kredytowym, nadzorujący działalność kredytową, odpowiedzialny za wdrażanie i realizację „Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji

- zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji)” oraz „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE)”,
- 3) **Główny Księgowy (drugi poziom zarządzania – druga linia obrony)** – odpowiedzialny m.in. za tworzenie i rozwiązywanie rezerw celowych na podstawie propozycji Komórki ds. monitoringu,
  - 4) **Analitik Kredytowy (drugi poziom zarządzania – druga linia obrony)** - opiniuje ryzyko transakcji kredytowych pod kątem oceny ryzyka ponoszonego przez Bank, opracowuje i weryfikuje „Metodykę oceny zdolności kredytowej Klientów instytucjonalnych” oraz wartości przyjętych zabezpieczeń. Analitik kredytowy współuczestniczy w projektowaniu regulacji wewnętrznych z ryzyka kredytowego oraz prawnych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych, weryfikuje dokumentację kredytową pod kątem kompletności, poprawności i wiarygodności,
  - 5) **Komórka ds. monitoringu (drugi poziom zarządzania – druga linia obrony)** – pracownicy, którzy mają za zadanie przeprowadzanie monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych z tytułu sytuacji ekonomiczno-finansowej na podstawie dokumentów przygotowanych przez Pracowników operacyjnych. Niezależność monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych – Bank zapewnia niezależność monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń poprzez taki podział zadań, że Pracownicy pierwszego poziomu zarządzania (pierwszej linii obrony) kompletują i wstępnie przygotowują dokumenty, które przekazują do Komórki ds. monitoringu w celu przeprowadzenia monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji ekspozycji z tytułu sytuacji ekonomiczno-finansowej. Decyzje w sprawie klasyfikacji są podejmowane zgodnie z „Regulaminem podejmowania decyzji kredytowych”. Komórka opracowuje i weryfikuje Metodykę oceny zdolności kredytowej osób fizycznych, przyjęte w Banku wskaźniki Dtl oraz sporządza listę sygnałów ostrzegawczych,
  - 6) **Komórka ds. restrukturyzacji i windykacji (drugi poziom zarządzania – druga linia obrony)** – pracownik, który ma za zadanie zarządzanie należnościami trudnymi zgodnie z Wytycznymi SSOZ BPS – Zasady dotyczące zarządzania ekspozycjami zagrożonymi (nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi) w Bankach spółdzielczych. Komórka ds. restrukturyzacji i windykacji prowadzi karty postępowania windykacyjnego/restrukturyzacyjnego oraz plany działań zgodnie z „Instrukcją zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi”,
  - 7) **Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa (drugi poziom zarządzania-druga linia obrony)** - nadzoruje pracę Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa w zakresie ryzyka kredytowego,
  - 8) **Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa (drugi poziom zarządzania – druga linia obrony)** - odpowiedzialna za pomiar, monitorowanie, raportowanie ryzyk, opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, ich okresowej weryfikacji, analiz ryzyka kredytowego, wewnętrznych regulacji Banku,
  - 9) **Zespół Finansowo-Księgowy oraz Zastępca Głównego Księgowego (pierwszy poziom zarządzania – pierwsza linia obrony)** – odpowiedzialni są za tworzenie rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących na należności związane z ekspozycjami kredytowymi w ostatnim dniu każdego miesiąca oraz w ostatnim dniu każdego kwartału kalendarzowego, a także za dzienną klasyfikację w systemie EuroBankNet Plus należności wg kryterium terminowości z uwzględnieniem rat odsetkowych, a następnie za przekazanie Komórcie ds. monitoringu zestawienia ekspozycji kredytowych przeklasyfikowanych ze względu na terminowość,
  - 10) **Administrator W - SBN** – osoba odpowiedzialna za administrowanie wewnętrzną bazą danych o nieruchomościach, za wymianę danych z bazą zewnętrzną SBN oraz za opracowanie i weryfikację „Instrukcji użytkowania systemu raportowania danych o nieruchomościach w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
  - 11) **Koordynator ds. ubezpieczeń** – zarządza ryzykiem bancassurance w Banku, weryfikuje polisy zewnętrzne będące zabezpieczeniem ekspozycji kredytowych oraz opracowuje i weryfikuje „Standardy obsługi sprzedażowej i posprzedażowej produktów ubezpieczeniowych oraz zasady monitorowania ich przestrzegania w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
  - 12) **Pracownik jednostki biznesowej (pierwszy poziom zarządzania – pierwsza linia obrony)** – pracownik kredytowy Centrali, Oddziału lub Filii, zajmujący się bezpośrednią obsługą Klienta,

prowadzący jego dokumentację, przygotowujący dokumenty do monitoringu sytuacji ekonomiczno-finansowej Klienta oraz analizę terminowości spłat w oparciu o regulacje zatwierdzone przez Zarząd Banku, gromadzący dane do niezależnej klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia rezerw celowych,

- 13) **Dyrektorzy Oddziałów oraz Kierownik Zespołu ds. Kredytów (pierwszy poziom zarządzania – pierwsza linia obrony)** - odpowiedzialni za identyfikację ryzyka kredytobiorców ocenianych i monitorowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku oraz za przygotowanie analizy portfela kredytowego na podstawie zgromadzonej sprawozdawczości,
- 14) **Testowanie (kontrola wewnętrzna)** – sprawowana przez Komórkę ds. kontroli wewnętrznej, Komórkę ds. zgodności (drugi poziom zarządzania – druga linia obrony) oraz przez pracowników wyznaczonych w Matrycy funkcji kontroli,
- 15) **Audyt Wewnętrzny sprawowany przez SSOZ BPS (trzeci poziom zarządzania - trzecia linia obrony)** przeprowadzający kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem koncentracji, ryzykiem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta oraz „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE),
- 16) **Wszyscy pracownicy Banku** – są zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej (weryfikacji bieżącej) i testowania.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) identyfikacja czynników ryzyka kredytowego,
- 2) ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limitów),
- 3) monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- 4) wdrażanie technik redukcji ryzyka,
- 5) zarządzanie ryzykiem koncentracji zgodnie z Rekomendacją „C”,
- 6) zarządzanie ryzykiem rezydualnym (w tym zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zgodnie z Rekomendacją „S” i Rekomendacją „J”),
- 7) zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych zgodnie z Rekomendacją „T”,
- 8) testy warunków skrajnych i plany awaryjne,
- 9) weryfikacja (przegląd) przyjętych procedur,
- 10) testowanie (kontrola wewnętrzna) zarządzania ryzykiem kredytowym.

Ryzyko kredytowe Banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- a) ryzyka pojedynczej transakcji,
- b) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:

- 1) badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, w oparciu o zweryfikowane pod względem wiarygodności dokumenty, dostarczane przez klientów,
- 2) wykorzystaniu w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych (BIK Przedsiębiorca, BIK Indywidualny, KR D, SBN),
- 3) prawidłowym zabezpieczaniu zwrotności ekspozycji kredytowych, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, gwarantującym zwrotność kredytów,
- 4) bieżącym monitoringiem zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych w całym okresie kredytowania,
- 5) dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych,
- 6) prawidłowym prowadzeniu windykacji i restrukturyzacji oraz nadzoru nad trudnymi kredytami,
- 7) testowaniu (kontroli wewnętrznej) działalności kredytowej,
- 8) rozdzieleniu funkcji budowy modeli statystycznych oceny zdolności kredytowej od działalności sprzedażowej (operacyjnej) – I linia obrony (I poziom zarządzania). Za budowę modeli oceny zdolności kredytowej odpowiada Analityk kredytowy II linia obrony (II poziom zarządzania) oraz Komórka ds. monitoringu II linia obrony (II poziom zarządzania).

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane jest za pomocą:

- 1) dywersyfikacji ryzyka (limity koncentracji);
- 2) analizy skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych;
- 3) monitorowania rynku podstawowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości;
- 4) analizy struktury podmiotowej i produktowej portfela kredytowego;
- 5) monitorowania ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka;
- 6) przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych polegających w szczególności na:
  - a) organizacji bezpiecznych schematów podejmowania decyzji kredytowych;
  - b) rozdzieleniu funkcji operacyjnych od oceny ryzyka, poprzez wdrożenie zasady, że ocenę ryzyka przeprowadza Zarząd Banku lub osoby upoważnione przez Zarząd Banku z wykorzystaniem dokumentacji opracowanej przez pracownika kredytowego, w oparciu o zatwierdzone przez Zarząd Banku regulacje;
  - c) podziale kompetencji wśród członków Zarządu Banku. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem istotnym sprawuje Prezes Zarządu, natomiast Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych bezpośrednio zarządza ryzykiem kredytowym;
  - d) przydzieleniu odpowiedzialności nad wdrażaniem i realizacją „Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji)” oraz „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE) Wiceprezesowi Zarządu ds. Handlowych;
  - e) prawidłowym przepływie informacji;
  - f) odpowiednim doborze i szkoleniu kadr;
  - g) nadzorze nad działalnością kredytową;
  - h) organizacji odpowiedniego systemu kontroli wewnętrznej.

Stosowane w Banku metodyki oceny zdolności kredytowej określają regulaminy, instrukcje, procedury oraz inne regulacje kredytowe zapewniające standaryzację świadczonych usług oraz ograniczające ryzyko kredytowe.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do kategorii ekspozycji detalicznych, zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz Rekomendacją „T” KNF, Bank stosuje ujednolicone zasady oceny zdolności kredytowej, dostosowane do ich charakterystyki ryzyka, określone w instrukcjach kredytowania oraz zarządzanie portfelowe.

W Banku Komórka ds. monitoringu prowadzi systematyczny monitoring sytuacji ekonomiczno - finansowej kredytobiorców oraz zabezpieczeń, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Banku.

Gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym okazuje się nieakceptowalne, Zarząd Banku oraz kadra kierownicza stosują następujące rozwiązania:

- 1) ograniczanie kwoty ekspozycji poprzez wprowadzenie obniżonych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom, na duże ekspozycje kredytowe lub na niektóre rodzaje kredytów o wysokim stopniu zbadanego ryzyka;
- 2) ograniczanie skali całej akcji kredytowej Banku lub w odniesieniu do wybranych placówek Banku;
- 3) zwiększanie poziomu zabezpieczeń;
- 4) restrukturyzowanie i windykowanie zadłużenia;
- 5) doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej, opracowanie odpowiednich procedur wewnętrznych;
- 6) sprzedaż wierzytelności;
- 7) podejmowanie innych zindywidualizowanych działań, zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

Ryzyko koncentracji:

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka koncentracji jest:

Dywersyfikacja ryzyka wynikającego z koncentracji poprzez utrzymanie tej koncentracji zgodnej z Rekomendacją „C” i założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez:

- a) limity koncentracji należności jako procent uznanego kapitału, stanowiące Załącznik nr 1 do „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- b) maksymalną koncentrację wynikającą z ekspozycji wobec podmiotów z tej samej branży oraz maksymalną koncentrację wynikającą z tego samego rodzaju zabezpieczenia, która ujęta jest w Załączniku nr 1 do „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- c) limity ekspozycji z tytułu inwestycji w instrumenty dłużne i kapitałowe, które zawarte są w Załączniku nr 1 do „Instrukcji zarządzania ryzykiem inwestycji finansowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Bank, z uwagi na identyfikowane ryzyko wynikające z zakresu, skali i charakteru działalności zarządza następującymi rodzajami koncentracji ekspozycji:

- 1) ekspozycje wobec jednego kredytobiorcy oraz wobec grupy podmiotów powiązanych, w tym dużych ekspozycji kredytowych,
- 2) ekspozycje wobec podmiotów z tej samej branży, zdefiniowanych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (wobec klientów prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami),
- 3) ekspozycje w ramach poszczególnych produktów,
- 4) ekspozycje wynikające z tego samego rodzaju zabezpieczenia (w tym EKZH),
- 5) detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK),
- 6) ekspozycje z tytułu inwestycji w instrumenty dłużne i kapitałowe,
- 7) ekspozycje w odniesieniu do kredytów udzielonych członkom Rady Nadzorczej, członkom Zarządu Banku, pracownikom zajmującym kierownicze stanowiska, podmiotom powiązanim kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu Banku, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko.

W Banku przeprowadzane są testy warunków skrajnych, których celem jest analiza wpływu znacznego wzrostu ryzyka kredytowego na sytuację Banku.

Testy warunków skrajnych są zgodne z zapisami Rekomendacji „C”, Rekomendacji „S”, Rekomendacji „T” KNF oraz „Wytycznymi dotyczącymi testów warunków skrajnych przeprowadzanych przez instytucje” EBA/GL/2018/04 z 19 lipca 2018 roku.

Bank zapewnia, że testy warunków skrajnych są wykonalne i realne oraz uwzględniane są na wszystkich właściwych szczeblach zarządzania przy podejmowaniu decyzji w sprawie wszystkich istotnych, istniejących i potencjalnych czynników ryzyka.

Bank przeprowadza również odwrotne testy warunków skrajnych i scenariuszowe testy warunków skrajnych.

Na podstawie testów warunków skrajnych opracowuje się (weryfikuje) plany awaryjne w zakresie działalności kredytowej.

Zakres przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku jest współmierny do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka (wg zasady proporcjonalności).

Testy warunków skrajnych (ich założenia i scenariusze) podlegają przeglądom co najmniej raz w roku, a w przypadku istotnej zmiany warunków rynkowych, (w tym sytuacji gospodarczej na terenie działania Banku) lub skali prowadzonej działalności częściej w celu określenia ich skuteczności i odporności.

Testowanie (kontrola wewnętrzna) działalności kredytowej w Banku sprawowana jest poprzez:

- 1) analizowanie na bieżąco sytuacji ekonomiczno-finansowej i wiarygodności Klienta, a także prawidłowości przestrzegania oraz dotrzymywania wszystkich warunków określonych w umowie kredytowej oraz w umowie dot. prawnych form zabezpieczeń,
- 2) analizowanie przestrzegania regulacji kredytowych oraz ocenę jakości pracy poszczególnych pracowników kredytowych.

Testowanie (kontrola wewnętrzna) oraz weryfikacja bieżąca działalności kredytowej dokonywana jest przez:

- 1) pracowników Oddziałów/Filii oraz Centrali odpowiedzialnych za administrowanie kredytami oraz Dyrektorów i Kierowników,
- 2) Komórkę ds. kontroli wewnętrznej,
- 3) Komórkę ds. zgodności,
- 4) Kierownika Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- 5) Wiceprezesa Zarządu ds. Handlowych,
- 6) inne osoby na zlecenie Prezesa Zarządu, zgodnie z „Regulaminem systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Ponadto Audyt Wewnętrzny sprawowany jest przez SSOZ BPS.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym podlega badaniu i ocenie w ramach systemu kontroli wewnętrznej, z uwzględnieniem w szczególności:

- 1) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 2) narzędzi pomiaru,
- 3) przestrzegania limitów wewnętrznych,
- 4) realizacji „Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji)” oraz „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE)” Banku,
- 5) systemu kompetencji i odpowiedzialności,
- 6) mechanizmów informacyjno - sprawozdawczych stosowanych na poszczególnych szczeblach zarządzania.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym podlega badaniu i ocenie w ramach systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności, ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) zgodności systemu zarządzania ryzykiem kredytowym z regulacjami zewnętrznymi,
- 2) zgodności limitów wewnętrznych z wymaganiami nadzorczymi,
- 3) przestrzegania wewnętrznych regulacji kredytowych.

3.2. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest to możliwość wystąpienia straty wynikającej z nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne, nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym (wyniku finansowego). Ryzyko operacyjne obejmuje także ryzyko IT, ryzyko braku zgodności, ryzyko modelu oraz ryzyko outsourcingu.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem IT i ryzykiem braku zgodności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- ✓ określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- ✓ prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności),
- ✓ opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasad identyfikacji, rejestracji, oceny i monitorowania strat z tytułu ryzyka operacyjnego oraz przyjęte przez Bank określenie ryzyka operacyjnego na potrzeby stosowania tych zasad, uwzględniające możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmujące również ryzyko prawne oraz uwzględniające zdarzenia charakteryzujące się niską częstotliwością występowania, lecz wysokimi stratami,
- ✓ plany utrzymania ciągłości działania zapewniające ciągłe i niezakłócone działanie Banku oraz plany awaryjne służące zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności Banku i ograniczeniu strat w przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych, mogących poważnie zakłócić tę działalność,
- ✓ zasady zarządzania kadrami,
- ✓ zasady zarządzania ryzykiem outsourcingu,
- ✓ zasady zarządzania ryzykiem modelu, rozumianym jako ryzyko potencjalnej straty, jaką może ponieść Bank w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli:
  - kompleksowo ustalające sposób zarządzania wykorzystywanym przez Bank modelem, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności,
  - zapewniające, że stosowany model, w szczególności jego założenia, są poddawane okresowej ocenie wewnętrznej, uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną,
- ✓ zasady zarządzania ryzykiem IT systemów, związanym z prawidłowym, efektywnym i bezpiecznym wspieraniem działalności Banku przez jego środowisko teleinformatyczne,
- ✓ określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
- ✓ zdefiniowanie tolerancji/apetytu Banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowych sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym oraz określone działania, które Bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone,
- ✓ przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego,
- ✓ weryfikacja spójności procedur wewnętrznych Banku z regulacjami zewnętrznymi.

Organami nadzorującymi zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku są:

- 1) Rada Nadzorcza Banku,
- 2) Komitet Audytu Banku,
- 3) Zarząd Banku.

W procesie bezpośredniego realizowania zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza Banku,
- 2) Komitet Audytu Banku,
- 3) Zarząd Banku,
- 4) Prezes Zarządu,
- 5) Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych,
- 6) Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo – Księgowych,
- 7) Główny Księgowy,
- 8) Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- 9) Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- 10) Komórka ds. zgodności / Inspektor Ochrony Danych (IOD),
- 11) Komórka ds. kontroli wewnętrznej,

- 12) Komórka ds. kadrowo – płacowych,
- 13) Informatyk/ASI,
- 14) Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych,
- 15) Pozostali pracownicy Banku,
- 16) Audyt Wewnętrzny z ramienia SSOZ BPS.

Podstawowe procesy niezbędne do zarządzania ryzykiem operacyjnym to:

- ✓ opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz bezpieczeństwem Banku, dostosowanych do przepisów zewnętrznych, z wykorzystaniem procedur wzorcowych Banku Zrzeszającego,
- ✓ okresowa weryfikacja (przegląd) przyjętych procedur wewnętrznych,
- ✓ identyfikacja i rejestracja zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz incydentów ryzyka braku zgodności,
- ✓ wycena strat zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- ✓ analiza zagrożeń i propozycja działań w celu ograniczania ryzyka operacyjnego,
- ✓ przeprowadzanie testów warunków skrajnych oraz testów ciągłości działania,
- ✓ raportowanie wyników analiz i ocen Zarządowi, Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Banku,
- ✓ podejmowanie działań ograniczających ryzyko operacyjne oraz ryzyko braku zgodności,
- ✓ system kontroli wewnętrznej,
- ✓ szkolenia pracowników, członków Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej Banku.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) identyfikacja i ewidencja zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- 2) pomiar ryzyka,
- 3) ocena/szacowanie ryzyka,
- 4) monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie ryzyka,
- 6) stosowanie mechanizmów kontrolnych i ograniczających ryzyko.

Działania zabezpieczające:

- ✓ wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowania oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku,
- ✓ zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażającym utratą ciągłości działania Banku,
- ✓ zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka,
- ✓ działania prewencyjne, związane z identyfikacją i monitoringiem ryzyka prowadzenia operacji, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów,
- ✓ osłabianie i niwelowanie skutków zgłaszanych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty, w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka,
- ✓ stosowanie ubezpieczeń,
- ✓ tworzenie planów awaryjnych zachowania ciągłości działania,
- ✓ okresowa weryfikacja (przegląd) procedur obowiązujących w Banku.

3.3. Ryzyko braku zgodności

Każda aktywność podejmowana przez Bank generuje ryzyko, w tym ryzyko braku zgodności. Ryzyko braku zgodności jest to ryzyko rozumiane jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów rynkowych, w tym Zasad ładu korporacyjnego w procesach funkcjonujących w Banku.

Cel zapewniania zgodności, w tym zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz cele szczegółowe:

Celem zapewniania zgodności, w tym zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest utrzymanie ryzyka braku zgodności na akceptowalnym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą Banku poziomie.

Podstawowym celem realizacji Polityki zgodności w Banku jest uzyskanie stanu, w którym wszelkie działania Banku, jego organów i pracowników są w maksymalnym stopniu zgodne z przyjętymi przepisami prawnymi, regulacjami wewnętrznymi, a także standardami rynkowymi.

W ramach celu ogólnego systemu kontroli wewnętrznej, jakim jest zapewnianie zgodności, Bank odpowiednio wyodrębnia cele szczegółowe dotyczące zapewniania zgodności:

- 1) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi,
- 2) wdrożenie systemu wczesnego ostrzegania komórek odpowiedzialnych za tworzenie regulacji wewnętrznych o planowanych zmianach przepisów zewnętrznych,
- 3) zapewnienie wewnętrznej spójności regulacji obowiązujących w Banku,
- 4) minimalizowanie negatywnych skutków nieprzestrzegania regulacji zewnętrznych, wewnętrznych oraz przyjętych standardów rynkowych,
- 5) dostosowanie narzędzi informatycznych do zmieniających się przepisów zewnętrznych i wewnętrznych,
- 6) wprowadzenie Zasad zarządzania ładem korporacyjnym w oparciu o Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego oraz wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego.

Kluczowe obszary zarządzania ryzykiem braku zgodności (compliance):

W Banku określa się następujące istotne obszary zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) przepisy i regulacje związane z Prawem bankowym,
- 2) ochronę konsumenta i przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji, analiza wzorców umów, w szczególności pod kątem niedozwolonych klauzul umownych (tzw. klauzul abuzywnych),
- 3) obowiązek rzetelnej reklamy produktów i usług,
- 4) wprowadzanie nowych produktów i modeli biznesowych, w szczególności pod kątem przeciwdziałania obchodzeniu powszechnie obowiązujących przepisów (Rek. M 14.6),
- 5) outsourcing,
- 6) ochronę tajemnicy bankowej,
- 7) ochronę danych osobowych,
- 8) przeciwdziałanie konfliktowi interesów, w tym konfliktowi personalnemu,
- 9) darowizny i podarunki, transakcje własne pracowników,
- 10) ryzyko braku zgodności związane z Klientami i transakcjami, np. tworzenie listy kontrahentów, z którymi Bank nie zamierza podejmować współpracy (Rek. M 14.6),
- 11) prawo pracy, w tym zwłaszcza mobbing i molestowanie w pracy,
- 12) Politykę informacyjną dotyczącą ujawnień.

Poziomy zarządzania (linie obrony przed ryzykiem braku zgodności):

Zapewnianie zgodności zorganizowane jest w Banku na trzech, niezależnych poziomach zarządzania (trzech liniach obrony), o których mowa w §3 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

1. Pierwsza linia obrony – obejmuje działanie komórek i jednostek organizacyjnych pierwszego poziomu, w tym:
  - 1) bieżące zapewnianie zgodności w toku operacji – poprzez odpowiednie stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności (np. przeglądy zarządcze, udział w sporządzaniu analizy luk regulacyjnych, wydawanie zaleceń po dokonanych testach poziomych pierwszej linii obrony, dostarczanie danych do wyznaczania wartości wskaźników ryzyka braku zgodności) oraz mechanizmów kontrolnych (np. procedur, podziału zadań, autoryzacji operacji, uzyskiwania autoryzacji projektów regulacji wewnętrznych) w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych - poprzez przestrzeganie odpowiednich przepisów i regulacji wewnętrznych,
  - 2) dbałość o zgodność w toku projektowania regulacji wewnętrznych dotyczących realizacji procesów Banku, w przypadku posiadania takich zadań przez komórki organizacyjne,
  - 3) udział w realizacji procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności – np. w identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu oraz raportowaniu na temat ryzyka, w zakresie nie zastrzeżonym dla Komórki ds. zgodności,
  - 4) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach monitorowania poziomego (weryfikacja bieżąca oraz testowanie poziome),
2. Druga linia obrony – obejmuje działanie Komórki ds. zgodności, a także współpracujących z nią innych komórek drugiej linii obrony, w zakresie:
  - 1) stosowania mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności - np. przeglądy, szkolenia,
  - 2) stosowania mechanizmów kontrolnych dotyczących Komórki ds. zgodności – np. przestrzeganie regulacji wewnętrznych, zachowania podziału zadań, niezależności Komórki, szkoleń jej pracowników w zakresie związanym z zapewnianiem zgodności i przepisami prawa lub regulacyjnymi,
  - 3) stosowania mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania zgodności dotyczących innych komórek drugiej linii obrony – np. przestrzeganie regulacji wewnętrznych, w zakresie procedur działania, właściwego podziału zadań, uzyskiwania autoryzacji projektów regulacji wewnętrznych, szkoleń pracowników w zakresie związanym z zapewnianiem zgodności i przepisami prawa lub regulacyjnymi,
  - 4) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach Komórki ds. zgodności - weryfikacja bieżąca pozioma oraz testowanie poziome,
  - 5) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach monitorowania pionowego (weryfikacja bieżąca pionowa oraz testowanie pionowe),
  - 6) realizacji procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności - identyfikacji, pomiaru, monitorowanie oraz raportowania na temat ryzyka.
3. Trzecia linia obrony – niezależna ocena adekwatności i skuteczności procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności poprzez działanie Audytu Wewnętrznego SSOZ BPS.

Reasumując, bezpośrednim celem zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczenie strat finansowych i niefinansowych, spowodowanych brakiem zgodności przepisów wewnętrznych Banku z regulacjami zewnętrznymi lub nie przestrzeganiem wewnętrznych regulacji bankowych oraz przyjętych standardów rynkowych. Celem pośrednim jest ograniczanie występowania ryzyka prawnego oraz ryzyka operacyjnego, stanowiących podstawę występowania ryzyka braku zgodności. Realizacja tych celów wymaga wprowadzenia w Banku procedur, umożliwiających monitorowanie, pomiar, raportowanie oraz kontrolowanie ryzyka, na które może być narażony w wyniku nie przestrzegania wewnętrznych lub zewnętrznych regulacji.

Identyfikacja ryzyka braku zgodności Banku obejmuje zlokalizowanie obszarów ryzyka braku zgodności dokonane na podstawie wykazu procesów kluczowych dokonanej w procesie inwentaryzacji i wyodrębnienia procesów Banku.

Identyfikacja ryzyka braku zgodności w obrębie procesów dokonywana jest na podstawie dostępnych źródeł informacji dotyczących:

- 1) zmian przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i standardów rynkowych,
- 2) prowadzonych w Banku rejestrów i dokumentacji (np. rejestr strat ryzyka operacyjnego),
- 3) informacje uzyskiwane od innych komórek organizacyjnych, w ramach wykonywania przypisanych im obowiązków, w tym zwłaszcza w ramach realizowanego przez te komórki procesu niezależnego monitorowania,
- 4) ustalenia dokonane przez Komórkę ds. zgodności, w związku z bieżącą weryfikacją oraz testowaniem, wykonywanymi przez tę Komórkę,
- 5) wyniki wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez Komórkę ds. zgodności lub inne komórki organizacyjne Banku,
- 6) nieprawidłowości zidentyfikowane przez Bank w ramach wszystkich trzech linii obrony (w toku monitorowania dokonywanego w ramach pierwszej, drugiej linii obrony oraz na podstawie wyników Audytu Wewnętrznego),
- 7) informacji pochodzących z anonimowego kanału powiadamiania o naruszeniach,
- 8) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione instytucje (np. KNF) oraz czynności realizowanych przez inne upoważnione instytucje (np. UOKiK, Rzecznik Finansowy).

Do najważniejszych zadań dotyczących poziomu strategicznego w procesie zarządzania zgodnością i ryzykiem braku zgodności należą w przypadku Komitetu Audytu Banku - dokonywanie oceny procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz systemu kontroli wewnętrznej w Banku, w przypadku Rady Nadzorczej Banku - sprawowanie nadzoru nad jego skutecznym funkcjonowaniem, zatwierdzanie Polityki zgodności i innych dokumentów odnoszących się do tego procesu oraz ocena jego efektywności. Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie Polityki zgodności, ustalenie struktury organizacyjnej kompetencji, odpowiedzialności i zadań w tym obszarze oraz podejmowanie środków naprawczych lub dyscyplinujących w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki. Funkcje zgodności powierzono Komórcie ds. zgodności. Do obowiązków Zarządu Banku zgodnie z Wytycznymi EBA w sprawie zarządzania wewnętrznego należy ustalanie, zatwierdzanie i nadzorowanie wdrażania: odpowiednich i skutecznych ram zarządzania wewnętrznego oraz kontroli wewnętrznej, obejmujących jasną strukturę organizacyjną i dobrze funkcjonujące, niezależne komórki wewnętrzne, tj. Komórkę ds. ryzyk i bezpieczeństwa (w tym jej Kierownik), Komórkę ds. zgodności i Komórkę ds. kontroli wewnętrznej, które dysponują wystarczającymi uprawnieniami, statusem i zasobami, aby móc wykonywać swoje funkcje.

Za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, w tym ustanowienie stałej i efektywnie działającej Komórki ds. zgodności, organizację procesu zarządzania tym ryzykiem odpowiada Zarząd Banku.

Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności w Banku sprawuje Prezes Zarządu.

W celu ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem braku zgodności Bank wprowadza regulacje wewnętrzne, zawierające procedury zarządzania tym ryzykiem, tj.:

- 1) Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie,
- 2) Politykę zgodności,
- 3) Regulamin funkcjonowania Komórki ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie, który określa m.in. obowiązki Komórki ds. zgodności wynikające z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r.,
- 4) Politykę zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych,
- 5) Kodeks etyki – Zasady postępowania pracowników Banku Spółdzielczego w Jordanowie,
- 6) Politykę w zakresie przeciwdziałania konfliktowi interesów,
- 7) Instrukcję zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie,
- 8) Regulamin funkcjonowania Komórki ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie,

3.4. Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB)

Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB) rozumiane jest jako obecne lub przyszłe ryzyko spadku zarówno wartości dochodów, jak i wartości ekonomicznej instytucji, wynikające z niekorzystnych zmian stóp procentowych, które wpływają na instrumenty wrażliwe na zmiany stóp procentowych, w związku z:

- a) ryzykiem luki (niedopasowania) – wynikającym ze struktury terminowej instrumentów wrażliwych na stopę procentową, którego źródłem są różnice w czasie zmian oprocentowania, obejmujące zmiany w strukturze terminowej stóp procentowych występujące w sposób spójny na krzywej rentowności (ryzyko równoległe) lub zróżnicowane w poszczególnych okresach (ryzyko nierównoległe);
- b) ryzykiem bazowym – wynikającym ze zmiany relacji pomiędzy oprocentowaniem instrumentów wrażliwych na stopy procentowe, które mają podobne okresy przeszacowania, ale są wyceniane przy użyciu różnych indeksów stóp procentowych, związane z niedoskonałą korelacją podczas korekty stóp różnych instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych o podobnych cechach w zakresie zmian oprocentowania;
- c) ryzykiem opcji – wynikającym z opcji (wbudowanych i jawnych), dzięki którym instytucja lub jej Klient może zmienić wartość i harmonogram przepływów pieniężnych, tj.:
  - wynikających z instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w przypadku gdy posiadacz prawie na pewno skorzysta z opcji, ponieważ jest to w jego interesie finansowym,
  - wynikających z domyślnej elastyczności instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych lub z charakterystyki tych instrumentów, takiej że zmiany stóp procentowych mogą wpłynąć na zmianę zachowania Klienta (wbudowane ryzyko behawioralne związane z opcjami).

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB) jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą Banku.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB) obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- ✓ zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczenia ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
- ✓ podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym Polityki handlowej - Planu działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego celem wypracowania odpowiednich marż,
- ✓ codzienną realizację polityki stóp procentowych w procesie sprzedaży produktów bankowych,
- ✓ utrzymanie zmienności wyniku odsetkowego w granicach nie zagrażających realizacji Planu ekonomiczno - finansowego i adekwatności kapitałowej Banku,
- ✓ utrzymanie profilu ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym w Banku na poziomie nie wyższym niż akceptowany przez Radę Nadzorczą Banku,
- ✓ prowadzenie działań mających na celu zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB) w ramach zarządzania aktywami i pasywami Banku,
- ✓ utrzymanie poziomu poszczególnych kategorii ryzyka stopy procentowej występujących w prowadzonym portfelu bankowym na poziomie nie wymagającym tworzenia dodatkowych wymogów kapitałowych (według metodologii przyjętej w wewnętrznych procedurach Banku).

Komórkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku są:

- 1) Zarząd Banku,
- 2) Prezes Zarządu,
- 3) Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo – Księgowych,
- 4) Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- 5) Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- 6) Główny Księgowy,

- 7) Zastępca Głównego Księgowego,
- 8) Komórka ds. kontroli wewnętrznej,
- 9) Komórka ds. zgodności,
- 10) Audyt Wewnętrzny,
- 11) Dyrektorzy Oddziałów,
- 12) Kierownik Zespołu Obsługi Klienta,
- 13) Kierownik Zespołu ds. Kredytów,
- 14) pozostałe komórki i jednostki organizacyjne Banku w ramach zadań przypisanych w „Regulaminie organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Jordanowie” oraz w „Zasadach zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter:

- 1) skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku oraz
- 2) całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyk bankowych.

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe zarządzane przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- ✓ metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- ✓ metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- ✓ analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- ✓ metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.

W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- 1) ryzyko przeszacowania (luki (niedopasowania)),
- 2) ryzyko bazowe,
- 3) ryzyko opcji (klienta).

System limitów pozwala na kontrolę ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej. Wyznacza się następujące rodzaje limitów:

- 1) limity niedopasowania (luki) w przedziałach przeszacowania,
- 2) limit maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy od daty analizy na skutek występującego w Banku ryzyka przeszacowania (luki (niedopasowania)) i ryzyka bazowego, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych,
- 3) limit maksymalnej zmiany wartości ekonomicznej kapitału, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych,
- 4) limit maksymalnej zmiany wartości ekonomicznej kapitału w ramach testów scenariuszowych,
- 5) limit maksymalnej straty z tytułu odwrócenia się krzywej dochodowości,
- 6) limity związane z wykorzystaniem opcji klienta,
- 7) limit minimalnej rozpiętości pomiędzy marżą odsetkową i marżą graniczną.

Przynajmniej raz w roku, lub w sytuacji przekroczenia limitów lub progów ostrzegawczych, zostaje przeprowadzona weryfikacja obowiązujących limitów, mająca na celu dostosowanie limitów do bieżącej sytuacji Banku w zakresie występującego profilu ryzyka rozumianego, jako potencjalne zagrożenie utraty wyniku odsetkowego na skutek zmian stóp procentowych.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej (łącznie z kontrolą przestrzegania limitów oraz testami warunków skrajnych) w okresach miesięcznych. Wyniki analizy przedstawiane są Zarządowi Banku (z częstotliwością miesięczną) oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej Banku (z częstotliwością kwartalną).

3.5. Ryzyko płynności i finansowania

Ryzyko płynności rozumiane jest jako zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Ryzyko finansowania, stanowiące część ryzyka płynności, rozumiane jest jako zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez Bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,
2. podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej,
3. utrzymanie nadzorczych miar płynności oraz wskaźników określonych w Rozporządzeniu CRR.

Realizacja strategii zarządzania płynnością i finansowaniem następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.

Zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych, jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:

- 1) płynności,
- 2) bezpieczeństwa,
- 3) rentowności.

Rola i zakres odpowiedzialności właściwych komórek oraz innych jednostek funkcjonalnych i biznesowych

W proces zarządzania ryzykiem płynności i finansowania zaangażowane są następujące jednostki:

1. Rada Nadzorcza Banku:

- o zatwierdza Strategię działania Banku, „Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, w tym ryzyka płynności i finansowania, roczny Plan ekonomiczno-finansowy oraz Plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych (Strategię finansowania);
- o zatwierdza Politykę handlową, która obejmuje działania mające na celu zapewnienie stabilności bazy depozytowej Banku, Politykę zarządzania ryzykiem płynności i finansowania oraz zasady sporządzania testów warunków skrajnych – zawarte w „Politykach w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”;
- o zatwierdza strukturę organizacyjną, zapewniającą rozdzielenie funkcji operacyjnych od oceny ryzyka płynności i finansowania;
- o nie rzadziej niż raz na kwartał analizuje raporty o poziomie płynności Banku, ponoszonym przez Bank ryzyku płynności i finansowania, wykorzystaniu limitów ostrożnościowych i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania oraz zapewnia, by Zarząd Banku podejmował odpowiednie działania naprawcze w sytuacji wystąpienia problemów;

- zatwierdza metody szacowania wymogów wewnętrznych oraz limity alokacji kapitałów z tytułu ryzyka płynności i finansowania;
- zatwierdza określony przez Zarząd Banku w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” akceptowalny ogólny poziom ryzyka Banku (apetyt na ryzyko płynności i finansowania) oraz monitoruje jego przestrzeganie;
- pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania podejmowanym przez Bank;
- ocenia realizację „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz Polityki w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, zgodnie z zapisami „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
- winna zostać niezwłocznie poinformowana w przypadku potencjalnych problemów płynnościowych w związku z istotnymi zmianami czynników ryzyka, w szczególności:
  - wzrastającym kosztem finansowania,
  - wzrastającą koncentracją pozycji istotnych dla ryzyka płynności i finansowania;
  - wzrastającą luką płynności,
  - zmniejszeniem się dostępu do alternatywnych źródeł finansowania,
  - znaczącym i/lub notorycznym przekraczaniem limitów związanych z ryzykiem płynności i finansowania,
  - spadkiem nadwyżki aktywów o wysokiej płynności,
  - zmianami warunków rynkowych, które mogą wskazywać na przyszłe zagrożenia w zakresie płynności.

2. Komitet Audytu Banku:

- dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku Spółdzielczym w Jordanowie,
- monitoruje skuteczność Systemu Kontroli Wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem płynności i finansowania.

3. Zarząd Banku:

- odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania (opracowanie pisemnych zasad oraz procedur) oraz za realizację zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą Banku Strategii, Polityk i planów w zakresie ryzyka płynności i finansowania, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tym ryzykiem,
- odpowiada za zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych,
- dostosowuje strukturę organizacyjną Banku oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykiem płynności i finansowania do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka Banku,
- precyzyjne i jednoznacznie określa tolerancję ryzyka płynności i finansowania adekwatną do „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Jordanowie”,
- uruchamia odpowiednie do sytuacji plany awaryjne,
- sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania,
- odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą Banku ogólnego poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko) oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,
- odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem płynności i finansowania) oraz dobór personelu do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania,
- przeprowadza przeglądy zasad zarządzania ryzykiem płynności i finansowania oraz oceny mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej), niezbędne korekty i udoskonalenia,

- o nadzoruje przeprowadzanie testów warunków skrajnych, w tym:
    - a) zapewnia, aby testy warunków skrajnych były analizowane odpowiednio konserwatywnie, bez względu na bieżącą sytuację płynnościową Banku, a więc także wtedy, gdy dostępność płynności jest nieograniczona;
    - b) omawia rezultaty przeprowadzonych testów warunków skrajnych;
    - c) zapewnia, by rezultaty przeprowadzonych testów warunków skrajnych były wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem, a w szczególności w ramach awaryjnych planów płynności oraz w procesie planowania strategicznego Banku;
    - d) dokonuje przeglądu założeń, scenariuszy oraz rezultatów testów warunków skrajnych;
  - o zatwierdza rodzaje i wysokość limitów obowiązujących w Banku,
  - o odpowiada za system informacji zarządczej i poprawność Polityki informacyjnej (ujawnień) w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania,
  - o co najmniej raz w roku dokonuje oceny przyjętej „Polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania” pod względem sposobu jej stosowania oraz ewentualnej konieczności wprowadzenia zmian,
  - o dba o zapewnienie okresowej, niezależnej kontroli „Polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania” oraz przyjętych regulacji wewnętrznych, a także sposobu ich realizacji.
4. **Prezes Zarządu** nadzoruje ryzyka istotne w Banku, w tym ryzyko płynności i finansowania.
5. **Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo – Księgowych:**
- o zarządza ryzykiem płynności i finansowania w Banku,
  - o nadzoruje bezpieczeństwo finansowe Banku, Politykę inwestycyjną Banku, Politykę zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, w tym zapewnienie płynności i finansowania,
  - o nadzoruje przygotowanie, wprowadzenie i prawidłowe stosowanie procedur wewnętrznych dotyczących podejmowania czynności związanych z bieżącym zarządzaniem płynnością, zgodnie z przyjętą przez Zarząd Banku polityką,
  - o dba o właściwe określenie zakresu zadań, obowiązków i kontroli oraz odpowiedzialności poszczególnych pracowników w zakresie podejmowania czynności związanych z zarządzaniem płynnością,
  - o pełni nadzór nad prawidłowością zawierania transakcji związanych z realizacją „Polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania”,
  - o pełni nadzór nad prawidłowością rozliczania transakcji dotyczących zarządzania płynnością.
6. **Główny Księgowy** odpowiedzialny jest za:
- o zarządzanie bieżącą płynnością w Banku - zarządzanie rachunkiem podstawowym Banku w zakresie bieżącej płynności finansowej i likwidowanie przejściowych niedoborów pieniężnych,
  - o utrzymanie środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej:
    - wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku,
    - utrzymanie rezerwy obowiązkowej na wymaganym przepisami NBP poziomie,
  - o bieżące zarządzanie środkami pieniężnymi w kasach Banku,
  - o utrzymywanie krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej płynności Banku,
  - o przestrzeganie poziomu nadzorczych miar płynności,
  - o maksymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka płynności i finansowania),
  - o prawidłowość i bezpieczeństwo zawieranych transakcji,
  - o identyfikację zagrożeń mających wpływ na płynność finansową Banku,
  - o uczestnictwo w opracowaniu regulacji związanych z ryzykiem płynności i finansowania.
7. **Zespół Finansowo – Księgowy oraz Zastępca Głównego Księgowego** odpowiadają za:
- o sporządzanie Diennej analizy przepływu środków pieniężnych oraz zagospodarowania wolnych środków,
  - o zawieranie transakcji lokowania środków na podstawie decyzji Głównego Księgowego,

- o rozliczanie transakcji lokowania środków,
  - o obliczenie na każdy dzień sprawozdawczy wskaźnika płynności krótkoterminowej – (LCR - Liquidity Coverage Ratio).
- 8. Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa:**
- o nadzoruje pracę Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa w zakresie ryzyka płynności i finansowania,
  - o nadzoruje kontrolę i monitoring ryzyka płynności i finansowania oraz sporządzanie informacji zarządczej przez Komórkę ds. ryzyk i bezpieczeństwa.
- 9. Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa odpowiada za:**
- o obliczanie nadzorczych miar płynności,
  - o monitorowanie i analizę poziomu ryzyka płynności i finansowania,
  - o opracowanie i weryfikację limitów dotyczących ryzyka płynności i finansowania,
  - o analizę wpływu obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko płynności i finansowania Banku,
  - o sporządzanie informacji zawierających ocenę ryzyka płynności i finansowania wraz ze stosownymi wnioskami dla Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej Banku, w zakresie i w terminach określonych w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
  - o opracowanie i weryfikację metod analizy ryzyka płynności i finansowania,
  - o przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
  - o wyliczanie wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka płynności i finansowania,
  - o kwartalne wyliczanie wskaźnika NSFR na podstawie ankiety sporządzanej dla KNF.
- 10. Komórka ds. kontroli wewnętrznej odpowiada za:**
- o kontrolę i ocenę funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku,
  - o przeprowadzanie w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku testowań (kontroli wewnętrznych, kompleksowych, problemowych oraz doraźnych).
- 11. Komórka ds. zgodności odpowiada za:**
- o ocenę regulacji wewnętrznych pod kątem prawidłowości i zgodności z przepisami prawa oraz dbałość o spójność regulacji wewnętrznych,
  - o kontrolę zgodności działania poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych z przepisami prawa oraz uchwałami organów statutowych.
- 12. Każdy pracownik Banku zobowiązany jest do:**
- o realizacji Strategii, Planów i Polityk Banku w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów,
  - o zgłaszania kierownictwu informacji o niepokojących sygnałach, mogących wpłynąć niekorzystnie na sytuację Banku (obserwacja zachowań Klientów),
  - o dbania o jak najlepszy wizerunek Banku oraz do rzetelnej obsługi Klientów,
  - o kształtowania pozytywnych relacji z Klientami Banku,
  - o dążenia do pozyskiwania i utrzymania środków obcych stabilnych.
- 13. Audyt Wewnętrzny z ramienia SSOZ BPS ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku – stanowi trzeci poziom zarządzania ryzykiem. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek (w tym Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa, Komórki ds. zgodności, Komórki ds. kontroli wewnętrznej) z polityką Banku oraz regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa. Zadania Audytu Wewnętrznego są realizowane przez SSOZ BPS.**

Struktura organizacyjna zapewnia rozdzielenie funkcji operacyjnych od oceny ryzyka płynności i finansowania.

Działalność w zakresie pozyskiwania finansowania

Głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów sektora niefinansowego i sektora rządowego i samorządowego. Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od Klientów Banku.

Tabela nr 1 - Źródła finansowania działalności Banku według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

Źródła finansowania działalności Banku (wg pierwotnych terminów wymagalności)		
Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 2019-12-31
A.	Pasywa ogółem (źródła finansowania)	406 774
A.1	Zobowiązania ogółem	367 880
A.1.1.	Zobowiązania wg sektorów	367 880
I.	Podmioty finansowe	4 000
1.	Zobowiązania wobec Banku Centralnego	0
2.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	4 000
3.	Zobowiązania wobec pozostałych podmiotów sektora finansowego	0
II.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego ogółem	338 340
1.	Podmioty gospodarcze	24 382
2.	Gospodarstwa domowe	309 200
3.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	4 757
III.	Podmioty sektora rządowego i samorządowego	25 540
A.2.	Inne źródła finansowania	38 894
B.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	10 000

Oferta depozytowa Banku kierowana jest zarówno do Klientów sektora niefinansowego, w tym głównie do osób fizycznych, a także do podmiotów sektora rządowego i samorządowego i dostosowywana jest do oczekiwań Klientów, jak również do działań Banków konkurencyjnych.

Stopień scentralizowania funkcji skarbowych oraz zarządzania ryzykiem płynności i finansowania

Funkcje skarbowe oraz zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania w Banku są w pełni scentralizowane i wykonywane są na poziomie Centrali Banku zgodnie z „Instrukcją zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Oddziały Banku nie wykonują samodzielnie funkcji skarbowych oraz nie zarządzają ryzykiem płynności i finansowania.

Zasady funkcjonowania w ramach Zrzeszenia

Bank Spółdzielczy w Jordanowie wszystkie czynności w zakresie rozliczeń międzybankowych oraz rozliczeń walutowych dokonuje za pośrednictwem Banku Zrzeszającego – Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Rachunek rezerwy obowiązkowej Banku prowadzony jest w BPS S.A.

Bank przystąpił z dniem 31.12.2015 r. do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która stanowi jednostkę zarządzającą Systemem Ochrony w rozumieniu przepisów Rozdziału 3a Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (SSOZ BPS). Celem Systemu Ochrony jest przede wszystkim zapewnienie płynności i wypłacalności każdego jego uczestnika. Przedmiotem działalności Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS S.A. jest także realizowanie Audytu Wewnętrznego wobec członków oraz monitorowanie, szacowanie i kontrola ryzyka działalności członków Spółdzielni.

W związku z powyższym Bank będzie:

1. spełniał założenia Strategii Grupy w zakresie zaangażowania kapitałowego w Banku Zrzeszającym, a także utrzymywał minimum depozytowe, zgodnie z zasadami Umowy Systemu Ochrony,
2. spełniał założenia SSOZ BPS w zakresie pokrywania składki na rzecz Spółdzielni i zaangażowania Banku w fundusze Systemu Ochrony, zgodnie z Umową Systemu Ochrony,
3. utrzymywał wskaźniki LCR i nadzorczych miar płynności na wymaganych poziomach, aby jego ocena globalna wynikająca z Zasad oceny punktowej w systemie Ochrony Zrzeszenia BPS nie była gorsza niż „B” lub „C”.

Rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku

Tabela nr 2 - Rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość wskaźników (nadwyżki)	Nazwa części składowej nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum a) M1 luka płynności krótkoterminowej b) M2 współczynnik płynności krótkoterminowej	a) 79 488 tys. zł b) 1,33	a) różnica pomiędzy sumą wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, a wartością środków obcych niestabilnych b) iloraz sumy wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności do wartości środków obcych niestabilnych
2	Norma długoterminowa ponad minimum a) M3 współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi b) M4 współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi	a) 0,64 b) 0,42	a) iloraz funduszy własnych pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do aktywów niepłynnych b) iloraz sumy funduszy własnych pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i środków obcych stabilnych do sumy aktywów niepłynnych i o ograniczonej płynności
3	LCR ponad minimum	116 %	wyrażony w procentach iloraz aktywów płynnych i odpływów płynności pomniejszonych o przyptywy płynności

Wymogi dotyczące dodatkowego zabezpieczenia na wypadek obniżenia oceny kredytowej Banku – nie dotyczy.

Normy płynności oraz inne regulacyjne normy dopuszczalnego ryzyka w działalności Banków obowiązujące w danej jurysdykcji

Bank ogranicza ryzyko płynności i finansowania poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów. Analizie podlegają wskaźniki wynikające z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących Banki norm płynności.

Tabela nr 3 - Zestawienie nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR według stanu na dzień 31.12.2019 r.

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość na 31.12.2019 r.
M1	Luka płynności krótkoterminowej $((A1+A2)-B5)$	0,00	79 488 tys. zł
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej $((A1+A2)/B5)$	1,00	2,33
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi $(B1/A5)$	1,00	1,64
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi $((B1+B2)/(A5+A4))$	1,00	1,42
	Wskaźnik LCR	100 %	216 %

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych (akt delegowany), Bank ma obowiązek sprawozdania i dziennego monitorowania w zakresie: aktywów płynnych, wpływów i wpływów płynności (wskaźnik LCR). Na koniec 2019 roku wskaźnik LCR ukształtował się na poziomie 216 %, przy wymaganych 100 %.

Urealniona luka płynności dla pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowana luka płynności

Urealnione zestawienie płynności według stanu na dzień 31-12-2019

Lp	Wyszczególnienie	SUMA	(tys. zł)									
			<= 7 dni	> 7 dni <= 1 m-ca	> 1 m-ca <= 3 m-cy	> 3 m-cy <= 6 m-cy	> 6 m-cy <= 1 rok	> 1 rok <= 2 lata	> 2 lat <= 5 lat	> 5 lat <= 10 lat	> 10 lat <= 20 lat	> 20 lat
	AKTYWA BILANSOWE	415 985	155 364	6 255	6 572	8 762	27 728	27 289	56 647	49 515	48 133	29 720
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE OTRZYMANE	10 000	10 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	PASYWA BILANSOWE	415 985	29 170	3 415	3 338	5 863	5 339	938	8 241	0	0	359 680
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE	26 820	20 893	5 927	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźniki płynności												
1.	Luka		148 144	-3 088	3 234	2 900	22 389	26 351	48 405	49 515	48 133	-329 961
2.	Luka skumulowana		115 301	112 213	115 448	118 347	140 736	167 087	215 493	265 007	313 141	-16 820
3.	Wskaźnik płynności		31,79	0,67	1,97	1,49	5,19	29,08	6,87	-	-	0,08
4.	Wskaźnik płynności skumulowany		3,30	2,89	2,84	2,73	2,90	3,23	3,59	4,19	4,77	0,96

Dodatkowe zabezpieczenie płynności w ramach Zrzeszenia

Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, lokaty płynnościowe oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający. Płynne finansowanie swoich Klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym lub innym Bankiem Spółdzielczym. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać z Bankiem Zrzeszającym transakcje sprzedaży wierzytelności.

Z uwagi na przynależność do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, Bank w sytuacji niebezpieczeństwa utraty bieżącej płynności lub wypłacalności, może uzyskać pomoc finansową z Funduszu Zabezpieczającego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank i które monitoruje

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- utrata reputacji na skutek niekorzystnych informacji pojawiających się w mediach,
- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez Klientów zaburzające prognozy przepływów pieniężnych Banku,
- okresowo duża koncentracja depozytów tzw. dużych deponentów,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego wzrostu zapotrzebowania na środki.

Dywersyfikacja źródeł finansowania

Bank dywersyfikuje swoje źródła finansowania poprzez:

- oferowanie produktów depozytowych Klientom z sektora niefinansowego, budżetowego i finansowego,
- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące, itp.

Techniki wykorzystywane do ograniczania ryzyka płynności i finansowania

W celu ograniczenia ryzyka płynności i finansowania Bank podejmuje następujące działania:

- 1) kształtowanie struktury aktywów i pasywów (zapadalności/wymagalności) w taki sposób, aby dopasować ją do potrzeb wynikających z cyklu działalności Banku;
- 2) utrzymywanie odpowiednich zasobów aktywów płynnych dla zapewnienia nieprzewidzianego zapotrzebowania na środki, na poziomie uzależnionym od stabilności depozytów oraz prawdopodobieństwa szybkiego wzrostu portfela kredytowego;
- 3) wykorzystywanie rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych (Zarządzenie Prezesa NBP w sprawie zasad i trybu naliczania i utrzymywania rezerwy obowiązkowej), przy utrzymywaniu średniego stanu rezerwy na zadeklarowanym poziomie;
- 4) ograniczanie koncentracji wierzytelności, zaangażowań wobec udziałowców i grup powiązanych kapitałowo i organizacyjnie oraz innych nadmiernych zaangażowań;
- 5) wyodrębnienie stabilnych źródeł finansowania i podejmowanie działań w celu ich powiększenia;
- 6) utrzymywanie zróżnicowanej bazy depozytowej, zarówno w kategoriach terminowości, jak i podmiotowości Klientów (ograniczanie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania);
- 7) stałe umowy współpracy z Bankami umożliwiające przyjęcie lokat międzybankowych lub zaciągnięcie kredytów i pożyczek;
- 8) pozyskiwanie środków na rynkach finansowych innymi dostępnymi metodami;
- 9) trafne prognozy krótko-, średnio- i długoterminowe dotyczące przepływów pieniężnych;
- 10) wypracowywanie technik szybkiego reagowania na działanie czynników zewnętrznych;
- 11) kształtowanie właściwych relacji z Klientami – zarówno kredytobiorcami, jak i deponentami – w celu zmniejszenia niepewności, co do ewentualnych zachowań w momencie powstania sytuacji kryzysowej.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności

- **Baza depozytowa** - zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym;
- **Depozyty stabilne (stałe)** - depozyty, które w długim okresie czasu wykazują nieznaczne wahania. Dzięki tym depozytom Bank może finansować aktywa o dłuższych terminach zapadalności. Wartość depozytów stabilnych jest wyznaczana, jako iloczyn wartości depozytów w poszczególnych grupach podmiotowych i rodzajowych oraz wskaźnika osadu, wyliczonego dla danej grupy depozytów w analizowanym okresie;

- **Depozyty niestabilne (zmiennie)** - stanowią różnicę pomiędzy łącznym stanem depozytów, a wartością depozytów stabilnych z tego samego okresu. Bank nie może na nich polegać przy finansowaniu aktywów o dłuższych terminach zapadalności;
- **Płynność śróddzienna (bieżąca)** - zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu;
- **Płynność krótkoterminowa** - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- **Płynność średnioterminowa** - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie od 1 miesiąca do 12 miesięcy;
- **Płynność długoterminowa** - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- **Ryzyko płynności** - zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat;
- **Ryzyko finansowania** - zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez Bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania;
- **Termin płatności (zapadalności/wymagalności)** - termin zapadalności lub wymagalności liczony od dnia, na który sporządzane jest zestawienie terminów płatności wynikających z umowy.

Pozostałe pojęcia określone zostały w procedurze wewnętrznej pt.: „Instrukcja zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku (produktu) w systemie zarządzania płynnością płatniczą

Podstawowe formy lokowania środków pozostałych po zaspokojeniu potrzeb kredytowych Klientów Banku, dostępne Bankom Spółdzielczym to:

- 1) papiery wartościowe Skarbu Państwa (obligacje, bony skarbowe, itp.),
- 2) bony pieniężne NBP,
- 3) papiery wartościowe emitowane przez Bank Zrzeszający,
- 4) akcje Banku Zrzeszającego,
- 5) akcje spółek giełdowych,
- 6) akcje i udziały w podmiotach współpracujących (w tym zależnych),
- 7) obligacje w podmiotach niefinansowych.

Wybór odpowiedniego instrumentu finansowego uzależniony jest od celu oraz okresu inwestycji i jest każdorazowo dokonywany przez Zarząd Banku, który przy dokonywaniu wyboru instrumentu finansowego bierze pod uwagę poziom ryzyka związany z daną inwestycją.

Część nadwyżki środków finansowych Bank inwestuje w postaci depozytów terminowych w Banku Zrzeszającym. Dodatkowo część wolnych środków lokowana jest w bony pieniężne NBP. Nadwyżki środków, które pozostaną na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym przeznaczone są na tworzenie lokat overnight. Są to instrumenty o wysokiej płynności.

Testy warunków skrajnych (ze wskazaniem sposobu ich wykorzystania oraz sposobu, w jaki plan awaryjny uwzględnia wyniki testów)

Bank Spółdzielczy w Jordanowie przeprowadza testy warunków skrajnych, które zgodne są z zapisami Rekomendacji „P” KNF oraz z „Wytycznymi EBA/GL/2018/04 z 19.07.2018 roku dotyczącymi testów warunków skrajnych przeprowadzanych przez instytucje”. Zakres przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku jest współmierny do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka (wg zasady proporcjonalności).

Testy warunków skrajnych zgodnie z Rekomendacją „P” KNF obejmują następujące scenariusze:

1. Test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących Banki norm płynności,
2. Odwrócony test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących Banki norm płynności,
Test ten składa się z trzech wariantów, w tym jednego obrazującego stopień zabezpieczenia zobowiązań Banku,
3. Test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Rozporządzenia delegowanego nr 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych (LCR),
4. Test warunków skrajnych obrazujący możliwość wycofania przez Klientów środków za pomocą kanałów elektronicznych oparty o wskaźnik pokrycia wpływów netto (LCR),
5. Test warunków skrajnych obrazujący wystąpienie nadwyżki lub niedoboru środków w przypadku spadku depozytów ogółem o 20 %,
6. Test warunków skrajnych obrazujący maksymalny okres obsługi Klientów Banku w przypadku różnej dynamiki wpływów środków,
7. Analiza „horyzontu przeżycia”,
8. Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego,
9. Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego oraz zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego,
10. Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego, zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego oraz spadku depozytów terminowych,
11. Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu nagłego lub zwiększonego odpływu depozytów poprzez elektroniczne kanały dostępu,
12. Test kształtowania się wskaźników płynności przy zastosowaniu prognoz kształtowania się aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych w oparciu o zatwierdzony w Banku Plan ekonomiczno – finansowy.

Wyniki testów warunków skrajnych służą:

- 1) jako podstawa do podjęcia działań naprawczych bądź mających na celu ograniczenie ekspozycji Banku,
- 2) do dostosowania profilu płynnościowego Banku do przyjętej tolerancji ryzyka,
- 3) do oceny adekwatności nadwyżki płynności, a także zdolności do kompensacji niedoborów,
- 4) jako istotny wkład w proces kształtowania awaryjnego planu płynności Banku oraz określania strategii i taktyki działania na wypadek pojawienia się warunków skrajnych płynności – w zależności od stopnia, w jakim przewidywane deficyty w finansowaniu są większe niż (lub przewidywane nadwyżki są mniejsze niż) te wynikające z tolerancji ryzyka płynności i finansowania,
- 5) jako element w procesie planowania strategicznego Banku,
- 6) jako element codziennej praktyki zarządzania ryzykiem,
- 7) bezpośrednio do ustalania limitów wewnętrznych,
- 8) jako podstawa do dostosowywania i ulepszania regulacji wewnętrznych.

Plany awaryjne są zintegrowane z ciągłym procesem analizy ryzyka płynności i finansowania w Banku, założeniami oraz rezultatami testów warunków skrajnych.

Bank sporządza testy warunków skrajnych w okresach miesięcznych, z wyjątkiem testu kształtowania się wskaźników płynności przy zastosowaniu prognoz kształtowania się aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych w oparciu o zatwierdzony w Banku Plan ekonomiczno – finansowy, który przeprowadzany jest rocznie.

Polityka utrzymania rezerwy płynności

Bank działając jako instytucja społecznego zaufania, jest przygotowany do przewyciężenia każdej z możliwych przyczyn powstania ryzyka utraty płynności. Płynność finansowa jest podstawowym wyznacznikiem bezpieczeństwa Banku, mającym bezpośredni wpływ na wiarygodność i renomę całej instytucji.

Kluczowe znaczenie dla Banku ma kształtowanie się płynności w okresie do jednego miesiąca, która wymaga stałej, bieżącej oceny i analizy tak, aby zapewnić odpowiedni poziom rezerwy płynności.

W zależności od charakteru, dotkliwości oraz okresu trwania zdarzenia kryzysowego, do potencjalnych źródeł finansowania można zaliczyć, przykładowo:

- a) przyrost depozytów,
- b) wydłużenie terminów wymagalności zobowiązań,
- c) emisje instrumentów dłużnych krótko- i długoterminowych,
- d) sekurytyzację aktywów,
- e) ciągnięcie przyznaných linii finansowania.

Ograniczenia regulacyjne w zakresie transferu płynności w obrębie Zrzeszenia - nie dotyczy.

Częstotliwość i rodzaj wewnętrznej sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności i finansowania

System informacji zarządczej w zakresie ryzyka płynności i finansowania powinien:

- 1) zapewniać Zarządowi, Komitetowi Audytu, Radzie Nadzorczej Banku i właściwym pracownikom bieżącą i perspektywną (dotyczącą przyszłej sytuacji przewidywanej i nieplanowanej) informację na temat pozycji płynnościowej Banku,
- 2) dawać możliwość obliczenia pozycji płynności we wszystkich walutach, w których Bank prowadzi działalność,
- 3) posiadać zdolność do obliczania pozycji płynnościowej na bazie śróddziennej, na bazie dziennej, dla krótszych horyzontów czasowych oraz dla dłuższych okresów,
- 4) umożliwiać dostarczanie bardziej szczegółowych i aktualnych informacji w warunkach skrajnych,
- 5) ujmować wszystkie źródła ryzyka płynności i finansowania, w tym rodzaje ryzyka warunkowego wraz z powiązanymi wartościami progowymi i wynikające z nowych rodzajów działalności,
- 6) być stosowany w bieżącym zarządzaniu ryzykiem płynności i finansowania w celu monitorowania zgodności z polityką, procedurami i limitami Banku,
- 7) pozwalać na monitorowanie, czy Bank dysponuje wystarczającymi aktywami nieobciążonymi właściwego rodzaju i jakości na ewentualność wystąpienia oczekiwanych i nieoczekiwanych potrzeb pożyczkowych.

Tabela nr 4 - Częstotliwość i rodzaj informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności i finansowania

Nazwa sprawozdania	Zakres informacji	Komórka sporządzająca	Odbiorca - Zarząd	Odbiorca - Komitet Audytu	Odbiorca - Rada Nadzorcza
Kalkulacja nadzorczych miar płynności na dzień sprawozdawczy według stanu na dzień	Zestawienie nadzorczych miar płynności, zgodnie z załącznikiem nr 3 do Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności i finansowania (..)	Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa	D - Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo - Księgowych T - Zarząd	X	X
Dzienna analiza przepływu środków pieniężnych oraz zagospodarowanie wolnych środków.	Dzienna analiza przepływu środków pieniężnych oraz zagospodarowanie wolnych środków. A. Wpływy środków B. Wypływy środków C. Nadwyżka (Niedobór) środków	Zespół Finansowo-Księgowy	D - Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo - Księgowych T - Zarząd	X	X

<p>Analiza ryzyka płynności i finansowania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Źródła finansowania działalności Banku. 2. Zaangażowanie środków oraz aktywa płynne, 3. Analiza zrywalności depozytów, depozytów bieżących i terminowych z możliwością zerwania za pomocą kanałów elektronicznych oraz przedterminowej spłaty kredytów, 4. Analiza największych deponentów, dużych depozytów, depozytów osób wewnętrznych, depozytów terminowych z negocjowanym oprocentowaniem oraz koncentracja depozytów według grup podmiotowych w bazie depozytowej Banku, 5. Analiza stabilności bazy depozytowej Banku, 6. Analiza wskaźnikowa ryzyka płynności i finansowania oraz współczynniki miar nadzorczych, 7. Kontrola przestrzegania ustanowionych limitów ostrożnościowych, 8. Prognoza płynności finansowej Banku. 9. Analiza płynności długoterminowej i wskaźników finansowania aktywów długoterminowych. 10. Analiza wewnętrznych cen transferowych (FTP). 11. Testy warunków skrajnych. 12. Wnioski. 	<p>Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa</p>	<p>M</p>	<p>K</p>	<p>K</p>
<p>Pogłębiona analiza płynności długoterminowej, źródeł finansowania ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz kosztów i źródeł finansowania aktywów długoterminowych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Struktura terminowa bilansu i pozycji pozabilansowych 2. Wskaźniki używane do analizy finansowania aktywów długoterminowych oraz ich limitowania 3. Jakość posiadanego portfela kredytowego i inne wskaźniki wykorzystywane w ryzyku kredytowym 4. Symulacja wpływu na poziom płynności możliwej obniżki cen przyjętych zabezpieczeń w postaci hipoteki na nieruchomościach 5. Struktura walutowa udzielonych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie 6. Strategia zabezpieczenia ryzyka płynności, z uwzględnieniem struktury źródeł finansowania ekspozycji kredytowych ogółem oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, a także ocenę odnawialności posiadanych źródeł finansowania 7. Koszty oraz źródła finansowania aktywów długoterminowych 8. Ocena stopnia realizacji harmonogramu prac inwestycyjnych, zmiany zdolności kredytowej wnioskodawców i kredytobiorców 9. Podsumowanie 	<p>Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa</p>	<p>R</p>	<p>R</p>	<p>R</p>
<p>Weryfikacja (przeгляд) „Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiany przepisów zewnętrznych (ryzyko braku zgodności), 2. Stosowane metody oceny ryzyka, 3. Spójność z przepisami wewnętrznymi Banku, 4. Zmiany w strukturze organizacyjnej (schemacie struktury organizacyjnej), 5. Dostosowania do skali, złożoności i profilu ryzyka Banku. 6. Modyfikacja systemu informatycznego, 7. Zalecenia wydane w ramach systemu kontroli wewnętrznej, 8. Analiza testów warunków skrajnych, 9. Rodzaje i wysokość przyjętych limitów, 10. Weryfikacja przyjętych planów awaryjnych. 	<p>Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa</p>	<p>R</p>	<p>X</p>	<p>X</p>

Plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych (strategia finansowania)	1. Środki obce stabilne 2. Prognozy makroekonomiczne na rok ..... 3. Źródła finansowania działalności Banku 4. Prognoza kształtowania się pozycji zaliczanych przez Bank do środków obcych stabilnych 5. Polityka kształtowania stóp procentowych oraz opłat i prowizji 6. Strategia marketingowa wobec Klientów Banku 7. Podsumowanie	Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa	R	R	R
Analiza wykonania Planu pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych (strategii finansowania)	1. Wykonanie Planu pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych dotyczące zobowiązań Banku na dzień ..... 2. Wykonanie Planu pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych dotyczące środków obcych stabilnych na dzień .... 3. Wnioski	Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa	K	K	K
Test planów awaryjnych dotyczący ryzyka płynności i finansowania	1. Plany awaryjne podlegające testowaniu 2. Wnioski	Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa	R	R	R

D - dziennie
R - rocznie

T - tygodniowo
K - kwartalnie

M - miesięcznie
X - nie dotyczy

3.6. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe (zgodnie z Metodą BION) stanowi część ryzyka rynkowego i rozumiane jest jako ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmiany kursów walut.

Ryzyko walutowe określane jako ryzyko kursowe (rynkowe), to niebezpieczeństwo pogorszenia się sytuacji finansowej Banku wskutek niekorzystnej zmiany kursu walutowego. W szczególności jest ono związane z:

- 1) niedopasowaniem odpowiednich pozycji aktywów i pasywów Banku, których wartość wyrażona jest w walucie obcej,
- 2) zawartymi transakcjami, tj. zmianą kursu walutowego między dniem zawarcia transakcji, a dniem, w którym otrzymywana jest płatność (ryzyko kursowe),
- 3) wzrostem innych ryzyk (np. ryzyka kredytowego) w wyniku zmiany poziomu kursu walutowego.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz Klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Cel ten jest realizowany w oparciu o poniższe cele pośrednie:

- 1) zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko,
- 2) podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2 % funduszy własnych, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe,
- 3) prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z Rozporządzeniem CRR. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych Klientom Banku,
- 4) Bank będzie kształtował pozycję walutową w ramach limitu otwartej pozycji walutowej całkowitej nie przekraczającej 2 % funduszy własnych oraz limitów dla każdej z walut osobno, dostosowując operacyjnie zajmowaną pozycję w danej walucie obcej do kształtowania się kursu złotego,

- 5) na rynku walutowym Bank przykłada szczególną uwagę do rozwoju operacji z Klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb Klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej,
- 6) zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą,
- 7) w ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.

Zarządzanie ryzykiem walutowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie opiera się na następujących limitach uchwalanych przez Zarząd Banku:

- wewnętrzny limit na pozycję walutową całkowitą,
- limit na pozycje walutowe indywidualne,
- limit Value At Risk (VAR).

Jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem walutowym w Banku są:

- Rada Nadzorcza Banku,
- Komitet Audytu Banku,
- Zarząd Banku (w tym Prezes Zarządu, który nadzoruje ryzyka istotne w Banku, w tym ryzyko walutowe oraz Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo – Księgowych, który zarządza ryzykiem istotnym w Banku, w tym ryzykiem walutowym oraz nadzoruje organizację obsługi transakcji walutowych),
- Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- Główny Księgowy,
- Zastępca Głównego Księgowego,
- Zespół Finansowo-Księgowy,
- Asystentka Zarządu,
- Zespół Obsługi Klienta,
- Oddziały i Filie,
- Stanowiska kasjerskie,
- Dyrektorzy Oddziałów,
- Komórka ds. kontroli wewnętrznej,
- Komórka ds. zgodności,
- Audyt Wewnętrzny z ramienia SSOZ BPS.

Ryzykiem walutowym w Banku zarządza Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo-Księgowych.

W Banku z częstotliwością kwartalną przeprowadzane są testy warunków skrajnych, czyli ocena wpływu nieoczekiwanych zmian na rynku walutowym (zmiany na rynku makroekonomicznym) na sytuację finansową Banku przejawiających się znacznym wzrostem ryzyka walutowego.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych w zakresie:

1. analizy wpływu znacznego wzrostu całkowitej pozycji walutowej, tj. o 50 % na sytuację Banku. Test ten ma za zadanie sprawdzić, czy pomimo wzrostu całkowitej pozycji walutowej, pozycja ta nie przekroczy 2 % funduszy własnych,
2. badania wpływu wzrostu kursu pozycji krótkich i spadku kursu pozycji długich oraz w drugim przypadku wpływu wzrostu/spadku wszystkich kursów o 30 % na wynik z pozycji wymiany. Poziom ryzyka ocenia się jako niski, gdy udział % straty w wyniku pozycji wymiany jest poniżej 10 %, umiarkowany, gdy mieści się w przedziale od 10 % do 15 %, podwyższony od 15 % do 20 %, natomiast wysoki poziom ryzyka występuje w przypadku pow. 20 %.

Analizy dotyczące ryzyka walutowego (w tym testy warunków skrajnych) w 2019 roku sporządzane były w okresach kwartalnych. Zarząd, Komitet Audytu oraz Rada Nadzorcza Banku otrzymywały informację na temat ryzyka walutowego w okresach kwartalnych.

Tabela nr 5 - Średni i maksymalny poziom wykorzystania obowiązujących limitów z zakresu ryzyka walutowego według stanu na dzień 31.12.2019 r. oraz maksymalne wykorzystanie w całym 2019 roku:

Wyszczególnienie	Wykorzystanie limitów na dzień 31.12.2019 r.	Maksymalne wykorzystanie limitów w 2019 roku
Limit na pozycję walutową całkowitą	0,20 %	2,17 %
Limit Value At Risk	0,03 %	0,20 %
Limit na pozycje walutowe:		
USD	0,07 %	0,45 %
EUR	0,36 %	13,98 %
GBP	2,69 %	2,69 %
CHF	0,00 %	0,00 %
CZK	0,00 %	0,00 %
NOK	0,00 %	0,00 %
SEK	0,00 %	0,00 %

3.7. Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)

Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności) rozumiane jest jako ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku. Ocena ryzyka niewypłacalności odbywa się w ramach zarządzania procesem szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, w oparciu o zapisy „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego jest budowa odpowiednich funduszy własnych (kapitałów), zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiąganiu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie kapitałowe obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych. Głównym źródłem zwiększenia funduszy własnych Banku będzie przeznaczenie na kapitały Tier I odpowiedniej części wypracowanego zysku. W celu osiągnięcia odpowiedniej wysokości zysku umożliwiającej przeznaczenie niezbędnej części wyniku finansowego na fundusze własne (kapitały Tier I) Bank realizuje proces planowania finansowego i zarządzania ryzykiem wyniku finansowego. Dokonywane jest to zgodnie z odrębnymi regulacjami wewnętrznymi,
- 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier I, podstawowy Tier I i Tier II,
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia CRR,
- 4) zarządzanie ryzykiem bankowym.

Bank jest zobowiązany do utrzymywania sumy funduszy własnych Banku na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- 1) suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie Prawo bankowe, powiększonych o bufory kapitału (zabezpieczający, antycykliczny i systemowy), zgodnie z Pakietem CRD IV / CRR oraz ustawą o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym,

- 2) oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny), powiększona o bufory kapitału (zabezpieczający, antycykliczny i systemowy), z uwzględnieniem okresów przejściowych określonych w Pakiecie CRD IV / CRR.

Bank wyznacza minimalny poziom optymalny utrzymywania łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) w wysokości co najmniej 14% oraz współczynnika kapitału TIER 1 (T1) w wysokości nie niższej niż 12%.

Bank wyznacza minimalny poziom ostrzegawczy utrzymywania łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) w wysokości co najmniej 13,75% oraz współczynnika kapitału TIER 1 (T1) w wysokości nie niższej niż 11,75%.

Bank jest zobowiązany do bezwzględnego utrzymywania łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie co najmniej 13,5% oraz współczynnika kapitału TIER 1 (T1) na poziomie nie niższym niż 11,5% (poziomy krytyczne).

W przypadku obniżenia łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) lub/ i współczynnika kapitału TIER 1 (T1) poniżej poziomu optymalnego, Bank podejmuje następujące działania zmierzające do przywrócenia określonych wskaźników kapitałowych do poziomu optymalnego:

- 1) weryfikacja „Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji), „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE)” oraz „Polityki inwestycyjnej Banku”,
- 2) ocena wpływu spadku wartości obligi kredytowego na wynik finansowy Banku,
- 3) podjęcie działań zwiększających przychody poza odsetkowe,
- 4) podjęcie działań zwiększających oszczędności kosztów,
- 5) analiza wskaźnika C/I.

W przypadku obniżenia łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) lub/ i współczynnika kapitału TIER 1 (T1) poniżej poziomu ostrzegawczego, Bank uruchamia Kapitałowy Plan awaryjny stanowiący Załącznik nr 5 do „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

W przypadku obniżenia łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) lub/ i współczynnika kapitału TIER 1 (T1) poniżej poziomu krytycznego, Bank opracowuje „Plan ochrony kapitału Banku Spółdzielczego w Jordanowie” wg wzoru stanowiącego Załącznik nr 6 do „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” i przedkłada go niezwłocznie Komisji Nadzoru Finansowego.

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za przeprowadzenie regularnych, kompleksowych weryfikacji (przeглядów) „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityki w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (w tym ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oraz Polityka dywidendowa)”, stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” i „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” tak, aby regulacje te były odpowiednie do wielkości i profilu ryzyka w Banku oraz do charakteru, skali i złożoności działalności Banku. Proces szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzanie kapitałowe podlegają weryfikacji (przeглядowi) nie rzadziej niż raz do roku.

Niezależnie od rocznych weryfikacji (przeглядów), proces szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzanie kapitałowe są odpowiednio dostosowywane, w szczególności w sytuacji pojawienia się nowych rodzajów ryzyka, znaczących zmian w Strategii działania Banku oraz środowisku zewnętrznym, w którym działa Bank, także w przypadku istotnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego oraz weryfikacja (przeгляд) procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego podlegają okresowej ocenie, dokonywanej przez Audit Wewnętrzny oraz przez Komórkę ds. kontroli wewnętrznej.

Bank dostosowuje Strategię i politykę budowy funduszy własnych do wymagań Pakietu CRD IV / CRR. Bank spełnia normy kapitałowe określone w Pakiecie CRD IV / CRR.

Budowa funduszy własnych:

1. Podstawowym źródłem budowy funduszy własnych jest wynik finansowy.
2. Wieloletni plan budowy funduszy własnych (cele kapitałowe, oczekiwana wielkość kapitałów, Polityka dywidendowa) Bank ujmuje w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku i Zebranie Przedstawicieli Strategii działania Banku, natomiast szczegółowe zamierzenia w tym zakresie ujęte są w „Polityce w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (w tym ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oraz Polityka dywidendowa)”, zawartej w „Politykach w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”.
3. Bank analizuje wpływ wystąpienia warunków skrajnych (spadek funduszy, wzrost wymogów kapitałowych) na współczynnik kapitałowy i na podstawie tych analiz opracowuje i weryfikuje plany awaryjne w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego.
4. Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych do określania buforu kapitału w postaci nadwyżki ponad wymagalny minimalny współczynnik kapitałowy oraz w postaci planów awaryjnych zwiększenia funduszy własnych.
5. Bank w rocznym Planie ekonomiczno - finansowym oraz w Strategii działania Banku uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych.
6. Strategia kształtowania funduszy własnych podlega analizie pod względem jej dostosowania do aktualnej sytuacji Banku po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.
7. Wieloletni plan funduszy własnych zawarty jest w Strategii działania Banku.
8. Bank dąży do kształtowania zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i Bankach w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla bieżącej i przyszłej adekwatności kapitałowej Banku.
9. W celu ograniczenia zagrożeń, o których mowa w ust. 8, w Banku ustalane są odpowiednie limity dotyczące inwestycji finansowych w podmiotach finansowych.
10. Bank w Planie ekonomiczno - finansowym uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi Banku, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych Banku, które winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania oraz wyliczeń dotyczących wymogów kapitałowych.

Wymogi kapitałowe:

1. Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka ujęte w Rozporządzeniu CRR.
2. Bank analizuje inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe. Zasady tworzenia wymogów kapitałowych zawiera „Procedura szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
3. W „Polityce w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (w tym ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oraz Polityka dywidendowa)”, zawartej w „Politykach w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” Bank określa limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.
4. Analizie poddaje się przestrzeganie w/w limitów, a każde przekroczenie jest sygnalizowane Radzie Nadzorczej Banku wraz z informacjami na temat podjętych działań w celu uniknięcia takiej sytuacji w przyszłości.
5. Bank dokonuje okresowej weryfikacji (przeгляdu) procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego. Wyniki weryfikacji (przeгляdu) są prezentowane Komitetowi Auditów oraz Radzie Nadzorczej Banku, która dokonuje oceny adekwatności kapitałowej.

6. Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i Bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono jednocześnie:
  - a) więcej niż 10 % uznanego kapitału Banku,
  - b) więcej niż 10 % uznanego kapitału tych podmiotów.
7. Przekroczenie limitów, o których mowa w ust. 6 wymaga przeprowadzenia dodatkowych analiz, które winny obejmować wpływ przekroczenia na przestrzeganie limitów koncentracji oraz na wysokość łącznego współczynnika kapitałowego i wraz z wnioskami wymagają zatwierdzenia przez Zarząd Banku.
8. Ustalane przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego oraz poziomu wyznaczanego wewnętrznego wymogu kapitałowego winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania.

Zarządzanie ryzykami:

1. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie:
  - a. łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie nie niższym niż 13,5%,
  - b. współczynnika kapitału TIER 1 na poziomie nie niższym niż 11,5%.
2. W cyklach co najmniej rocznych Bank dokonuje weryfikacji istotności ryzyk, przyjmując kryteria ilościowe i jakościowe.
3. Bank tworzy procedury zarządzania ryzykami istotnymi w Banku, zatwierdzone przez Zarząd Banku.
4. Procedury zawierają zapisy dotyczące przekształcania miar ryzyka na wymogi kapitałowe.
5. Bank podejmuje ryzyko odpowiednio do posiadanych funduszy własnych.
6. Bank dostosowuje strategię i politykę budowy funduszy własnych do wymagań Pakietu CRD IV / CRR.

Długofalowe cele kapitałowe:

1. Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez podejmowanie decyzji kapitałowych z zakresu struktury finansowania, podziału zysku oraz Polityki dywidendowej.
2. Bank przyjmuje następujące długoterminowe cele kapitałowe:
  - 1) dąży do posiadania funduszy własnych Banku zapewniających utrzymanie łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na optymalnym poziomie co najmniej 14%; kapitału Tier II, którego wysokość nie przekracza 1/3 kapitału Tier I;
  - 2) dąży do uzyskania następującej struktury funduszy podstawowych:
    - a) fundusz udziałowy: maksimum 10 %,
    - b) pozostałe fundusze łącznie: minimum 90 %;
  - 3) przeznacza co najmniej 90 % wypracowanego zysku rocznego netto na zwiększenie funduszy własnych Banku. Poziom odpisów z zysku jest uwarunkowany m.in.:
    - a) Strategią działania Banku,
    - b) bieżącą adekwatnością kapitałową Banku,
    - c) zmiennością wyniku finansowego netto,
    - d) obecną i przewidywaną sytuacją makroekonomiczną,
    - e) funkcjonowaniem w ramach SSOZ BPS;
  - 4) dąży do uzyskania takiej struktury funduszu udziałowego, aby suma znaczących pakietów udziałów, czyli pakietów przekraczających 5% funduszu udziałowego, nie przekroczyła 30 % funduszu udziałowego Banku;
  - 5) dąży do uzyskania zaangażowania kapitałowego (akcje) w kapitale Tier 1 Banku Zrzeszającego na poziomie do 20 % uznanego kapitału Banku;
  - 6) ogranicza zaangażowanie kapitałowe w instrumenty finansowe, które są określone w „Instrukcji zarządzania ryzykiem inwestycji finansowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
3. Bank przeprowadza kapitałowe testy warunków skrajnych oraz opracowuje kapitałowe plany awaryjne, opisane w „Procedurze szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Komórkami odpowiedzialnymi za zarządzanie w Banku ryzykiem kapitałowym (niewypłacalności) są:

- 1) **Rada Nadzorcza Banku:**
  - a) zatwierdza cele strategiczne w zakresie ryzyka kapitałowego i planowania kapitałowego oraz pozostałych rodzajów ryzyka, w tym ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej, dokonując okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” i „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem kapitałowym (niewypłacalności) w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo – nie rzadziej niż raz w roku - przedkłada Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Banku informację na temat zasad wyznaczania wymogów kapitałowych oraz informuje o wysokości współczynników kapitałowych w cyklach i w zakresie określonym w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
  - b) sprawuje nadzór nad utrzymaniem wymogu kapitałowego dostosowanego do akceptowanego poziomu ryzyka i dokonuje oceny przeglądu procesu szacowania kapitału wewnętrznego Banku,
  - c) zatwierdza „Politykę w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (w tym ryzyko nadmiernej dźwigni oraz Politykę dywidendową)”, stanowiącą element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz „Procedurę szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
- 2) **Komitet Audytu Banku:**
  - a) dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem,
  - b) monitoruje skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, a także opiniuje adekwatność i skuteczność systemu kontroli wewnętrznej.
- 3) **Zarząd Banku:**
  - a) odpowiada za opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie zasad wyznaczania wymogów kapitałowych, dba o zgodność tych zasad z regulacjami zewnętrznymi,
  - b) dokonuje przeglądu i oceny poprawności i utrzymania wymogów kapitałowych na odpowiednim poziomie nie rzadziej niż raz w roku,
  - c) odpowiada za skuteczność procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego oraz dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego tak, aby były odpowiednie do wielkości i profilu ryzyka w Banku, wprowadzając niezbędne korekty w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego,
  - d) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację „Polityki w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (w tym ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oraz Polityka dywidendowa)”, stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”,
  - e) jest odpowiedzialny za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka.
- 4) **Główny Księgowy** - bierze udział w procesie wyznaczania wymogów kapitałowych i wskaźnika dźwigni finansowej oraz nadzoruje pracę Zespołu Finansowo-Księgowego oraz Zastępcy Głównego Księgowego.
- 5) **Zastępca Głównego Księgowego** - ma za zadanie zaliczanie ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii i przyporządkowanie im odpowiednich wag ryzyka, obliczanie minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka ujęte w Rozporządzeniu CRR, wyliczanie wskaźnika dźwigni finansowej oraz wysokości współczynników kapitałowych.
- 6) **Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa** - ma za zadanie monitorowanie całokształtu działalności Banku pod kątem możliwości wzrostu poziomu istotności różnych rodzajów ryzyka bankowego, bezpośrednio podległy Prezesowi Zarządu, nadzoruje pracę Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa.

7) **Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa:**

- a) wyznacza wewnętrzne oraz dodatkowe wymogi kapitałowe na ryzyka istotne, a także na ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
- b) sporządza kompleksową informację na temat adekwatności kapitałowej Banku dla Zarządu, Komitetu Audytu i dla Rady Nadzorczej Banku, w tym w zakresie wysokości współczynników kapitałowych, zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- c) dokonuje w cyklach rocznych weryfikacji (przeглядów procesu szacowania wymogów wewnętrznych), z zachowaniem odpowiedniej niezależności i po zatwierdzeniu przez Kierownika Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa prezentuje wyniki tych weryfikacji (przeглядów) Zarządowi, Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej Banku.

8) **Komórka ds. kontroli wewnętrznej** - Komórka mająca za zadanie kontrolę i ocenę poprawności wyznaczania wymogów kapitałowych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

9) **Audyt Wewnętrzny** - odpowiednie komórki SSOZ BPS mają za zadanie kontrolę i ocenę poprawności wyznaczania wymogów kapitałowych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Proces szacowania kapitału wewnętrznego oraz proces przeглядu strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego podlegają okresowej ocenie, dokonywanej przez komórkę Audytu Wewnętrznego SSOZ BPS.

W Banku przeprowadza się testy warunków skrajnych, czyli ocenę wpływu nieoczekiwanych zmian w strukturze kapitałów spowodowanych zmianą warunków makroekonomicznych w otoczeniu regulacyjnym, gospodarczym, itp. oraz wzrostu wymogów wewnętrznych na adekwatność kapitałową.

Testy warunków skrajnych są zgodne z zapisami Rekomendacji KNF oraz z „Wytycznymi dotyczącymi testów warunków skrajnych przeprowadzanych przez instytucje” EBA/GL/2018/04 z dnia 19 lipca 2018 roku.

Bank zapewnia, że testy warunków skrajnych są wykonalne i realne oraz uwzględniane są na wszystkich właściwych szczeblach zarządzania przy podejmowaniu decyzji w sprawie wszystkich istotnych, istniejących i potencjalnych czynników ryzyka.

Na poziom kapitału wewnętrznego mogą mieć wpływ dwa podstawowe rodzaje czynników:

- 1) spadek funduszy własnych na skutek wystąpienia straty finansowej, spowodowanej wzrostem ryzyka lub wycofaniem udziałów na skutek wzrostu ryzyka operacyjnego lub utraty reputacji,
- 2) wzrost wymogów kapitałowych na skutek wzrostu poziomu ryzyka.

Przeprowadzanie testów warunków skrajnych ma za zadanie określenie buforów kapitału, tj. potrzebnych kapitałów w przypadku wystąpienia sytuacji skrajnych, czyli np. spadku funduszy własnych, wzrostu ryzyka lub przekwalifikowania 5 % dużych zaangażowań do należności zagrożonych. Testy warunków skrajnych są szczególnie wykorzystywane w procesie planowania w celu dostosowania skali działalności do posiadanych funduszy własnych lub jego możliwych zmian (ryzyko biznesowe).

Bank dokonuje kapitałowych testów warunków skrajnych uwzględniających pogorszenie parametrów makroekonomicznych i ich wpływu na wewnętrzną sytuację w zakresie adekwatności kapitałowej w stosunku do poziomu łącznego współczynnika kapitałowego. Dokonywane testy obejmują badanie wrażliwości kapitału na nagłe, niespodziewane pogorszenie się zewnętrznej sytuacji ekonomicznej, skutkującej wzrostem ryzyka.

Na dzień 31.12.2019 r. uznany kapitał Banku wyniósł 33 649 tys. zł.

W roku 2019 Bank na zwiększenie kapitałów własnych przeznaczył ok. 92,15 % nadwyżki bilansowej za rok poprzedni. Wzrost funduszy własnych (porównując koniec roku 2019 do końca roku 2018) wyniósł 3,02 % i był niższy od przyrostu sumy bilansowej, która wzrosła o 3,07 %.

Na podstawie wewnętrznych wymogów kapitałowych wyliczany jest łączny współczynnik kapitałowy, stanowiący efekt agregacji wymogów minimalnych oraz dodatkowych. Łączny współczynnik kapitałowy na dzień 31.12.2019 r. wyniósł 16,34 %, natomiast współczynnik kapitału podstawowego TIER I (CET 1) wyniósł 15,31 %. Limit na sumaryczny kapitał wewnętrzny na koniec 2019 r. wykorzystano w 70,0 %.

3.8. Ryzyko biznesowe (w tym wyniku finansowego)

Ryzyko biznesowe rozumiane jest jako ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując Plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk i funduszy własnych w okresie planowanym. Zasady zarządzania ryzykiem biznesowym zawiera „Instrukcja sporządzania i monitorowania Planu ekonomiczno – finansowego i Strategii działania Banku Spółdzielczego w Jordanowie”.

Ryzyko wyniku finansowego rozumiane jest jako ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału. Jest to ryzyko wynikające z niewłaściwej dywersyfikacji źródeł osiąganego wyniku finansowego (zysku) lub niezdolności Banku do utrzymania wystarczającego i stabilnego poziomu rentowności, wynikającego np. z zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą Banku Planu ekonomiczno – finansowego. Jeżeli Bank nie jest w stanie generować zysku na odpowiednim poziomie, skutkować to może ograniczeniem w skali jego działalności, ze względu na spadek możliwości efektywnego wzrostu funduszy własnych zabezpieczających podejmowane ryzyka.

Podstawowym celem w zakresie zarządzania ryzykiem biznesowym (w tym wyniku finansowego) jest utrzymanie odpowiedniego poziomu wyniku finansowego, oznaczającego uzyskiwanie wyników finansowych w wysokości zapewniającej możliwość prowadzenia bieżącej działalności i odpowiedniego rozwoju Banku, w tym zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem biznesowym (w tym wyniku finansowego):

- 1) kontynuowanie dotychczasowej działalności z założeniem zrównoważonego rozwoju Banku,
- 2) stałe monitorowanie angażowania środków Banku w instrumenty finansowe, mogące nieść za sobą ryzyko dla działalności,
- 3) funkcjonowanie Banku w strukturze Zrzeszenia Banków Spółdzielczych i SSOZ BPS,
- 4) doskonalenie umiejętności planowania wyniku finansowego Banku,
- 5) ocena ryzyka wyniku finansowego i wpływu produktów bankowych na to ryzyko,
- 6) prowadzenie działań mających na celu prawidłowe zarządzanie aktywami i pasywami w celu ustalenia optymalnego wyniku finansowego,
- 7) opracowywanie Planu ekonomiczno - finansowego biorącego pod uwagę zarządzanie wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka,
- 8) podnoszenie wiedzy pracowników dotyczącej oceny zdolności kredytowej Klientów oraz rozpoznawania czynników rynkowych, które mogą wpływać na taką ocenę,
- 9) prowadzenie działań mających na celu zabezpieczenie ryzyka cyklu gospodarczego w ramach prawidłowego zarządzania aktywami i pasywami,
- 10) ustalenie bezpiecznych limitów kredytowych na podstawie danych historycznych i ich monitorowanie,
- 11) bezpieczne i zdywersyfikowane zaangażowanie w różne branże,
- 12) właściwy podział zadań i organizacja procesów zarządzania ryzykiem biznesowym (w tym wyniku finansowego),
- 13) nadzór nad efektywnością procesów zarządzania ryzykiem wyniku finansowego i poziomem ryzyka.

Zgodnie z „Zasadami identyfikacji, pomiaru i monitorowania sytuacji ekonomiczno - finansowej oraz ryzyka wyniku finansowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie w Banku ryzykiem biznesowym (w tym wyniku finansowego) są:

- 1) Rada Nadzorcza Banku,
- 2) Komitet Audytu Banku,
- 3) Zarząd Banku, w tym:
  - a) Prezes Zarządu, który nadzoruje ryzyka istotne w Banku, w tym ryzyko wyniku finansowego,
  - b) Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo – Księgowych, który zarządza ryzykiem wyniku finansowego w Banku,
- 4) Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa, w tym Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- 5) Główny Księgowy,
- 6) Komórka ds. kontroli wewnętrznej,
- 7) Komórka ds. zgodności,
- 8) Audyt Wewnętrzny z ramienia SSOZ BPS.

W ramach pomiaru ryzyka wyniku finansowego Bank dokonuje oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej, polegającej na:

- 1) analizie aktywów Banku, pod względem ich podstawowych pozycji oraz zmian zachodzących w stosunku do końca ubiegłego miesiąca, końca ubiegłego roku oraz końca analogicznego miesiąca w roku ubiegłym,
- 2) analizie pasywów Banku, pod względem ich podstawowych pozycji oraz zmian zachodzących w stosunku do końca ubiegłego miesiąca, końca ubiegłego roku oraz końca analogicznego miesiąca w roku ubiegłym,
- 3) analizie rachunku zysków i strat Banku, pod względem jego podstawowych pozycji oraz zmian zachodzących w stosunku do końca analogicznego miesiąca w roku ubiegłym,
- 4) analizie rachunku zysków i strat Banku w układzie miesięcznym, pod względem jego podstawowych pozycji oraz zmian zachodzących w stosunku do końca ubiegłego roku oraz końca analogicznego miesiąca w roku ubiegłym,
- 5) analizy wskaźników ekonomiczno – finansowych Banku oraz ryzyka wyniku finansowego, pod względem ich podstawowych pozycji oraz zmian zachodzących w stosunku do końca ubiegłego miesiąca, końca ubiegłego roku oraz końca analogicznego miesiąca w roku ubiegłym, na podstawie grup wymienionych w „Zasadach identyfikacji, pomiaru i monitorowania sytuacji ekonomiczno – finansowej oraz ryzyka wyniku finansowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Instrumentami całościowego zarządzania ryzykiem wyniku finansowego Banku są następujące globalne limity ostrożnościowe, ograniczające to ryzyko:

Wyszczególnienie	Limit	Wykonanie na 31.12.2019 r.
Wskaźniki ograniczające ryzyko wyniku finansowego		
Stopa zwrotu z aktywów netto – ROA netto	min. 0,1 %	0,66 %
Stopa zwrotu z funduszy podstawowych netto – ROE netto	min. 4 %	8,93 %
Marża odsetkowa	min. 2 %	2,44 %
Udział przychodów z tytułu prowizji w średnich aktywach – wg wartości bilansowej	min. 0,7 %	0,73 %
Udział kosztów działania Banku i odpisów amortyzacyjnych w wyniku działalności bankowej	max. 70 %	68,14 %

Bank uznaje zarządzanie ryzykiem biznesowym (w tym wyniku finansowego) za prawidłowe, jeżeli spełnione są następujące przesłanki:

- a) zrealizowany poziom wyniku finansowego brutto zapewnia realną odbudowę funduszy własnych,
- b) wskaźnik C/I na poziomie średniego wskaźnika w grupie rówieśniczej,
- c) przyrost funduszy własnych Banku przekracza wskaźnik inflacji.

4. INFORMACJE W ZAKRESIE ZASAD ZARZĄDZANIA – art. 435 ust. 2 Rozporządzenia CRR oraz art. 111a Ustawy Prawo bankowe

W zakresie zarządzania na podstawie art. 111a Ustawy Prawo bankowe, a także art. 435 ust. 2 Rozporządzenia CRR Bank informuje, że:

- 1) Członkowie Zarządu Banku, a także Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem Spółdzielczym w Jordanowie.
- 2) Członków Zarządu Banku powołuje Rada Nadzorcza Banku, zgodnie z przepisami prawa i „Regulaminem działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, „Polityką zapewnienia odpowiedniości członków Zarządu Banku, Zarządu Banku jako organu kolegiального oraz pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz „Wytycznymi EBA w sprawie oceny odpowiedniości członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje (EBA/GL/2017/12 z dnia 21.03.2018 r.)”.

Ocena odpowiedniości, zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych EBA, w szczególności uwzględnia kryteria:

- ✓ wiedzy, umiejętności i doświadczenia (zgodnie z pkt. 58-66 Wytycznych EBA),
- ✓ reputacji, uczciwości i etyczności (zgodnie z pkt. 73-78 Wytycznych EBA),
- ✓ niezależności osądu (zgodnie z pkt. 82-87 Wytycznych EBA) oraz
- ✓ zdolności poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie swoich obowiązków (pkt. 41-48 Wytycznych EBA), a także
- ✓ zbiorową odpowiedniość Zarządu (zgodnie z pkt. 67-72 Wytycznych EBA).

Indywidualnej ocenie odpowiedniości kandydata/członka Zarządu Banku, zgodnie z kryteriami zawartymi w Załączniku nr 1 do „Polityki zapewnienia odpowiedniości członków Zarządu Banku, Zarządu Banku jako organu kolegiального oraz pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, podlega:

- ✓ reputacja, uczciwość i etyczność;
- ✓ poziom wiedzy, umiejętności i doświadczenia w odniesieniu do pełnionej funkcji i powierzonych obowiązków;
- ✓ czas poświęcony na wykonywanie obowiązków w Banku i liczba pełnionych funkcji dyrektorskich;
- ✓ możliwość wystąpienia konfliktu interesów oraz umiejętność zachowania niezależności osądu.

- 3) Komisja ds. oceny odpowiedniości dokonując oceny odpowiedniości kandydatów/członków Zarządu Banku analizuje dokumenty, w tym oświadczenia kandydatów/członków Zarządu Banku, uzasadniania ocenę oraz wskazuje zdarzenia istotne dla wyników oceny. Wyniki oceny, w formie sprawozdania, Komisja przedkłada Radzie Nadzorczej Banku w celu akceptacji. Rada Nadzorcza uwzględnia wyniki w/w oceny w swoim sprawozdaniu z działalności i omawia je na Zebraniu Grup Członkowskich oraz na Zebraniu Przedstawicieli.
- 4) Zarząd Banku jako organ Banku podlega kolegialnej ocenie odpowiedniości.
- 5) kolegialna ocena odpowiedniości obejmuje ocenę możliwości podejmowania przez Zarząd Banku jako organu Banku decyzji w istotnych obszarach działania Banku, z uwzględnieniem ryzyk towarzyszących tej działalności, w tym podejmowanie decyzji dotyczących modelu biznesowego, gotowości do podejmowania ryzyka, strategii oraz rynków, na których funkcjonuje Bank.
- 6) ocena odpowiedniości kandydatów na członków Rady Nadzorczej oraz członków Rady Nadzorczej dokonywana jest zgodnie z postanowieniami „Polityki zapewnienia odpowiedniości członków Rady Nadzorczej, Rady Nadzorczej jako organu kolegiального Banku Spółdzielczego w Jordanowie”.

W toku indywidualnej oceny odpowiedniości kandydata/członka Rady Nadzorczej Banku, ocenie podlega:

- ✓ reputacja, uczciwość i etyczność;
- ✓ poziom wiedzy, umiejętności i doświadczenia w odniesieniu do pełnionej funkcji i powierzonych obowiązków oraz rękojmia należytego wykonywania tych obowiązków;
- ✓ liczba funkcji pełnionych jednocześnie przez członka pod kątem czasu koniecznego na wykonywanie obowiązków w Banku;
- ✓ możliwość wystąpienia konfliktu interesów oraz umiejętność zachowania niezależności osądu;
- ✓ niezależność oraz wiedza i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych oraz wiedza i umiejętności w zakresie bankowości i usług świadczonych przez Bank w odniesieniu do członków Rady Nadzorczej.

- 7) oceny odpowiedniości członków Rady Nadzorczej dokonuje Komisja ds. oceny odpowiedniości. Komisja jest powoływana na każdym Zebraniu Przedstawicieli dokonującym oceny odpowiedniości. W skład Komisji nie mogą wchodzić członkowie Rady Nadzorczej.
- 8) Kolegialna ocena odpowiedniości obejmuje ocenę możliwości podejmowania przez odpowiednio Radę Nadzorczą jako organ Banku decyzji w istotnych obszarach działania Banku z uwzględnieniem ryzyk towarzyszących tej działalności, w tym podejmowanie decyzji dotyczących modelu biznesowego, gotowości do podejmowania ryzyka, strategii oraz rynków, na których funkcjonuje Bank.
- 9) Kolegialnej ocenie odpowiedniości organu Banku podlega:
  - ✓ łączny poziom wiedzy, umiejętności i doświadczenia posiadanych przez poszczególnych członków Rady Nadzorczej Banku w odniesieniu do całej działalności Banku, umożliwiające przedstawianie swoich poglądów, wpływanie na proces podejmowania decyzji, zrozumienie działań podejmowanych przez Bank oraz głównych ryzyk w jego działalności;
  - ✓ poziom znajomości przez Radę Nadzorczą Banku jako całość tych dziedzin funkcjonowania Banku, za które członkowie są odpowiedzialni zbiorowo;
  - ✓ umiejętność nadzorowania Bankiem;
  - ✓ ostrożność i stabilność w nadzorze nad zarządzaniem Bankiem;
  - ✓ reputacja Banku, jako pochodna działań członków organu Banku;
  - ✓ spełnienie wymogu posiadania niezbędnej liczby członków niezależnych - zapewniającej większość członków niezależnych w Komitecie Audytu.
- 10) Rada Nadzorcza Banku jako organ, podlega kolegialnej ocenie kwalifikacji.
- 11) Bank nie powołał w ramach struktury organizacyjnej oddzielnego Komitetu ds. ryzyka.
- 12) Bank działa na terenie Polski i nie prowadzi działalności w państwach członkowskich i państwach trzecich, w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt. 48 Rozporządzenia 575/2013.
- 13) stopa zwrotu z aktywów netto (ROA netto) na 31.12.2019 r. wynosiła 0,66 %.
- 14) nazwę, charakter i lokalizację geograficzną działalności:
  - Bank Spółdzielczy działa pod firmą Bank Spółdzielczy w Jordanowie. Bank Spółdzielczy może używać skrótu firmy w brzmieniu „BS Jordanów”,
  - Siedzibą Banku Spółdzielczego jest miasto Jordanów,
  - Bank Spółdzielczy działa na terenie województwa małopolskiego oraz na terenie powiatu żywieckiego z terenu województwa śląskiego,
  - Bank Spółdzielczy posiada osobowość prawną i jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, innych ustaw, uchwał i rekomendacji wydanych przez organy nadzoru oraz na podstawie Statutu Banku,

- Bank Spółdzielczy jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości Spółka Akcyjna oraz jest Uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
- 15) obrót w danym roku wykazywany w sprawozdaniu finansowym:
    - przychody – 19 627 tys. zł,
    - koszty – 16 381 tys. zł,
    - obroty – 29 819 tys. zł.
  - 16) liczba pracowników w przeliczeniu na pełne etaty - 60 etatów na 31.12.2019 r.
  - 17) zysk przed opodatkowaniem: 3 247 tys. zł.
  - 18) podatek dochodowy obciążający wynik finansowy za 2019 r. wyniósł 506 tys. zł.
  - 19) w 2019 r. Bank Spółdzielczy w Jordanowie nie otrzymał wsparcia ze środków publicznych (w szczególności na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1436)).
  - 20) Bank nie zawarł umowy z holdingiem art. 111a Prawa bankowego.
  - 21) przepływ informacji dotyczących ryzyka w Banku kierowanej do Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej Banku jest sformalizowany w wewnętrznej procedurze: „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, określającej zakres informacji, komórki sporządzające oraz odbiorców informacji, którymi są Zarząd, Komitet Audytu oraz Rada Nadzorcza Banku. Systemem informacji zarządczej objęte są wszystkie obszary działalności Banku. Wszystkie raporty z zakresu ryzyk prezentowane są na posiedzeniach Zarządu Banku. Zarząd Banku okresowo przedkłada Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Banku informacje na temat ryzyk. Komitet Audytu Banku na podstawie tych informacji dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem, natomiast Rada Nadzorcza Banku dokonuje oceny adekwatności oraz skuteczności systemu zarządzania ryzykiem.

5. ZAKRES STOSOWANIA – ART. 436

Nie dotyczy. Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

6. FUNDUSZE WŁASNE – ART. 437

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z przepisami obowiązującymi na dzień 31.12.2019 roku, w szczególności z postanowieniami Rozporządzenia nr 575/2013 i Prawa bankowego.

Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 437 oraz 492 Rozporządzenia nr 575/2013, a także zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 1423/2013 ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013.

Fundusze własne Banku na dzień 31.12.2019 r. składały się z kapitału podstawowego Tier I oraz kapitału uzupełniającego Tier II i wyniosły łącznie **33 649 tys. zł.**

W poniższej tabeli przedstawiono uzgodnienie pozycji kapitału Tier I i Tier II obliczonych zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Dla zachowania przejrzystości i czytelności danych zakres ujawnień ograniczono do pozycji niezerowych.

Tabela nr 6 - Struktura funduszy własnych według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

	Pozycja	Kwota
1	Fundusze własne	33 649
1.1	Kapitał Tier I	31 539
1.1.1	Kapitał podstawowy Tier I	31 539
1.1.1.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy TIER I	346
1.1.1.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe	346
1.1.1.2.1	Zyski zatrzymane w poprzednich latach	-
1.1.1.2.2.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej	2 741
1.1.1.2.2.2	(-) Część niezuanego zysku z bieżącego okresu lub niezuanego zysku rocznego	- 2 741
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody	277
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy	30 233
1.1.1.5	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	785
1.1.1.6	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	0
1.1.1.11	(-) Inne wartości niematerialne i prawne - kwoty brutto	- 102
1.1.1.11.1	(-) Inne wartości niematerialne i prawne	- 102
1.1.1.26	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-
1.1.2	Kapitał dodatkowy Tier I	0
1.2	Kapitał Tier II	2 110
1.2.1	Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	1 589
1.2.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	1 589
1.2.6	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej	520

Opis składników kapitału Tier I:

- a) skumulowane inne całkowite dochody 277 tys. zł - pozycja składa się z funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego.
- b) kapitał rezerwowy 30 233 tys. zł - (fundusz zasobowy) tworzony jest głównie z corocznych odpisów z zysku netto z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku. Fundusz ten zasila również wpłaty kolejnych udziałów oraz wpisowe, jakie wpłacane jest zgodnie ze Statutem przy deklarowaniu i wpłacaniu nowych udziałów.
- c) fundusz ogólnego ryzyka bankowego 785 tys. zł - tworzony zgodnie z art. 130 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Fundusz tworzony jest na podstawie decyzji Zebrania Przedstawicieli. W 2019 roku fundusz ogólnego ryzyka zasiła kwota 100 tys. zł.
- d) opłacone instrumenty kapitałowe w kapitale podstawowym TIER I podlegające zasadzie praw nabytych 346 tys. zł - część funduszu udziałowego obejmująca również udziały wpłacone po 28.06.2013 r., która spełnia warunki określone w art. 27-29 Rozporządzenia CRR. W 2019 r. Bank złożył wniosek o wydanie zezwolenia na zaklasyfikowanie instrumentów kapitałowych wyemitowanych po 28.06.2013 r. jako instrumentów w kapitale podstawowym Tier 1.
- e) inne wartości niematerialne i prawne - 102 tys. zł - pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez Bank. Ujmowane w kwocie netto, pomniejszają fundusze.

Opis składników kapitału Tier II:

- a) instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II wyniosły 1 589 tys. zł - pozycja obejmuje niezamortyzowaną część pożyczki podporządkowanej z Banku Zrzeszającego w łącznej kwocie 8 000 tys. zł. na podstawie umowy zawartej w dniu 29.12.2015 r. na okres 5 lat. Spłata pożyczki nastąpi jednorazowo w dniu 29.12.2020 r. Otrzymana pożyczka nie jest zabezpieczona, a jej oprocentowanie stanowi iloczyn wskaźnika 0,95 oraz stopy redyskonta weksli w NBP. Na dzień 31.12.2019 r. oprocentowanie pożyczki wynosiło 1,6625 %. Bank posiada zgodę KNF na zaliczenie jej do funduszy własnych Banku.

- b) korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej 520 tys. zł - pozycja ta obejmuje wartość rezerwy na ryzyko ogólne zgodnie z art. 62 pkt c Rozporządzenia CRR.

Bank nie korzysta z kapitału krótkoterminowego.

Tabela nr 7 - Uzgodnienie pozycji funduszy własnych Tier I i Tier II do bilansu w zbadanym sprawozdaniu finansowym (przedstawionym zgodnie z ustawą o Rachunkowości)

(w tys. zł)

Pozycja w bilansie	Wartość w sprawozdaniu finansowym	Pozycja w Tabeli nr 6	Komentarz
Kapitał (fundusz) podstawowy	353	1.1.1.1	
Kapitał (fundusz) zapasowy	30 233	1.1.1.4	
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	277	1.1.1.3	W Tabeli nr 6 ujęta jest tylko część tego funduszu zgodnie z art. 468 Rozporządzenia
Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	785		
W tym: fundusz ogólnego ryzyka bankowego	785	1.1.1.5	
Zobowiązania podporządkowane	8 000		W Tabeli nr 6 ujęta jest niezamortyzowana część pożyczki podporządkowanej
Zysk (strata) netto	2 741	1.1.1.2.2.1	
Razem kapitały (fundusze) własne wykazane w zbadanym sprawozdaniu finansowym + zysk	42 389		
Wynik netto, który nie może być zaliczony w dacie raportu do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych	- 2 741	1.1.1.2.2.2	Wartość zysku netto zasili fundusze własne Banku po uchwaleniu przez Zebranie Przedstawicieli
Kwota wartości niematerialnych i prawnych	- 102	1.1.1.11.1	
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-	1.1.1.26	W Tabeli nr 6 zgodnie z art. 468 ust. 1 Rozporządzenia CRR Banku usuwa 80 % z aktualizacji rzeczowego majątku trwałego
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	- 6 411		Nie ujęta w Tabeli nr 6 kwota pożyczki podporządkowanej zamortyzowanej w 2019 roku
Fundusz udziałowy	- 7		Nie ujęta w Tabeli nr 6 kwota funduszu udziałowego, stan na dzień 30.06.2019 r. pomniejszony o wypłaty wypowiedzianych udziałów w 2019 r.
Rezerwa na ryzyko ogólne	785		Wartość rezerwy na ryzyko ogólne utworzonej w ciężar kosztów i zgodnie z art. 62 pkt. C Rozporządzenia CRR ujmowana w funduszach własnych dla celów wyliczania norm ostrożnościowych
Rezerwa na ryzyko ogólne	- 264		Wartość rezerwy na ryzyko ogólne o jaką Bank pomniejsza rezerwy na kredyty detaliczne w sytuacji normalnej oraz na kredyty w sytuacji pod obserwacją
Fundusze własne razem	33 649	1	

7. WYMOGI KAPITAŁOWE – ART. 438

Skrótowy opis metody stosowanej do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań

1. Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie posiadanych przez Bank kapitałów własnych na poziomie nie niższym niż wymagany przez przepisy Rozporządzenia CRR oraz regulacje wewnętrzne. Bank zarządzając adekwatnością kapitałową uwzględnia stanowisko KNF w zakresie zalecanych dodatkowych buforów kapitału.
2. Kapitał wewnętrzny jest to ustalony przez Bank kapitał, mający na celu pokrycie wszystkich zidentyfikowanych w trakcie procesu wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego istotnych rodzajów ryzyka, występujących w jego działalności oraz czynników otoczenia gospodarczego.
3. Zarząd Banku odpowiada za skuteczność procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego.
4. Proces szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego jest poddawany corocznej ocenie przez Radę Nadzorczą Banku, w oparciu o opinię Komitetu Audytu Banku. Komitet Audytu Banku dokonuje oceny procesu wyznaczania wymogów kapitałowych oraz wskaźnika dźwigni. Ponadto Rada Nadzorcza Banku dokonuje oceny skuteczności systemu wyznaczania wymogów kapitałowych.
5. Proces szacowania oraz proces oceny szacowania wymogów wewnętrznych poddawany jest kontroli przez Komórkę ds. kontroli wewnętrznej oraz Audyt Wewnętrzny realizowany przez SSOZ BPS.
6. Regulacje nadzorcze zobowiązują Bank do utrzymywania kapitału regulacyjnego na trzy rodzaje ryzyk bankowych, tj. kredytowe, operacyjne i rynkowe.
7. W Banku nie występuje portfel handlowy, dlatego też na dzień 31.12.2019 r. wyliczane były następujące regulacyjne wymogi kapitałowe:
  - a) ryzyko kredytowe – wartość wymogu kapitałowego – 14 585 tys. zł,
  - b) ryzyko walutowe – wartość wymogu kapitałowego – 0 tys. zł,
  - c) ryzyko operacyjne – wartość wymogu kapitałowego – 1 891 tys. zł.
6. W zakresie wyliczania wymogów minimalnych, określonych w Rozporządzeniu UE Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
  - 1) ryzyko kredytowe - z zastosowaniem metody standardowej - zgodnie z art. 112 Rozporządzenia CRR, Bank stosując metodę standardową, zalicza ekspozycje do jednej z kategorii wymienionych w Rozporządzeniu CRR, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka. Zestawienie aktywów oraz przypisanych im wag ryzyka dla kategorii ekspozycji występujących w Banku zawiera Załącznik nr 3 do „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Jeżeli Bank przeprowadzający obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej dysponuje więcej niż jednym środkiem ograniczania ryzyka kredytowego w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji, postępuje zgodnie z „Instrukcją prawnych form zabezpieczeń wierzycelności Banku”.
  - 2) ryzyko operacyjne - z zastosowaniem metody wskaźnika bazowego do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych. Wskaźnik stanowi pomnożoną przez 15 % średnią za okres trzech lat obrotowych, bieżącego oraz dwóch poprzedzających dany rok z sumy wyników wyliczanych jako sumę następujących pozycji rachunku zysków i strat Banku:
    - 1) odsetki należne i podobne przychody,
    - 2) odsetki do zapłaty i podobne opłaty,
    - 3) przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/zmiennej stopie dochodu,
    - 4) należności z tytułu prowizji/opłat,
    - 5) koszty z tytułu prowizji/opłat,
    - 6) zysk netto lub strata netto z operacji finansowych,
    - 7) pozostałe przychody operacyjne.Każda pozycja rachunku wyników musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym. Wynik za którekolwiek z trzech lat obrotowych, jeżeli jest ujemny lub równy zero, nie

uwzględnia się w obliczeniach średniej. Średnią oblicza się na koniec roku obrotowego, do dnia 31 stycznia na podstawie wyników z ostatnich trzech dwunastomiesięcznych okresów. Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, Bank może wykorzystać dane szacunkowe. Po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta Bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyliczeń wskaźnika. Wskaźnik oblicza się jako iloraz sumy dodatnich wartości wyników oraz liczby lat, w których wystąpiły dodatnie wartości wyników opisanych powyżej, z uwzględnieniem wyłączeń opisanych w Rozporządzeniu CRR.

- 3) ryzyko rynkowe (walutowe) - z zastosowaniem metody podstawowej - minimalny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego stanowi 8 % całkowitej pozycji walutowej, jeżeli przewyższa ona 2 % funduszy własnych Banku lub stanowi 0, jeżeli nie przewyższa 2 % funduszy własnych.

Wymogi ostrożnościowe w zakresie funduszy własnych

W 2019 roku Bank utrzymywał łączny współczynnik kapitałowy TCR oraz współczynnik kapitałowy Tier I na poziomie powyżej minimum regulacyjnego, określonego w Rozporządzeniu 575/2013, a także powyżej poziomów rekomendowanych przez KNF.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku łączny współczynnik kapitałowy wyniósł 16,34 %, a współczynnik kapitału podstawowego Tier I 15,31 %.

Tabela nr 8 - Zestawienie regulacyjnych wymogów kapitałowych według stanu na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł)

Rodzaj ryzyka		Wymóg kapitałowy na 31.12.2019 r.	
Ryzyko kredytowe		14 585	
Ryzyko rynkowe (ryzyko walutowe)		0	
Ryzyko operacyjne		1 891	
Łączny wymóg kapitałowy		16 476	
	TIER I podstawowy	TIER I	TIER I + II
Fundusze własne	31 539	31 539	33 649
Współczynniki kapitałowe	15,31	15,31	16,34

W 2019 roku średnia wartość łącznego współczynnika kapitałowego według stanu na koniec poszczególnych miesięcy wyniosła 16,32 %.

Wymóg w zakresie funduszy na ryzyko kredytowe - kwoty stanowiące 8 % ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji

Tabela nr 9 - 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla kategorii ekspozycji określonych w art. 112 Rozporządzenia CRR według stanu na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł)

Lp.	Klasa ekspozycji	8 % kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	252
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	10
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0
6.	Ekspozycje wobec instytucji	77
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 217
8.	Ekspozycje detaliczne	9 237
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	2 291

10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	647
11.	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0
13.	Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0
14.	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0
15.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0
16.	Ekspozycje kapitałowe	179
17.	Inne pozycje	675
Razem wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego		14 585

Tabela nr 10 - Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według wagi ryzyka kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł)

Waga ryzyka	Pierwotna wartość ekspozycji	Ekspozycja ważona ryzykiem	Wymóg kapitałowy
0 %	158 481	0	0
20 %	15 744	3 149	252
35 %	24 602	7 884	631
50 %	2 187	1 093	87
75 %	181 588	115 467	9 237
100 %	60 212	45 479	3 638
150 %	3 828	5 741	459
250 %	1 401	3 501	281
Razem	448 043	182 314	14 585

Wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka rynkowego

Tabela nr 11 - Wymogi kapitałowe w odniesieniu do ryzyka rynkowego (w tys. zł)

Lp.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. - ryzyko walutowe	Na dzień 31.12.2019 r. pozycja walutowa Banku nie przekraczała 2 % funduszy własnych. Wymóg kapitałowy nie był wyznaczany.

Wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka operacyjnego

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczany jest zgodnie z metodą wskaźnika bazowego (art. 315 - 316 Rozporządzenia CRR). Wymóg kapitałowy jest równy 15 % wartości średniej z trzech lat obliczonego wskaźnika. Wskaźnik jest sumą odpowiednich pozycji z rachunku zysków i strat określonych w Rozporządzeniu CRR z odpowiednim znakiem.

Tabela nr 12 - Wskaźniki dotyczące wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne

(w tys. zł)

Lp.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wskaźnik za okres 3 ostatnich lat (2016-2018)	12 606
2.	Współczynnik	15 %
3.	Wymóg na ryzyko operacyjne na dzień 31.12.2019 r.	1 891

Kapitał wewnętrzny

W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej, dokonywana jest ocena istotności występujących w działalności Banku rodzajów ryzyka oraz szacowany jest kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka istotnego, w celu dostosowania struktury kapitału wewnętrznego do rzeczywistych potrzeb kapitałowych, odzwierciedlających wewnętrzną ocenę poziomu ekspozycji na ryzyko.

Tabela nr 13 - Ustalone wymogi kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka oraz kapitał wewnętrzny według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

Wyszczególnienie	Wartość na 31.12.2019 r.
Fundusze własne, w tym:	33 649
Kapitał Tier I, w tym	31 539
Kapitał podstawowy Tier I	31 539
Kapitał dodatkowy Tier I	0
Kapitał Tier II	2 110
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, w tym:	205 951
z tytułu ryzyka kredytowego	182 314
z tytułu ryzyka walutowego	0
z tytułu ryzyka operacyjnego	23 637
Łączny współczynnik kapitałowy	16,34 %
Współczynnik kapitału Tier I	15,31 %
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	15,31 %
Kapitał wewnętrzny	33 649

Na dzień 31.12.2019 r. Bank spełniał wszystkie wymogi w zakresie adekwatności kapitałowej określone przepisami prawa. Łączny współczynnik kapitałowy wyniósł 16,34 %, zatem wymogi w zakresie adekwatności kapitałowej obowiązujące od 01.01.2019 r. są na poziomie zalecanym przez KNF, w związku z wprowadzeniem bufora zabezpieczającego (co najmniej 11,50 % dla współczynnika kapitału Tier I oraz 13,50 % dla łącznego współczynnika kapitałowego) wszystkie współczynniki zostały utrzymane.

Ryzyko generowane przez Bank było w pełni zabezpieczone funduszami własnymi. Przy obecnym poziomie funduszy własnych Bank posiada możliwości rozwoju skali działalności.

8. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KONTRAHENTA – ART. 439

Nie dotyczy. Bank nie posiada portfela handlowego.

9. BUFORY KAPITAŁOWE – ART. 440

W 2019 roku Bank Spółdzielczy w Jordanowie nie utrzymywał bufora antycyklicznego, ponieważ wskaźnik tego bufora dla ekspozycji polskich zgodnie z art. 83 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym wynosił 0 %.

Na dzień 31.12.2019 r. Bank nie posiadał ekspozycji poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

10. WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO – ART. 441

Nie dotyczy. Bank nie jest Bankiem istotnym systemowo.

11. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 442

1. Definicja pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości

Należność przeterminowana - należność z niespłaconą, w określonych w umowie terminach, kwotą odsetek lub kwot rat kapitałowych. Jako okres przeterminowania należy rozumieć okres od wynikającego z umowy terminu zapadalności (określonego terminu spłaty raty, odsetek lub całej należności) do dnia bilansowego. Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach należy przyjąć, jako okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku, której nastąpiło opóźnienie spłaty. Należności z utratą wartości – ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do grupy zagrożone.

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Zasady oraz tryb równoważenia skutków ryzyka, wynikającego z transakcji kredytowych, w drodze odpowiedniej klasyfikacji ekspozycji kredytowych, a także tworzenia i utrzymywania rezerw celowych w wysokości odpowiedniej do ponoszonego przez Bank ryzyka opisane zostały w „Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Bank stosował pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami kredytowymi zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, dla wszystkich ekspozycji kredytowych, niezależnie od kategorii należności.

Bank tworzy rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi w odniesieniu do ekspozycji kredytowych, zaklasyfikowanych do:

- a) kategorii „normalnych”, w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- b) kategorii „pod obserwacją”,
- c) ekspozycji „zagrożonych”, w tym do kategorii: „poniżej standardu”, „wątpliwych”, „straconych”.

Bank tworzy odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi w wysokości nie niższej niż wskaźnik rezerw dla danej ekspozycji.

Rezerwy celowe tworzy się na należności lub zobowiązania bilansowe, z wyłączeniem odsetek, w tym skapitalizowanych.

Odpisy aktualizacyjne tworzy się na odsetki, w tym na odsetki skapitalizowane. Minimalny wskaźnik ozerzerwowania wynosi 30 % i jest on zgodny z Umową SSOZ BPS.

Zgodnie z aktualnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Finansów sprawie Zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, zmienionym przez Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. podstawą tworzenia rezerw celowych na należności kredytowe jest wartość nominalna kredytów z wyłączeniem odsetek, także skapitalizowanych. Prowizje uwzględnione w rachunku efektywnej stopy procentowej traktowane są dla potrzeb tworzenia rezerw celowych analogicznie jak odsetki skapitalizowane. Oznacza to, że ich wartość pomniejsza podstawę tworzenia rezerw celowych (Pismo NBP nr: NB-BPN-III-WL-523-463/03 z dnia 15.07.2003 roku w sprawie wyjaśnienia wątpliwości związanych ze stosowaniem wyceny wg zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej).

W związku z powyższym w Banku występują odsetki prowizyjne od należności zagrożonych rozliczane ESP traktowane jako odsetki skapitalizowane, które to powodują pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych.

Ustala się następujące wielkości tworzonych rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi:

- 1) w zakresie ekspozycji kredytowych, wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne” tworzy się w wysokości, co najmniej wymagalnego poziomu rezerw oraz odpisów, stanowiącego - 1,5 % ich podstawy;
- 2) w zakresie ekspozycji kredytowych zakwalifikowanych do kategorii „pod obserwacją” tworzy się rezerwę celową oraz odpisy aktualizujące należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi na podstawie indywidualnej oceny ryzyka, obciążającego daną ekspozycję jednak w wysokości, co najmniej - 1,5 % ich podstawy;
- 3) w zakresie ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do „grupy zagrożonych”, tworzy się rezerwę celową oraz odpisy aktualizujące należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążonego daną ekspozycję, jednak w wysokości, co najmniej:
  - a) 20 % ich kwoty zaklasyfikowanej do kategorii „poniżej standardu”,
  - b) 50 % ich kwoty zaklasyfikowanej do kategorii „wątpliwych”,
  - c) 100 % ich kwoty zaklasyfikowanej do kategorii „straconych”;
- 4) podstawę tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowych bez uwzględnienia utworzonych rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi, ale z uwzględnieniem przewidywanej w związku z restrukturyzacją zadłużenia kwoty umorzenia części ekspozycji kredytowej;
- 5) dopuszcza się tworzenie rezerw na inne aktywa i zobowiązania pozabilansowe, które mogą być zagrożeniem dla bezpieczeństwa depozytów gromadzonych w Banku. Decyzję w tym zakresie podejmuje Zarząd Banku na wniosek pracownika Komórki ds. monitoringu, zgodnie ze Schematem kompetencji decyzyjnych określonym w Załączniku do „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz „Regulaminie podejmowania decyzji kredytowych”.

W celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego w Banku obowiązuje „Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

3. Średnia kwota ekspozycji w 2019 r. oraz stan ekspozycji przed i po uwzględnieniu technik redukcji ryzyka kredytowego

Tabela nr 14 - Całkowita i średnia wartość ekspozycji netto dla każdej klasy ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Ekspozycja pierwotna przed uwzględnieniem współczynnika konwersji	Wartość ekspozycji netto	Średnia wartość ekspozycji netto w 2019 r.
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	80 001	80 001	85 817
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	15 740	15 740	16 441
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	254	254	308
Ekspozycje wobec instytucji	75 445	75 445	74 600
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	24 633	24 633	22 096
Ekspozycje detaliczne	181 588	180 830	178 129

Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	48 550	48 117	47 296
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań	8 294	6 173	5 114
Ekspozycje kapitałowe	2 233	2 233	2 233
Inne pozycje	11 304	11 304	10 783
RAZEM:	448 042	444 730	442 817

4. W zakresie rozkładu geograficznego ekspozycji (art. 442 pkt. d)

Bank Spółdzielczy w Jordanowie informuje, że zgodnie z zapisami Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz Statutem Banku, posiada określony miejscowy zakres swojej działalności. Teren działania obejmuje województwo małopolskie. Bank działa również na terenie powiatu żywieckiego należącego do województwa śląskiego.

Struktura ekspozycji oraz wartość należności przeterminowanych w danej grupie kontrahentów przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 15 - Ekspozycje przeterminowane w podziale na istotne grupy kontrahentów według stanu na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł)

Treść	Zaangażowanie bilansowe brutto	Ekspozycje zagrożone brutto	Przeterminowane ogółem			
			do 30 dni	30-90 dni	90-180 dni	pow.180 dni
A. Sektor finansowy (kasa i środki w Banku Zrzeszającym)	77 087	-	-	-	-	-
B. Sektor niefinansowy	219 457	16 488	5 745	2 671	2 520	5 552
1. Osoby prywatne	116 245	2 311	131	-	475	1 705
2. Podmioty gospodarcze, rolnicy	102 089	14 177	5 614	2 671	2 045	3 847
3. Pozostałe podmioty niefinansowe	1 123	-	-	-	-	-
C. Sektor samorządowy	15 994	-	-	-	-	-
D. Papiery dłużne emitowane przez Skarb Państwa	54 702	-	-	-	-	-
E. Papiery dłużne emitowane przez NBP	23 357	-	-	-	-	-
F. Obligacje emitowane przez BPS S.A.	-	-	-	-	-	-
G. Obligacje komunalne	-	-	-	-	-	-
H. Certyfikaty inwestycyjne	-	-	-	-	-	-

Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć m.in. dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela poprzez wprowadzone wewnętrzne limity branżowe.

Tabela nr 16 - Ekspozycje kredytowe w podziale na branże według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

Ryzyko wynikające z koncentracji branżowej	31 grudnia 2019 r.	Wyszczególnienie	
Fundusze własne	33 649		
obligo kredytowe (wartość bilansowa brutto + pozabilans)	256 344		
Wyszczególnienie	Wartość ekspozycji brutto + pozabilans	% w obligu	% w fund. własnych
RAZEM	150 501	-	-
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1 612	0,63%	4,79%
- należności normalne	1 612	0,63%	4,79%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	1 612	-	-
Górnictwo i wydobywanie	2 639	1,03%	7,84%
- należności normalne	2 639	1,03%	7,84%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	2 639	-	-
Przetwórstwo przemysłowe	22 027	8,59%	65,46%
- należności normalne	20 489	7,99%	60,89%
- należności pod obserwacją	10	0,01%	0,03%
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	1 528	0,59%	4,54%
- należności stracone	-	-	-
SUMA	22 027	-	-
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2 855	1,11%	8,48%
- należności normalne	2 855	1,11%	8,48%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	2 855	-	-
Budownictwo	21 415	8,35%	63,64%
- należności normalne	16 228	6,33%	48,23%
- należności pod obserwacją	3 256	1,27%	9,67%
- należności poniżej standardu	408	0,16%	1,21%
- należności wątpliwe	1 523	0,59%	4,53%
- należności stracone	-	-	-
SUMA	21 415	-	-
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa poj. samochodowych, włącz. motocykle	38 515	15,02%	114,46%
- należności normalne	36 003	14,04%	106,99%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	404	0,16%	1,20%
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	2 108	0,82%	6,27%
SUMA	38 515	-	-
Transport i gospodarka magazynowa	20 284	7,91%	60,28%
- należności normalne	14 233	5,55%	42,30%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	2 781	1,08%	8,26%
- należności wątpliwe	3 270	1,28%	9,72%
- należności stracone	-	-	-
SUMA	20 284	-	-
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12 187	4,75%	36,22%

- należności normalne	12 187	4,75%	36,22%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	12 187	-	-
Informacja i komunikacja	14	0,01%	0,04%
- należności normalne	14	0,01%	0,04%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	14	-	-
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	887	0,35%	2,64%
- należności normalne	665	0,26%	1,98%
- należności pod obserwacją	222	0,09%	0,66%
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	887	-	-
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	9 743	3,80%	28,96%
- należności normalne	9 743	3,80%	28,96%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	9 743	-	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	281	0,11%	0,84%
- należności normalne	281	0,11%	0,84%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	281	-	-
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	422	0,16%	1,25%
- należności normalne	422	0,16%	1,25%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	422	-	-
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpiecz. społeczne	15 994	6,24%	47,53%
- należności normalne	15 994	6,24%	47,53%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	15 994	-	-
Edukacja	696	0,27%	2,07%
- należności normalne	696	0,27%	2,07%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	696	-	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	127	0,05%	0,38%
- należności normalne	127	0,05%	0,38%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-

SUMA	127	-	-
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	102	0,04%	0,30%
- należności normalne	102	0,04%	0,30%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	102	-	-
Pozostała działalność usługowa	703	0,27%	2,09%
- należności normalne	703	0,27%	2,09%
- należności pod obserwacją	-	-	-
- należności poniżej standardu	-	-	-
- należności wątpliwe	-	-	-
- należności stracone	-	-	-
SUMA	703	-	-

Poniższa tabela przedstawia kredyty udzielone dla Klientów sektora niefinansowego i samorządowego według wartości nominalnej w podziale na terminy zapadalności.

Tabela nr 17 - Kredyty według terminów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

Lp.	Okres zapadalności	Kredyty według wartości nominalnej
1.	Do 1 miesiąca	3 803
2.	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	6 776
3.	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	37 571
4.	Powyżej 1 roku do 5 lat	89 097
5.	Powyżej 5 lat	112 003
6.	Bez określonego terminu	5 145
	Razem	254 395

Według stanu na dzień 31.12.2019 r. zobowiązania pozabilansowe udzielone wyniosły 26 820 tys. zł. Zobowiązania udzielone podmiotom gospodarczym oraz rolnikom stanowiły 86 % pozycji pozabilansowych ogółem, a zobowiązania udzielone osobom prywatnym stanowiły 14 % zobowiązań pozabilansowych. W ogólnej kwocie zobowiązań pozabilansowych nie wystąpiły pozycje zagrożone.

Tabela nr 18 - Struktura zobowiązań pozabilansowych według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

Lp.	Treść	Ekspozycje ogółem normalne i pod obserwacją	Zagrożone
A.	Pozycje pozabilansowe udzielone	26 820	-
1.	Sektor finansowy	0	-
2.	Osoby prywatne	3 773	-
3.	Podmioty gospodarcze, rolnicy	23 047	-
4.	Pozostałe podmioty niefinansowe	0	-
5.	Sektor budżetowy	0	-
B.	Pozycje pozabilansowe otrzymane	10 000	-
1.	Sektor finansowy	10 000	-

Wielkość ekspozycji, w której odnotowano opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek w stosunku do warunków, które określone zostały w umowie, dotyczyła ekspozycji wobec sektora niefinansowego. Suma tych ekspozycji na 31.12.2019 roku wyniosła 15 848 tys. zł.

Tabela nr 19 - Ekspozycje przeterminowane w podziale na grupy według stanu na dzień 31.12.2019 r.
(w tys. zł)

	Treść	Ekspozycje bilansowe przeterminowane (według wartości brutto)			
		do 30 dni	30-90 dni	90-180 dni	pow.180 dni
A.	Sektor niefinansowy	3 870	3 682	2 744	5 552
1.	Kredyty operacyjne	1 917	138	-	-
2.	Kredyty na cele konsumpcyjne	567	780	224	64
3.	Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	922	231	475	1 638
4.	Kredyty na nieruchomości pozostałe	454	-	1 631	3 847
5.	Kredyt w rachunku karty kredytowej	-	-	-	-
6.	Kredyty pozostałe	10	2 533	414	3

Na koniec 2019 roku Bank utworzył rezerwy oraz odpisy aktualizujące na należności zagrożone w kwocie 5 179 tys. zł. Wartość bilansowa brutto należności zagrożonych na 31.12.2019 roku wyniosła 16 488 tys. zł, a wskaźnik pokrycia należności zagrożonych rezerwami na dzień 31.12.2019 r. wyniósł 31,41 %.

Tabela nr 20 - Informacja o stanie i zmianach rezerw celowych (w tys. zł)

TREŚĆ	Stan na początek roku obrotowego	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Stan rezerw na koniec roku obrotowego
1. Rezerwy celowe od należności od sektora niefinansowego, w tym:	4 266	2 981	7	2 324	4 916
- w sytuacji normalnej i pod obserwacją – kredyty konsumenckie	134	131	0	104	161
- poniżej standardu	788	126	0	785	129
- wątpliwe	1 774	1 413	0	1 375	1 812
- stracone	1 570	1 312	7	60	2 814
2. Rezerwy celowe od należności od sektora budżetowego	0	0	0	0	0
RAZEM	4 266	2 981	7	2 324	4 916

Tabela nr 21 - Informacja o stanie i zmianach odpisów aktualizujących

(w tys. zł)

TREŚĆ	Stan na początek roku obrotowego	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Stan na koniec roku obrotowego
1. Odpisy aktualizujące od należności sektor niefinansowy, w tym:	236	286	1	97	424
- w sytuacji normalnej i pod obserwacją	0	2	0	2	0
- poniżej standardu	0	14	0	12	2
- wrażliwe	39	52	0	79	12
- stracone	197	219	1	5	410
RAZEM	236	286	1	97	424

Na podstawie „Wytycznych EBA dotyczących ujawnienia w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych EBA/GL/2018/10”, Banki zobowiązane są do opracowywania i ujawniania czterech raportów, prezentujących zbiorcze dane raz w roku, przedstawiających:

- a) jakość kredytową ekspozycji restrukturyzowanych z podziałem na obsługiwane i nieobsługiwane ekspozycje restrukturyzowane, utratę ich wartości oraz zabezpieczenia, według Załącznika nr I do w/w Wytycznych,
- b) jakość kredytową ekspozycji obsługiwanych i nieobsługiwanych w podziale według liczby dni przeterminowania, według Załącznika nr II do w/w Wytycznych,
- c) ekspozycje obsługiwane i nieobsługiwane oraz związane z nimi rezerwy, według Załącznika nr II do w/w Wytycznych,
- d) zabezpieczenia uzyskane przez przejęcie i postępowania egzekucyjne, z podziałem na rodzaje przejętych aktywów, według Załącznika nr V do w/w Wytycznych.

Tabela nr 22 - Jakość kredytowa ekspozycji restrukturyzowanych z podziałem na obsługiwane i nieobsługiwane ekspozycje restrukturyzowane, utratę ich wartości oraz zabezpieczenia

(w tys. zł)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna ekspozycji, wobec których zastosowano środki restrukturyzacji				Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw		Zabezpieczenie i gwarancje finansowe otrzymane z powodu inwestycji restrukturyzowanych	
	Obsługiwane ekspozycje restrukturyzowane	Nieobsługiwane ekspozycje restrukturyzowane			Obsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych	Nieobsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych		W tym zabezpieczenie i gwarancje finansowe otrzymane z powodu nieobsługiwanych ekspozycji, wobec których zastosowano środki restrukturyzacyjne
		W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonania zobowiązania	W tym ekspozycje dotknięte utratą wartości					
1	Kredyty i zaliczki	8 146	8 468	8 453	0	2 028	-	
2	<i>Banki centralne</i>	-	-	-	-	-	-	
3	<i>Institucje rządowe</i>	-	-	-	-	-	-	
4	<i>Institucje kredytowe</i>	-	-	-	-	-	-	
5	<i>Inne instytucje finansowe</i>	-	-	-	-	-	-	
6	<i>Przedsiębiorstwa niefinansowe</i>	6 916	8 060	8 060	-	1 823	-	
7	<i>Gospodarstwa domowe</i>	1 230	408	393	0	205	-	
8	Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	-	-	
9	Udzielone zobowiązania do udzielenia pożyczki	-	-	-	-	-	-	
10	Łącznie	8 146	8 468	8 453	0	2 028	-	

Tabela nr 25 - Zabezpieczenia uzyskane przez przejęcie i postępowanie egzekucyjne, z podziałem na rodzaje przejętych aktywów

	a	b
	Zabezpieczenie uzyskane przez przejęcie	
	Wartość w momencie początkowego ujęcia	Skumulowane ujemne zmiany
1 Rzeczowe aktywa trwałe	-	-
2 Inne niż rzeczowe aktywa trwałe	-	-
3 <i>Nieruchomości mieszkalne</i>	-	-
4 <i>Nieruchomości komercyjne</i>	-	-
5 <i>Ruchomości (samochody, środki transportu, itp.)</i>	-	-
6 <i>Kapitał własny i instrumenty dłużne</i>	-	-
7 <i>Pozostałe</i>	-	-
8 Łącznie	-	-

12. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ – ART. 443

Składnik aktywów jest traktowany, jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Według stanu na dzień 31.12.2019 r. Bank nie posiadał aktywów obciążonych.

Tabela nr 26 – Aktywa obciążone i wolne od obciążeń według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
Aktywa razem	-	-	415 985	-
Kredyty na żądanie	-	-	31 687	-
Instrumenty udziałowe	-	-	2 233	2 233
Dłużne papiery wartościowe	-	-	78 359	-
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	-	-	292 000	-
Inne aktywa	-	-	11 706	-

13. KORZYSTANIE Z ECAI – ART. 444

Nie dotyczy. Bank nie korzysta z ratingów.

14. EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE – ART. 445

Tabela nr 27 - Wielkość wymogu kapitałowego na ryzyko rynkowe według stanu na dzień 31.12.2019 r.

Lp.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	Na dzień 31.12.2019 r. pozycja walutowa Banku nie przekraczała 2 % funduszy własnych. Wymóg kapitałowy nie był wyznaczany

W Banku nie występuje portfel handlowy. Bank wyznacza wymóg wyłącznie na ryzyko walutowe.

15. EKSPOZYCJA NA RYZYKO OPERACYJNE – ART. 446

1. Bank przyjmuje definicję, że ryzyko operacyjne jest to możliwość wystąpienia straty wynikającej z nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje także ryzyko prawne, nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym (wyniku finansowego). Zgodnie z wytycznymi EUNB (CEBS) ryzyko operacyjne obejmuje także ryzyko IT (ryzyko bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego) oraz ryzyko braku zgodności - Bank zarządza odrębnie ryzykiem braku zgodności oraz ryzykiem IT.
2. Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest zapewnienie bezpiecznego przebiegu wszystkich procesów biznesowych w Banku poprzez:
  - 1) identyfikację ryzyka operacyjnego w określonych obszarach działania Banku;
  - 2) utworzenie bazy danych w celu gromadzenia informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego i stratach powstających w wyniku zakłóceń w działalności Banku;

- 3) monitorowanie i raportowanie incydentów, o których mowa w pkt 2;
  - 4) tworzenie mapy ryzyka w celu określenia działań zmierzających do zmniejszenia skutków ryzyka operacyjnego;
  - 5) wykorzystanie mapy ryzyka operacyjnego w opracowaniu Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym, Polityki zarządzania kadrami, itp., stanowiących element „Polityki w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”;
  - 6) kontrolę i ocenę procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku;
  - 7) ograniczanie skutków ryzyka operacyjnego;
  - 8) gromadzenie informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego mających miejsce w najbliższym otoczeniu Banku oraz w miarę możliwości o sposobach pokrycia strat w/w zdarzeń i podjętych działaniach mitygujących;
  - 9) przywrócenie (możliwie najszybsze) dostępności systemów informatycznych, które uległy awarii, w celu minimalizacji wpływu tych awarii na pracę użytkowników.
3. Bank nie stosuje zaawansowanych metod pomiaru, wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia).
  4. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2019 r. wyniósł 1 891 tys. zł.
  5. W Banku prowadzone było systematyczne gromadzenie danych związanych z ryzykiem operacyjnym w dedykowanym do tego celu systemie informatycznym.
  6. Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego – zdarzenia ryzyka operacyjnego zarejestrowane w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego w systemie OperNet w 2019 roku prezentuje poniższa tabela:

Tabela nr 28 - Ilość i wysokość strat operacyjnych w 2019 roku

Lp.	Rodzaj zdarzenia	Ilość	Wielkość straty (w tys. zł)
1.	Oszustwo wewnętrzne	0	0
2.	Oszustwo zewnętrzne	2	6,8
3.	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0	0
4.	Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności	3	0
5.	Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	2	0
6.	Zakłócenie działalności gospodarczej i awarie systemu	15	7,2
7.	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	183	7,1
Razem:		205	21,1

7. W 2019 roku Bank nie odnotował znaczących zdarzeń ryzyka operacyjnego.
8. W badanym okresie nie wystąpiły zdarzenia operacyjne, w przypadku których należałoby podjąć szczególne działania naprawcze.
9. Bank realizuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach tego procesu identyfikuje zdarzenia ryzyka operacyjnego, dokonuje ewidencjonowania i analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W przypadku konieczności, podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę procesów wewnętrznych Banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania testowań (kontroli wewnętrznej), a także organizacja odpowiednich szkoleń dla pracowników.

16. EKSPOZYCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM – ART. 447

- Według stanu na dzień 31.12.2019 r. Bank posiadał ekspozycje kapitałowe w całości klasyfikowane do portfela bankowego.
- Aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikuje się w dniu ich nabycia lub powstania do następujących kategorii:
  - aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (w tym aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu);
  - kredyty i pożyczki oraz inne należności Banku;
  - aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności;
  - aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Tabela nr 29 - Instrumenty finansowe według stanu na dzień 31.12.2019 r.: (w tys. zł)

Lp.	Nazwa podmiotu	Rodzaj instrumentu	Wartość bilansowa
1.	BPS S.A.	Akcje serii H	634
		Akcje serii I	5
		Akcje serii J	137
		Akcje serii L	250
		Akcje serii M	370
		Akcje serii O	245
		Akcje serii T	100
		Akcje serii W	150
		Akcje serii Z	50
		Akcje serii AA	175
	Akcje serii AC	50	
2.	PartNet Sp. z o.o.	Udziały	62
3.	Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS	Udziały	2
		Wpisowe	3

- Bank nie posiadał ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego.
- W Banku nie wystąpiły zrealizowane zyski lub straty z tytułu sprzedaży i likwidacji oraz niezrealizowane zyski lub straty z aktualizacji wyceny oraz wszelkie takie kwoty ujęte w funduszach własnych.

17. EKSPOZYCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCJOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM – ART. 448

Charakter ryzyka stopy procentowej i zasadnicze założenia:

- Przez ryzyko stopy procentowej (ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym) rozumie się obecne lub przyszłe ryzyko spadku zarówno wartości dochodów, jak i wartości ekonomicznej instytucji, wynikające z niekorzystnych zmian stóp procentowych, które wpływają na instrumenty wrażliwe na zmiany stóp procentowych, w związku z:
  - ryzykiem luki (niedopasowania) – wynikającym ze struktury terminowej instrumentów wrażliwych na stopę procentową, którego źródłem są różnice w czasie zmian oprocentowania, obejmujące zmiany w strukturze terminowej stóp procentowych występujące w sposób spójny na krzywej rentowności (ryzyko równoległe) lub zróżnicowane w poszczególnych okresach (ryzyko nierównoległe);
  - ryzykiem bazowym – wynikającym ze zmiany relacji pomiędzy oprocentowaniem instrumentów wrażliwych na stopy procentowe, które mają podobne okresy przeszacowania, ale są wyceniane przy użyciu różnych indeksów stóp procentowych, związane z niedoskonałą korelacją podczas

korekty stóp różnych instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych o podobnych cechach w zakresie zmian oprocentowania;

- c) ryzykiem opcji – wynikającym z opcji (wbudowanych i jawnych), dzięki którym instytucja lub jej Klient może zmienić wartość i harmonogram przepływów pieniężnych, tj.:
- wynikających z instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w przypadku gdy posiadacz prawie na pewno skorzysta z opcji, ponieważ jest to w jego interesie finansowym,
  - wynikających z domyślnej elastyczności instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych lub z charakterystyki tych instrumentów, takiej że zmiany stóp procentowych mogą wpłynąć na zmianę zachowania Klienta (wbudowane ryzyko behawioralne związane z opcjami).
2. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB) prowadzone jest w ramach obowiązującej „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz Polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB), stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”. Ponadto Bank posiada przyjęte uchwałą Zarządu Banku „Zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, które określają sposób identyfikowania, pomiaru, monitorowania oraz kontroli ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB) w Banku.
3. Ze względu na skalę prowadzonej działalności, ryzyko stopy procentowej Bank wyznacza dla portfela handlowego i bankowego łącznie (wspólna metodologia – jak dla portfela bankowego).
4. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter:
- 1) skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku oraz
  - 2) całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyk bankowych.
5. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB) w Banku realizowane jest dla trzech podstawowych kategorii ryzyka stopy procentowej:
- a) ryzyka przeszacowania (luki (niedopasowania));
  - b) ryzyka bazowego;
  - c) ryzyka opcji (klienta).

Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania (luki (niedopasowania)) oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.

Pomiar ryzyka przeszacowania (luki (niedopasowania)) oraz bazowego polega na:

- 1) porównaniu, metodą luki stopy procentowej, wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym z wartością pasywów przeszacowywanych w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne,
- 2) wyliczaniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych,
- 3) poza analizą opisaną w punktach 1 i 2 powyżej, wyliczaniu zmian wartości ekonomicznej kapitału, przy różnych scenariuszach zmian w zakresie krzywej dochodowości.

Ryzyko opcji (klienta) bada się na dwóch poziomach:

- 1) w ramach opracowywania nowych produktów lub zmian w już obowiązujących regulacjach, tak by uniknąć zawierania zobowiązań zbyt ryzykownych dla Banku,
  - 2) poprzez analizę poziomu wykorzystywania opcji klienta, na podstawie zrywalności depozytów oraz spłat kredytów przed terminem umownym i jego wpływu na zmianę wyniku odsetkowego oraz na zmianę wartości ekonomicznej kapitału.
6. Pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank dokonuje w okresach miesięcznych. Wyniki wspomnianego pomiaru przedstawiane są w formie analizy Zarządowi Banku (w okresach miesięcznych) oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej Banku (w okresach kwartalnych).

7. Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:
- metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
  - metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
  - analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
  - metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez system limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Banku. Elementem analizy ryzyka stopy procentowej jest sprawozdanie z przestrzegania obowiązujących limitów (stopnia ich wykorzystania). Zagrożenie przekroczenia limitu – przekroczenie progu ostrzegawczego lub przekroczenie limitu winno zawierać szczegółowy wykaz zalecanych działań. Limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez Komórkę ds. ryzyk i bezpieczeństwa.

Bank nie dopuszcza możliwości przekroczeń limitów. W celu przeciwdziałania przekroczeniu ustalonych limitów, Bank wprowadza dla wszystkich limitów ograniczających poziom ryzyka stopy procentowej, progi ostrzegawcze w wysokości 90 % ustalonego limitu.

W przypadku przekroczenia poziomów ostrzegawczych lub w skrajnych sytuacjach - ustanowionych limitów, Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa informuje Zarząd Banku o stopniu przekroczenia poziomu ostrzegawczego lub poziomu limitu, przedstawiając jednocześnie wyjaśnienie przyczyn tego przekroczenia.

W roku 2019 wszystkie limity ograniczające ryzyko stopy procentowej były przestrzegane.

8. W związku z niewystępowaniem aktywów o nieokreślonym terminie zapadalności, Bank nie określa zasad ograniczania tego ryzyka po stronie aktywnej bilansu. W pasywach do pozycji o nieokreślonym terminie wymagalności zalicza się:
- środki na rachunkach bieżących podmiotów gospodarczych,
  - środki na rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych osób fizycznych,
  - środki na rachunkach bieżących jednostek samorządu terytorialnego.
9. Bank ogranicza ryzyko związane z możliwością nadmiernego odpływu środków o nieokreślonym terminie wymagalności, poprzez świadczenie kompleksowych usług związanych z obsługą rachunków bieżących.

Analiza ryzyka stopy procentowej na dzień 31.12.2019 r. wykazała, że:

- łączne niedopasowanie pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi wynosi 28 673 tys. zł (wskaźnik luki 0,07), co oznacza, że występuje ogółem luka dodatnia, przeszacowaniu w okresie do 12 miesięcy może ulec 99,8% aktywów oraz 100,0% pasywów;
- uwzględniając ryzyko przeszacowania (luki (niedopasowania)) aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych, potencjalne zmiany dochodu odsetkowego na skutek zmian stóp procentowych są następujące (przy uwzględnieniu opóźnienia w czasie decyzji Zarządu Banku dot. zmiany oprocentowania aktywów 7 dni i pasywów o 34 dni):
  - przy wzroście stóp procentowych o 1 pp. zmiana wyniku wyniesie 553,9 tys. zł - jest to efekt dodatniej luki ważonej okresami przeszacowania w okresie 12 miesięcy, natomiast przy spadku stóp o tę samą wielkość zmiana wyniku wyniesie -553,9 tys. zł;
  - przy założeniu spadku stóp procentowych o 2 pp. (stress test) zmiana wyniku odsetkowego wyniesie -1 107,8 tys. zł;
- uwzględniając jednocześnie ryzyko przeszacowania (luki (niedopasowania)) oraz ryzyko bazowe (nierównomierne zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w Banku), przy założonej zmianie stóp procentowych NBP o 1 pp., zmiana wyniku odsetkowego wyniesie -1 755,6 tys. zł, stanowiąc -5,2% funduszy własnych; biorąc pod uwagę wyliczenie zmiany wyniku odsetkowego przy ryzyku niedopasowania terminów przeszacowania na poziomie -553,9 tys. zł (przy założonym jednoczesnym spadku wszystkich stóp procentowych w Banku o 1 pp.), samo ryzyko bazowe, rozumiane jako nierównomierna zmiana oprocentowania aktywów i pasywów Banku, daje spadek wyniku odsetkowego w wysokości łącznej -1 201,7 tys. zł (jako rozpiętość od -553,9 tys. zł do -1 755,6 tys. zł).

Test warunków skrajnych, przy występującym niedopasowaniu w przedziałach przeszacowania oraz ryzyku bazowym wykazał, że nagły spadek stóp procentowych może obniżyć dochód odsetkowy Banku w skali 12 miesięcy. Wpływ ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB) na sytuację ekonomiczno-finansową Banku oceniono jako niski.

Wahania w zakresie zysku, wartości gospodarczej lub innego stosownego wskaźnika używanego przez kierownictwo instytucji do oceny skutków szokowych wzrostów lub spadków stóp procentowych zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez kierownictwo instytucji, z podziałem na poszczególne waluty:

1. Bank w ramach analizy ryzyka stopy procentowej przeprowadza testy warunków skrajnych. Testem warunków skrajnych objęta jest zmiana wyniku z tytułu odsetek w skali 12 miesięcy, na skutek zmian stóp procentowych NBP o 2 pp. oraz niedopasowanie między stopami (ryzyko bazowe) w wysokości 0,35 pp. W Banku dokonywany jest także odwrócony test warunków skrajnych, w ramach którego obliczana jest maksymalna zmiana wszystkich stóp referencyjnych, przy której oszacowana zmiana wyniku odsetkowego jest równa planowanemu na dany rok wynikowi finansowemu brutto (zmiana stóp procentowych, przy której Bank nie poniesie straty brutto). Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla wszystkich walut łącznie, po przeliczeniu na PLN. Bank nie prowadzi działalności kredytowej w walutach obcych.
2. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych z częstotliwością miesięczną. Bank w cyklach kwartalnych przeprowadza także testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka stopy procentowej, badając wpływ ich wystąpienia na poziom wartości ekonomicznej kapitału (EVE). Wyniki testów warunków skrajnych przedstawiane są w formie analizy Zarządowi Banku (w okresach miesięcznych) oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej Banku (w okresach kwartalnych).

18. EKSPOZYCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE – ART. 449

Nie dotyczy. Bank nie posiada ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

19. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ – ART. 450

1. „Polityka wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” przygotowywana jest przez Zarząd Banku i zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Banku.
2. W 2019 roku prawidłowość „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” poddana została testowaniu (kontroli wewnętrznej) przeprowadzonej przez Komórkę ds. zgodności. Wyniki kontroli przedstawione zostały Radzie Nadzorczej Banku.
3. Rada Nadzorcza Banku sprawowała nadzór nad wynagrodzeniami w/w osób ustalając wysokość stałych i zmiennych składników. W roku 2019 Rada Nadzorcza odbyła 8 posiedzeń.
4. Biorąc pod uwagę wielkość Banku, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizacją, charakterem, skalą i stopniem złożoności działalności, w Banku nie powoływano komisji/komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.
5. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach do osób zajmujących stanowiska kierownicze zaliczono wyłącznie członków Zarządu Banku.
6. Wypłata menedżerom zmiennych składników wynagrodzenia uzależniona jest od pozytywnej oceny przez Radę Nadzorczą realizacji „Strategii działania Banku”, „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” i „Planu ekonomiczno-finansowego Banku Spółdzielczego w Jordanowie” oraz indywidualnych efektów pracy menadżerów.

Uruchomienie części odroczonej następuje pod warunkiem uzyskania przez menedżera pozytywnej oceny efektów pracy za trzyletni okres oceny zgodnie z warunkami określonymi w „Polityce wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Przyznane zidentyfikowanemu pracownikowi zmienne składniki wynagrodzeń, wypłacane są w formie pieniężnej, niezwłocznie po ich przyznaniu, pod warunkiem uzyskania przez zidentyfikowanego pracownika pozytywnej oceny efektów pracy za trzyletni okres oceny (począwszy od roku 2020 zmienne składniki wynagrodzeń nie są odraczane).

Ocena efektów pracy każdego menedżera, pod kątem wypłaty zmiennych składników wynagrodzeń odbywa się corocznie po zakończeniu roku obrotowego i po uprawomocnieniu się uchwał Zebrania Przedstawicieli za poprzedni rok obrachunkowy z uwzględnieniem wyników całego Banku oraz wyników menadżera.

W 2019 r. roku w ocenie Rady Nadzorczej obowiązująca w Banku „Polityka wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” nie stanowiła zachęty do podejmowania nadmiernego ryzyka w działalności Banku Spółdzielczego w Jordanowie, a także do niewłaściwej sprzedaży produktów bankowych. Polityka uwzględnia prawa i interesy Klientów, ustala adekwatne wynagrodzenie dla Członków Zarządu za wykonaną pracę, a także motywuje do osiągania wysokich wyników oraz realizacji celów strategicznych Banku. Jej główną misją jest przyciąganie oraz zatrzymywanie wykwalifikowanych pracowników, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi pomiędzy przewagą konkurencyjną wynagrodzeń, a rentownością Banku. Zmienne składniki wynagrodzenia członków organu zarządzającego są uzależnione w szczególności od obiektywnych kryteriów, jakości zarządzania instytucją nadzorowaną oraz uwzględniają długoterminowe aspekty działania i zapewnienie realizacji celów strategicznych.

Ocena efektów pracy menedżerów będących członkami Zarządu:

1. Ocena efektów pracy menedżerów obejmująca cały rok obrachunkowy dokonywana jest w oparciu o wyniki całego Banku oraz wyniki menedżera.
2. Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku - menedżerów dokonuje Rada Nadzorcza Banku.
3. Warunkiem wypłaty odroczonej części zmiennych składników wynagrodzenia jest pozytywna ocena danego członka Zarządu, czyli gdy spełnione zostały łącznie wszystkie obligatoryjne warunki oraz spełniony został co najmniej jeden warunek, spośród warunków fakultatywnych wskazanych w „Polityce wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
4. Warunki obligatoryjne dotyczące oceny efektów pracy to:
  - 1) w ocenianym okresie w stosunku do członka Zarządu nie zostało wszczęte postępowanie przygotowawcze przez organy ścigania dotyczące podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę Banku,
  - 2) członek Zarządu uzyskał od Rady Nadzorczej pozytywną ocenę odpowiedzialności oraz absolutorium na Zebraniu Przedstawicieli w każdym roku w ocenianym okresie trzyletnim,
  - 3) w stosunku do Banku, w ocenianym okresie trzyletnim:
    - a) nie jest prowadzona likwidacja,
    - b) nie zostało wydane postanowienie o upadłości,
    - c) nie jest prowadzone postępowanie naprawcze,
    - d) współczynnik kapitałowy Banku wynosił co najmniej 13,25 % wg stanu na koniec okresu podlegającego ocenie,
    - e) wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR wynosił co najmniej 1,00 wg stanu na koniec okresu podlegającego ocenie (wskaźnik wyliczany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS).

5. Warunki fakultatywne dotyczące oceny efektów pracy to:

- 1) średni wskaźnik jakości portfela kredytowego nie przekroczył poziomu 6 %. Nie spełnienie warunku stanowi podstawę do pomniejszenia kwoty odroczonego wynagrodzenia zmiennego o 40 %,
- 2) w ocenianym okresie nie zostały nałożone na Bank decyzje administracyjne lub prawomocne wyroki sądowe, zobowiązujące Bank do zapłaty kwoty przekraczającej 1 % funduszy własnych. Nie spełnienie warunku stanowi podstawę do pomniejszenia kwoty odroczonego wynagrodzenia zmiennego o 30 %,
- 3) w ocenianym okresie Bank osiągał wyniki finansowe netto na poziomie nie niższym niż 90 % wyniku ustalonego w corocznym planie finansowym. Nie spełnienie warunku stanowi podstawę do pomniejszenia kwoty odroczonego wynagrodzenia zmiennego o 30 %.

W poniższych tabelach przedstawione zostały informacje o sumie wypłaconych w 2019 r. wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

Tabela nr 30 - Informacje o sumie wypłaconych wynagrodzeń w 2019 r. (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy) osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

(w tys. zł)

Lp.	Stanowiska kierownicze	Stałe składniki	Zmienne składniki (w tym podlegające odroczeniu)	Ilość osób
1.	Członkowie Zarządu Banku	745	208	3
2.	Pozostali pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach	-	-	-

Tabela nr 31 - Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy), z podziałem na obszary działalności w Banku

(w tys. zł)

Lp.	Obszar działalności	Zarząd Banku	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
1.	Działalność operacyjna	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
2.	Zarządzanie bankiem	953	nie dotyczy	953

Tabela nr 32 - Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy), z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka

(w tys. zł)

Wyszczególnienie	Zarząd Banku	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
Liczba osób otrzymujących wynagrodzenie stałe	3	nie dotyczy	3
Wynagrodzenie stałe	745	nie dotyczy	745
Liczba osób otrzymujących wynagrodzenie zmienne	3	nie dotyczy	3
Wynagrodzenie zmienne	208	nie dotyczy	208
Liczba osób uzyskujących odprawy	0	nie dotyczy	0
Wartość odpraw	0	nie dotyczy	0
Najwyższa wypłata odprawy	0	nie dotyczy	0
Premia odroczone za rok 2018 (wypłacona w roku 2019)	87	nie dotyczy	87

6. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrotowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR - nie dotyczy – żaden z członków Zarządu Banku nie otrzymał wynagrodzenia w wysokości przekraczającej 1 mln EUR.

20. DŹWIGNIA FINANSOWA – ART. 451

Wskaźnik dźwigni oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych – wielkość posiadanej przez Bank całkowitej kwoty ekspozycji z tytułu aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Wskaźnik dźwigni finansowej wyliczany jest zgodnie z art. 429 Rozporządzenia CRR, zmienionym Rozporządzeniem Delegowanym Komisji 2015/62 z dnia 10.10.2014 r. w sprawozdaniu LR.

„Procedura szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” reguluje proces zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej.

Bank przy obliczaniu wskaźnika dźwigni nie stosuje odstępstw określonych w art. 499 ust. 2 i 3 Rozporządzenia 575/2013. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier I, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier I.

Tabela nr 33 - Wartość wskaźnika dźwigni finansowej w 2018 i 2019 roku

Wskaźnik dźwigni	31.12.2018 r.	31.12.2019 r.
Wskaźnik dźwigni – wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier I	6,98 %	7,38 %
Wskaźnik dźwigni – wykorzystując przejściową definicję Kapitału Tier I	6,98 %	7,38 %

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, Bank ujawnia następujące dane:

Tabela nr 34 - Wskaźnik dźwigni – formularz do celów ujawniania informacji

Dzień odniesienia	31.12.2019 r.
Nazwa podmiotu	Bank Spółdzielczy w Jordanowie
Poziom stosowania	Indywidualny

Tabela nr 35 - Tabela LRSum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

Wyszczególnienie	Kwota mająca zastosowanie
Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	417 910
Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	9 829
Inne korekty	-102
Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	427 637

Inne korekty obejmują wartości niematerialne i prawne, które korygują miarę ekspozycji całkowitej.

Tabela nr 36 - Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w Rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	417 910
2	Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I	-102
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	417 808
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
Inne ekspozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	26 820
18	Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego	-16 991
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	9 829

Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)			
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		„w pełni wdrożone”	„prześciowa”
20	Kapitał Tier I	31 539	31 539
21	Ekspozycje wskaźnika dźwigni	427 637	427 637
Wskaźnik dźwigni			
22	Wskaźnik dźwigni	7,38 %	7,38 %
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych			
EU 23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Wg w pełni wdrożonej definicji kapitału Tier I	Wg przejściowej definicji kapitału Tier I
EU 24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-	-

Tabela nr 37 - Tabela LRSpl: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) według stanu na dzień 31.12.2019 r.

(w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w Rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	417 910
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	417 910
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	80 001
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jak państwa	15 994
EU-7	Institucje	75 445
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	47 159
EU-9	Ekspozycje detaliczne	168 522
EU-10	Przedsiębiorstwa	11 078
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	6 173
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	13 538

Tabela nr 38 - Tabela LRQua: Informacje jakościowe

Lp.	Wyszczególnienie	Opis
1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej Bank monitoruje wskaźnik dźwigni finansowej i utrzymuje go na poziomie powyżej założonego limitu wewnętrznego. Poziom wskaźnika dźwigni jest raportowany w ramach „Oceny adekwatności kapitałowej (szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego)” dla Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej Banku. W przypadku zidentyfikowania zagrożenia dla Banku wynikającego z nadmiernej dźwigni finansowej, mogą zostać podjęte decyzje o ograniczeniu poziomu dźwigni finansowej.
2	Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Ujawniony wskaźnik na koniec 2019 roku był wyższy w porównaniu do stanu na 31.12.2018 r. (tabela nr 33). Wynikało to ze zmiany struktury ekspozycji wskaźnika dźwigni.

21. STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 452

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metody IRB.

22. STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 453

Bank stosuje następujące techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

- 1) pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością Banków. Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z „Instrukcją prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku”,
- 2) pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej w rachunku wymogów kapitałowych na podstawie Rozporządzenia CRR. Bank zarządza ryzykiem związanym z ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie zgodnie z „Instrukcją zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- 3) techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z Rozporządzeniem CRR - procedurę wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu technik redukcji ryzyka kredytowego w Banku opisuje „Procedura szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank:

- 1) zapewnia rozdzielenie funkcji sprzedaży, akceptacji ryzyka oraz niezależność monitorowania i kontroli ryzyka,
- 2) ogranicza zaangażowania wobec klientów posiadających duże zaangażowania kredytowe zawierając konsorcja bankowe,
- 3) wprowadza limity ograniczające ryzyko kredytowe dotyczące zarówno pojedynczej transakcji kredytowej, w tym koncentracji z uwzględnieniem powiązań kapitałowych i organizacyjnych Kredytobiorcy, jak i całego portfela kredytowego poprzez dywersyfikację kredytów ze względu na rodzaj kredytów, zabezpieczenie, branżę,
- 4) wprowadził maksymalne wskaźniki LtV w przypadku kredytów zabezpieczonych hipotecznie,
- 5) wprowadził odpowiedni wskaźnik Dtl w przypadku detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie dla osób fizycznych,
- 6) korzysta z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych w celu ustalenia obiektywnego poziomu zadłużenia klientów Banku (system ewidencyjno – księgowy EuroBankNet Plus, BIK Indywidualny, BIK Przedsiębiorca oraz KRD),
- 7) wdrożył zapisy Rekomendacji „J”. Bank korzysta z SBN – Spółdzielczej Bazy Nieruchomości,

- 8) doskonalili metody oceny zdolności kredytowej i zabezpieczeń w przypadku udzielania detalicznych ekspozycji kredytowych oraz kredytów zabezpieczonych hipotecznie,
- 9) weryfikuje metody zarządzania ryzykiem kredytowym oraz procesem szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w związku z zapisami Pakietu CRD IV / CRR,
- 10) rejestruje dane w systemie ewidencyjno-księgowym dotyczące wszystkich zabezpieczeń,
- 11) przeprowadza ocenę wpływu bancassurance na ryzyko kredytowe (raportuje zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”),
- 12) utworzył Komórkę ds. restrukturyzacji i windykacji w celu skutecznego zarządzania należnościami trudnymi (ekspozycjami zagrożonymi nieobsługiwanyymi i restrukturyzowanymi),
- 13) wprowadził procedury związane z zawieszeniem spłaty rat kredytu w związku z pandemią koronawirusa COVID – 19, pomaga Kredytobiorcom w uzyskaniu środków z tarczy antykryzysowej.

Dodatkowo w celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia.

Ogólne zasady dotyczące zabezpieczeń określone są w obowiązującej w Banku „Polityce zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji)”, a także w „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Szczegółowe warunki dotyczące zasad ustalania form zabezpieczeń, ich wartości, ewidencjonowania, pełnego katalogu prawnych form zabezpieczeń, wymogów dokumentacyjnych, a także zasad postępowania pracowników określone są w „Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku”, „Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz w „Instrukcji użytkowania systemu raportowania danych o nieruchomościach w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Bank Spółdzielczy w Jordanowie stosuje następujące formy zabezpieczeń:

- 1) weksel in blanco,
- 2) kaucja pieniężna,
- 3) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym (w tym na rachunku książeczki oszczędnościowej, w tym na rachunku lokat terminowych),
- 4) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
- 5) poręczenie wg prawa cywilnego,
- 6) poręczenie wekslowe,
- 7) gwarancja,
- 8) przelew wierzytelności na zabezpieczenie,
- 9) cesja praw z umów ubezpieczenia,
- 10) przeniesienie prawa własności (przewłaszczenie) na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku,
- 11) przeniesienie prawa własności (przewłaszczenie) na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości,
- 12) zastaw rejestrowy,
- 13) zastaw zwykły,
- 14) hipoteka umowna,
- 15) hipoteka przymusowa,
- 16) przystąpienie do długu,
- 17) przejęcie długu,
- 18) ubezpieczenie kredytobiorcy,
- 19) oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 Kodeksu postępowania cywilnego złożone w formie aktu notarialnego,
- 20) gwarancja Banku Gospodarstwa Krajowego w ramach portfelowej linii gwarancyjnej DEMINIMIS, której zasady udzielania zawierają odrębne przepisy dotyczące udzielania kredytów zabezpieczonych w/w gwarancjami,

21) gwarancja Małopolskiego Regionalnego Funduszu Poręczeniowego, której zasady udzielania zawierają odrębne przepisy dotyczące udzielania kredytów zabezpieczonych w/w gwarancjami.

Formy, zasady i tryb przyjmowania prawnych zabezpieczeń kredytów oraz innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym ze wskazaniem zabezpieczeń, które Bank może uwzględnić w kalkulacji wymogu kapitałowego oraz pomniejszania podstawy naliczenia rezerwy celowej reguluje „Instrukcja prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku”.

Podstawowymi formami zabezpieczenia, ustanawianymi obowiązkowo w Banku są:

- 1) weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową,
- 2) akt notarialny, w którym dłużnik poddaje się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 4, pkt 5 lub pkt 6 Kodeksu postępowania cywilnego, wymagany w przypadku:
  - a) kredytobiorcy, gdy pojedyncza wierzytelność Banku przekracza kwotę 500 000,00 złotych, przy czym wymóg ten nie dotyczy transakcji kredytowych:
    - zawieranych na podstawie ustawy Prawo Zamówień Publicznych, w tym z Jednostkami Samorządu Terytorialnego,
  - b) dłużników rzeczowych (hipoteka, zastaw, przewłaszczenie) niebędących kredytobiorcami, gdy kwota zabezpieczonego kredytu przekracza 500.000,00 złotych,
  - c) poręczycieli według prawa cywilnego lub poręczenia wekslowego, gdy kwota poręczenia przekracza 500 000,00 zł,
  - d) indywidualnej decyzji Zarządu Banku uwzględniającej ponoszone ryzyko w związku z zawieraną transakcją,
- 3) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym w Banku, gdy dłużnik posiada rachunek bankowy w Banku, o ile nie narusza to zawartych wcześniej przez dłużnika umów.

Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

Tabela nr 39 - Informacje na temat koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w ramach podjętych działań w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego - informacje dotyczące ryzyka koncentracji w pojedynczym instrumencie zabezpieczającym według stanu na dzień 31.12.2019 r.:

Wyszczególnienie	Limit dla rodzaju zabezpieczenia w stosunku do uznanego kapitału (funduszy własnych)	Stan koncentracji na dzień 31.12.2019 r.
Blokada środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych	10 %	0,37 %
Gwarancja	10 %	0,00 %
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	450 %	340,59 %
Hipoteka komercyjna pozostała	350 %	201,48 %
Kaucja	10 %	0,00 %
Poręczenie według prawa cywilnego	10 %	0,00 %
Przelew (cesja) wierzytelności	50 %	3,19 %
Przewłaszczenie na zabezpieczenie	50 %	11,10 %
Przystąpienie do długu	10 %	0,00 %
Ubezpieczenie kredytobiorcy	50 %	18,41 %
Weksel własny i poręczenie wekslowe (awal)	200 %	106,43 %
Zastaw rejestrowy	10 %	0,00 %
Pozostałe zabezpieczenia	200 %	100,64 %

Ustanowione limity dla poszczególnych form zabezpieczeń nie były przekraczane w 2019 roku.

23. STOSOWANIE METOD ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO – ART. 454

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

24. STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO – ART. 455

Nie dotyczy. Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń, a także spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe w Banku Spółdzielczym w Jordanowie

Bank, zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe posiada system zarządzania obejmujący wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku, składający się z systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, a także odpowiednią politykę wynagrodzeń wspierającą kulturę ryzyka (zarządzania ryzykiem).

1. Informacja o systemie zarządzania ryzykiem, strategii i celach zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem realizowany jest na podstawie „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Strategia ta określa istotę i cel zarządzania ryzykiem w Banku, rolę organów nadzorczych i pracowników w procesie zarządzania ryzykiem, zasady zarządzania ryzykiem (poziomy zarządzania), zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem, zawarte w Strategiach szczegółowych (Politykach długoterminowych), stanowiących Załączniki do w/w Strategii, zasady systemu kontroli wewnętrznej, a także apetyt na ryzyka występujące w działalności Banku.

Podstawowe założenia zarządzania ryzykiem:

- 1) w Banku funkcjonuje system zarządzania, obejmujący wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku, zgodny z przepisami ustawy Prawo bankowe, który obejmuje system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej. System zarządzania ryzykiem stanowi zbiór zasad i mechanizmów odnoszących się do procesów decyzyjnych, które zachodzą w Banku, a także do oceny prowadzonej działalności.
- 2) podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka. W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, oceny/szacowania, monitorowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.
- 3) w celu realizacji procesów wymienionych w powyższym punkcie, w Banku realizowane są zadania związane z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.
- 4) do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:
  - ✓ dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu;
  - ✓ stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki;
  - ✓ monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, w tym norm płynnościowych określonych w Pakiecie CRD IV / CRR;
  - ✓ szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka zgodnie z Rozporządzeniem CRR;
  - ✓ szacowanie kapitału wewnętrznego i utrzymywanie funduszy własnych na poziomie wynikającym z polityki Banku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
  - ✓ analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego, antycyklicznego i systemowego);
  - ✓ uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego, antycyklicznego i systemowego);
  - ✓ agregacja procesów szacowania wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku;

- ✓ raportowanie Zarządowi oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej Banku wyników oceny ryzyk zgodnie z funkcjonującym w Banku systemem informacji zarządczej oraz poziomem funduszy własnych wynikającym z polityki Banku;
  - ✓ audyt skuteczności systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
  - ✓ wykorzystywanie przez Zarząd, Komitet Audytu oraz Radę Nadzorczą Banku wyników systemu kontroli wewnętrznej do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.
- 5) podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityki w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz zatwierdzone przez Zarząd Banku instrukcje i regulaminy, obejmujące ryzyka, które Bank uznał za istotne.
- 6) Bank w ramach oceny procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (przeгляdu zarządczego) określa mapę ryzyk występujących w Banku w oparciu o analizę jakościowych i ilościowych kryteriów istotności ryzyk, z uwzględnieniem modelu biznesowego Banku.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest ryzyko kredytowe oraz jego pochodne wymienione w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach oraz w Dyrektywie 2013/36 Unii Europejskiej z dnia 26 czerwca 2013 r.

Ryzyka występujące w działalności Banku:

- 1) ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji, ryzyko rezydualne, ryzyko kontrahenta, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie (EKZH) oraz ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK),
- 2) ryzyko rynkowe, rozumiane jako walutowe,
- 3) ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym (IRRBB),
- 4) ryzyko operacyjne (w tym ryzyko braku zgodności, ryzyko modelu, ryzyko IT, ryzyko outsourcingu),
- 5) ryzyko płynności i finansowania,
- 6) ryzyko biznesowe (w tym wyniku finansowego),
- 7) ryzyko bancassurance,
- 8) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
- 9) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności), będące pochodną w/w ryzyk,
- 10) ryzyka trudnomierzalne,
- 11) inne ryzyka uznane przez Bank za istotne.

Bank weryfikuje istotność ryzyk w procesie przeglądu zarządczego „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Procedury zarządzania ryzykiem podlegają weryfikacji (przeгляdowi) i aktualizacji w cyklach rocznych pod kątem ich dostosowania do obowiązujących przepisów prawa z uwzględnieniem zmian w skali działalności Banku, a także zmian organizacyjnych.

Proces zarządzania ryzykiem:

1. Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku powinno być zgodne z obowiązującymi przepisami, posiadanymi uprawnieniami, „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Politykami w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz obowiązującymi w Banku regulacjami wewnętrznymi. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” jest zgodna z celami strategicznymi i ogólnymi zamierzeniami Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, zawartymi w Strategii działania Banku. Strategia ta podlega corocznej weryfikacji (przeгляdowi), której dokonuje Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa. Analizy te przedkładane są Zarządowi, Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Banku.
2. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” zawiera cele w zakresie apetytu na ryzyko Banku mające charakter wskaźników ilościowych, w tym

limitów wewnętrznych oraz założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.

3. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza Banku,
- 2) Komitet Audytu Banku,
- 3) Zarząd Banku,
- 4) Członek Zarządu Banku nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym – Prezes Zarządu,
- 5) Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych,
- 6) Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo-Księgowych,
- 7) Główny Księgowy,
- 8) Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- 9) Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
- 10) Komórka ds. zgodności,
- 11) Analityk Kredytowy,
- 12) Komórka ds. monitoringu,
- 13) Komórka ds. restrukturyzacji i windykacji,
- 14) Komórka ds. kontroli wewnętrznej,
- 15) Informatyk/ASI,
- 16) Komórka ds. kadrowo-płacowych,
- 17) Kierownicy pozostałych komórek i jednostek,
- 18) Asystentka Zarządu,
- 19) pozostali pracownicy Banku,
- 20) Audyt Wewnętrzny z ramienia SSOZ BPS.

Rada Nadzorcza:

- 1) dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd Banku założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Banku informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- 2) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, szacowania kapitału wewnętrznego, dokonywania przeglądów „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” i utrzymywania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny Banku, „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz „Polityki zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych”, stanowiącej Załącznik nr 1 do Polityki zgodności, będącej elementem „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz ocenia ich adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza Banku nadzoruje przestrzeganie w Banku Polityk, Procedury, o których mowa powyżej. W celu realizacji tych zadań Rada Nadzorcza Banku w szczególności:
  - a. wybiera członków Zarządu Banku posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji, zgodnie z wymogami ustawy Prawo bankowe oraz Wytycznymi Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego i Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych z dnia 21 marca 2018 r. (EBA/GL/2017/12) w sprawie oceny odpowiedniości członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje;
  - b. zatwierdza przyjętą przez Zarząd Banku Strategię działania Banku oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
  - c. monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu Banku w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania ryzykiem;
  - d. zatwierdza określony przez Zarząd Banku w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami

- ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” akceptowalny ogólny poziom ryzyka Banku (apetyt na ryzyko) oraz monitoruje jego przestrzeganie;
- e. zatwierdza przyjętą przez Zarząd Banku „Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, w tym apetyt/tolerancję na ryzyko, a także przyjmuje odpowiednie informacje sprawozdawcze i wyniki systemu kontroli wewnętrznej i na ich podstawie podejmuje decyzje o potrzebie podjęcia działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenie Banku na ryzyko (w tym o dokonaniu rewizji „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”) oraz monitoruje jej przestrzeganie;
  - f. zatwierdza Politykę w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, stanowiącą element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz zapoznaje się z weryfikacją (przeoglądem) „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” i „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
  - g. pełni nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem Polityk i procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem;
  - h. pełni nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu Banku obowiązków w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, w zależności od wewnętrznego podziału zadań w Zarządzie Banku;
  - i. określa zasady raportowania do Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd Banku, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
  - j. odpowiada za nadzór oraz przeprowadza coroczną ocenę adekwatności i skuteczności „Polityki zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych”, stanowiącej Załącznik nr 1 do Polityki zgodności, będącej elementem „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, Komórki ds. zgodności oraz Komórki ds. kontroli wewnętrznej;
  - k. sprawuje nadzór nad wprowadzaniem systemu kontroli wewnętrznej;
  - l. monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Komórki ds. zgodności, Komórki ds. kontroli wewnętrznej, Zarządu Banku;
  - m. w ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza Banku:
    - ✓ nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd Banku dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
    - ✓ zatwierdza Politykę zgodności Banku;
    - ✓ co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank;
- 3) sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym również nadzór nad adekwatnością i skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku, w tym ryzykiem systemów informatycznych i bezpieczeństwem informacji;
- 4) sprawuje nadzór nad zgodnością „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” w zakresie podejmowania ryzyka ze „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” i Planem ekonomiczno – finansowym;
- 5) nadzorując ryzyko operacyjne szczególną uwagę poświęca zagadnieniom bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych, w tym:
- a. zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania, procesowi tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, zarządzaniu elektronicznymi kanałami dostępu,

- b. współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
  - c. zapewnieniu adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
  - d. zarządzaniu jakością danych o kluczowym znaczeniu dla Banku;
- 6) pełni nadzór nad bezpieczeństwem informacji i systemów informatycznych poprzez:
- a. zatwierdzenie regulacji wewnętrznych w zakresie planowania strategicznego dotyczącego bezpieczeństwa informacji i rozwoju systemów informatycznych,
  - b. przyjęcie odpowiednich planów strategicznych,
  - c. upewnienie się, że Zarząd Banku przyjął odpowiednie regulacje wewnętrzne, a także skutecznie zarządza ryzykiem,
  - d. podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia ryzyka w przypadkach jego nadmiernego wzrostu;
- 7) uzyskuje informacje dotyczące efektywności zarządzania ryzykiem poprzez przyjęcie informacji o poziomie ryzyka, wynikach testów procedur awaryjnych, wynikach weryfikacji (przebiegów), a także wyników systemu kontroli wewnętrznej, jak również audytów zewnętrznych,

Komitet Audytu dokonuje:

- 1) oceny systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) oceny procesu zarządzania ryzykiem,
- 3) oceny na podstawie przedstawionych raportów przez Zarząd Banku wyników identyfikacji, oceny, kontroli i modyfikacji wielkości i profilu ryzyka braku zgodności,
- 4) monitorowania skuteczności systemu kontroli wewnętrznej (nadzorowania w sposób bieżący skuteczności systemu kontroli wewnętrznej) i systemu zarządzania ryzykiem oraz Audytu Wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,

Zarząd Banku:

- 1) projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym), systemu kontroli wewnętrznej, szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, utrzymywania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny i dokonywania przeglądów „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz „Polityki zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych”, stanowiącej Załącznik nr 1 do Polityki zgodności, będącej elementem „Polityki w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, w szczególności przez:
  - a. opracowanie, przyjęcie i powiązanie Strategii działania Banku z w/w systemami i procedurami;
  - b. zapewnienie struktury organizacyjnej dostosowanej do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającej skuteczne wykonywanie zadań;
  - c. odpowiedzialność za skuteczność procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego oraz dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, poprzez wprowadzenie niezbędnych korekt w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego;
  - d. odpowiedzialność za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację „Polityki w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (w tym ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oraz Polityka dywidendowa”, stanowiącej element „Polityki w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz dokonywania weryfikacji (przebiegów) Strategii, Polityki i procedur dotyczących szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego tak, aby były odpowiednie do wielkości i profilu ryzyka w Banku. Proces szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego podlegają przeglądowi nie rzadziej niż raz do roku;

- e. odpowiedzialność za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka;
- f. opracowanie, przyjęcie i wdrożenie „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” i „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz zapewnienie wdrożenia planów wynikających z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów, zgodnie z przyjętymi zasadami legislacji wewnętrznej oraz monitorowanie ich przestrzegania;
- g. ustanowienie odpowiednich zasad raportowania, w tym zasad raportowania Zarządu Banku do Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej Banku;
- h. zapewnienie przejrzystości działań Banku oraz przyjęcie i wprowadzenie zasad „Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”;
- i. wprowadzanie niezbędnych korekt i udoskonaleń systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
- j. określanie bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowanego poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko, który następnie zatwierdza Rada Nadzorcza Banku);
- k. zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli, Komórkę ds. zgodności i Komórkę ds. kontroli wewnętrznej, Audyt Wewnętrzny oraz zapewnia ich niezależność i środki finansowe, niezbędne do skutecznego wykonywania przez nie zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji;
- l. wprowadzanie podziału realizowanych w Banku zadań, zapewniającego niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie zarządzania od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie zarządzania w zakresie, o którym mowa w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
- m. nadzorowanie zarządzania ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie, o których mowa w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
- n. podejmowanie działań mających na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką ds. zgodności, Komórką ds. kontroli wewnętrznej, a także zapewnienie dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych;
- o. odpowiedzialność za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
- p. odpowiedzialność za opracowanie Polityki zgodności, stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej Banku raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
- q. opracowywanie i akceptowanie „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz zapewnianie wdrożenia procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem, zgodnie z przyjętymi zasadami legislacji wewnętrznej oraz monitorowanie ich przestrzegania;
- r. nadzorowanie wielkości i profilu ryzyka w Banku;
- s. ustanawianie zasad raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska pracy Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku;
- t. odpowiedzialność za adekwatność i skuteczność przestrzegania „Polityki zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych”, stanowiącej Załącznik nr 1 do

Polityki zgodności, będącej elementem „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”;

- 2) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, z uwzględnieniem działania Banku na podstawie przepisów prawa innego państwa i powiązań Banku z innymi podmiotami, które mogłyby utrudnić skuteczne zarządzanie Bankiem;
- 3) odpowiada za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne, dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełen zakres działalności Banku;
- 4) zobowiązany jest zapewniać, by system zarządzania ryzykiem był adekwatny i skuteczny, to znaczy, by proces zarządzania tym ryzykiem dostarczał zamierzone efekty oraz był realizowany w sposób poprawny i odpowiednio do profilu ryzyka na każdym etapie procesu zarządzania ryzykiem, tj. identyfikacji, oceny, kontroli i zapobiegania, monitorowania i raportowania, a jeśli to konieczne – Zarząd Banku podejmuje działania celem weryfikacji, wprowadzania niezbędnych korekt i udoskonaleń tego systemu, w tym regulacji wewnętrznych dotyczących tego systemu;
- 5) podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem, a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego zarządzania tym ryzykiem, w ramach posiadanych kompetencji. W tym zakresie Zarząd Banku zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem;
- 6) dokonuje regularnych przeglądów „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” i systemu zarządzania, w tym zasad zarządzania tym ryzykiem, zgodnie z odpowiednimi regulacjami wewnętrznymi;
- 7) okresowo przedkłada Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Banku informację, raporty i analizy na temat profilu ryzyka, struktury i wielkości ryzyka, na które narażony jest Bank;
- 8) odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych, w związku z tym szczególną uwagę poświęca zagadnieniom:
  - a. zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,
  - b. tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
  - c. zarządzania elektronicznymi kanałami dostępu,
  - d. współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
  - e. zapewnienia adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
  - f. zarządzania jakością danych o kluczowym znaczeniu dla Banku;
- 9) zadania Zarządu Banku w zakresie zarządzania ryzykiem systemów informatycznych i bezpieczeństwem informacji realizowane są poprzez:
  - a. realizację procesów planowania, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi w zakresie planowania strategicznego dotyczącego bezpieczeństwa informacji i rozwoju systemów informatycznych zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą Banku,
  - b. sporządzenie projektów odpowiednich planów strategicznych,
  - c. przyjęcie odpowiednich regulacji wewnętrznych,
  - d. wdrożenie i rozwój systemów informatycznych wspomagających proces zarządzania ryzykiem, a także innych narzędzi informatycznych powiązanych z zarządzaniem ryzykiem. Funkcjonalność systemów wspomaga realizację elementów procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym wymienionych w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
  - e. wdrożenie struktury organizacyjnej w zakresie zarządzania systemami informatycznymi i bezpieczeństwa informacji zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku, zapewniającej zapobieganie konfliktom interesów i odpowiednią efektywność zarządzania ryzykiem i systemami,
  - f. nadzorowanie ich przestrzegania, w tym przyjmowanie bieżących informacji o poziomie

ryzyka, wyników testów procedur awaryjnych, wyników przeglądów zarządczych, a także wyników testowania (kontroli wewnętrznej) i Audytu Wewnętrznego, jak również audytów zewnętrznych,

- g. podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia ryzyka, w przypadkach jego nadmiernego wzrostu.

Członkowie Zarządu Banku uwzględniając charakter, skalę i złożoność prowadzonej przez Bank działalności nie powinni łączyć odpowiedzialności za nadzór nad zarządzaniem danym ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący (stwarzający) to ryzyko.

Członek Zarządu Banku nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym – w Banku tę funkcję pełni Prezes Zarządu, który:

- 1) nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku,
- 2) nadzoruje bezpośrednio zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, o którym mowa w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- 3) w ramach nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem istotnym na drugim poziomie nadzoruje działalność Pionu Zarządzania Bankiem, w skład którego wchodzi:
  - a) Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa,
  - b) Komórka ds. zgodności,
  - c) Komórka ds. monitoringu,
  - d) Komórka ds. restrukturyzacji i windykacji,
  - e) Komórka ds. kontroli wewnętrznej,
  - f) Analityk kredytowy,
  - g) Komórki ds. kadrowo-płacowych.

W zakresie swoich zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem istotnym, Prezes Zarządu odpowiada za funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w obrębie całego Banku, w tym za funkcjonowanie systemu informacji zarządczej w zakresie ryzyka w całym Banku. Prezes Zarządu Banku nie może nadzorować obszaru działalności Banku stwarzającego ryzyko istotne w działalności Banku.

Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych bezpośrednio nadzoruje pracę Pionu Handlowego, w skład którego wchodzi:

- 1) Kierownik Zespołu ds. Kredytów,
- 2) Kierownik Zespołu Obsługi Klienta,
- 3) Dyrektor Oddziału w Makowie Podhalańskim,
- 4) Dyrektor Oddziału w Zawoi.

Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo-Księgowych bezpośrednio nadzoruje pracę Pionu Finansowego, w skład którego wchodzi:

- 1) Główny Księgowy,
- 2) Informatyk / ASI.

Główny Księgowy:

- 1) projektuje założenia do Planu ekonomiczno-finansowego Banku,
- 2) koordynuje sporządzanie oraz monitorowanie realizacji Planu ekonomiczno-finansowego Banku przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku,
- 3) opracowuje roczne sprawozdania finansowe oraz projekty podziału zysku bądź pokrycia strat,
- 4) ocenia realizację Zasad (Polityk) rachunkowości w zakresie zarządzania ryzykiem bancassurance zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- 5) wykonuje weryfikację bieżącą oraz testuje skuteczność mechanizmów kontrolnych,
- 6) opracowuje zasady księgowania nowych produktów,
- 7) opracowuje procedury księgowe,
- 8) nadzoruje okresowe ustalanie rzeczywistego stanu aktywów i pasywów,
- 9) wycenia aktywa i pasywa,
- 10) ustala wynik finansowy Banku.

Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa:

- 1) planuje i organizuje pracę w zakresie systemu zarządzania ryzykiem,
- 2) odpowiada za sposób identyfikacji wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank – stanowi element zarządzania ryzykiem na drugim poziomie zarządzania,
- 3) uczestniczy w niezależnej identyfikacji, ocenie, kontroli, monitorowaniu ryzyka oraz w raportowaniu o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank,
- 4) odpowiada za opracowanie i weryfikację regulacji wewnętrznych oraz limitów wewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, a także sprawuje kontrolę nad przestrzeganiem przyjętych w Banku limitów oraz przyjętego apetytu na ryzyko,
- 5) bada wpływ czynników ryzyka bankowego, pod kątem struktury aktywów i pasywów Banku oraz dokumentuje pomiar poszczególnych ryzyk zarówno w ujęciu historycznym jak i prognozowanym,
- 6) monitoruje całokształt działalności Banku pod kątem możliwości wzrostu poziomu istotności różnych rodzajów ryzyka bankowego,
- 7) współuczestniczy w projektowaniu Założeń do Planu ekonomiczno – finansowego Banku;
- 8) pełni funkcję Administratora W-SBN zgodnie z „Instrukcją użytkownika systemu raportowania danych o nieruchomościach w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
- 9) podejmuje decyzje kredytowe do kwoty 50 tys. zł.

Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa:

- 1) zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank oraz prawidłowe zarządzanie nimi przez stosowne jednostki Banku – stanowi element zarządzania ryzykiem na drugim poziomie zarządzania;
- 2) jest odpowiedzialna za niezależną identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank;
- 3) stosuje i monitoruje mechanizmy kontrolne ustanawiane w ramach kontroli ryzyka, w tym odpowiada za opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, a także kontroluje przestrzeganie przyjętych w Banku limitów oraz przyjętego apetytu na ryzyko;
- 4) może wnioskować o usprawnienie systemu zarządzania ryzykiem oraz przedstawia propozycje zapobiegania naruszeniom polityk, procedur i limitów w zakresie ryzyka;
- 5) współpracuje i koordynuje działania wszystkich jednostek i komórek organizacyjnych Banku w zakresie pozyskania rzetelnych informacji sprawozdawczych ze wszystkich obszarów działania Banku;
- 6) prowadzi bazę zdarzeń ryzyka operacyjnego, identyfikuje zagrożenia dla funkcjonowania Banku w obszarze ryzyka operacyjnego i proponuje rozwiązania w celu jego ograniczenia;
- 7) współuczestniczy w tworzeniu regulacji wewnętrznych, w tym w zakresie ryzyk bankowych;
- 8) współuczestniczy w przeprowadzaniu testów zmian oprogramowania;
- 9) monitoruje portfel instrumentów finansowych;
- 10) współuczestniczy w projektowaniu Założeń do Planu ekonomiczno – finansowego Banku;
- 11) pełni funkcję ds. outsourcingu.

Komórka ds. zgodności – wyodrębnione stanowisko w schemacie struktury organizacyjnej, stanowiące element zarządzania ryzykiem na drugim poziomie zarządzania, bezpośrednio podległe służbowo Prezesowi Zarządu, pełniące zadania określone w „Regulaminie organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Jordanowie” oraz w „Regulaminie funkcjonowania Komórki ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Do obowiązków Komórki ds. zgodności należy:

- 1) zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, a także normami etycznego działania;
- 2) opracowanie Regulaminu funkcjonowania Komórki ds. zgodności, określającego co najmniej cel, zakres i szczegółowe zasady działania Komórki ds. zgodności;
- 3) wykonywanie czynności zgodnie z „Regulaminem funkcjonowania Komórki ds. zgodności w

- Banku Spółdzielczym w Jordanowie" oraz zapisami procedur i metodyk;
- 4) identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających;
  - 5) ocena ryzyka braku zgodności przez pomiar lub szacowanie tego ryzyka;
  - 6) projektowanie i wprowadzanie mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności;
  - 7) monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności;
  - 8) okresowe przekazywanie raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej Banku;
  - 9) uczestniczenie w posiedzeniach Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej Banku.

Analitik kredytowy:

- 1) współuczestniczy w projektowaniu regulacji wewnętrznych z ryzyka kredytowego oraz współuczestniczy we wdrażaniu „Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji” oraz „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE);
- 2) projektuje, wdraża oraz aktualizuje metodyki oceny ryzyka kredytowego pojedynczej transakcji i innych ekspozycji narażonych na ryzyko kredytowe, a w szczególności:
  - a) opracowuje i weryfikuje „Metodykę oceny zdolności kredytowej klientów instytucjonalnych”, zawierającą ocenę projektów inwestycyjnych,
  - b) opracowuje i weryfikuje „Instrukcję prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku”,
  - c) zgłasza propozycje limitów ograniczających ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji;
- 3) monitoruje przestrzeganie limitów wewnętrznych i zewnętrznych dla ekspozycji kredytowych Banku ze szczególnym uwzględnieniem limitów jednostkowych;
- 4) podejmuje decyzje kredytowe do kwoty 50 tys. zł łącznego zaangażowania zgodnie z posiadanym Upoważnieniem oraz „Regulaminem podejmowania decyzji kredytowych”;
- 5) weryfikuje i opiniuje dokumentację kredytową pod kątem kompletności, poprawności i wiarygodności oraz oceny zdolności kredytowej i proponowanych zabezpieczeń przy łącznym zaangażowaniu kredytowym powyżej 50 tys. zł zgodnie z „Regulaminem podejmowania decyzji kredytowych”;
- 6) weryfikuje zgodność umów kredytowych z decyzjami kredytowymi oraz na bieżąco aktualizuje Rejestr zabezpieczeń w systemie księgowym EuroBankNet PLUS;
- 7) dokonuje okresowego przeglądu zabezpieczeń ekspozycji kredytowych;
- 8) dokonuje oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Klientów instytucjonalnych wraz z weryfikacją prognoz finansowych, zgodnie z obowiązującą Metodyką oceny zdolności kredytowej Klientów instytucjonalnych;
- 9) weryfikuje propozycje tworzenia i rozwiązywania rezerw celowych na ekspozycje kredytowe,
- 10) zapewnia właściwą realizację procesów związanych z akceptacją ryzyka kredytowego, tj. skutkujących podjęciem decyzji kredytowej.

Komórka ds. restrukturyzacji i windykacji:

- 1) współuczestniczy w projektowaniu regulacji wewnętrznych z ryzyka kredytowego oraz współuczestniczy we wdrażaniu „Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji” oraz „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE);

- 2) ma za zadanie zarządzanie należnościami trudnymi zgodnie z Wytocznymi SSOZ BPS – Zasady dotyczące zarządzania ekspozycjami zagrożonymi (nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi) w Bankach spółdzielczych;
- 3) prowadzi karty postępowania windykacyjnego/restrukturyzacyjnego oraz plany działań zgodnie z „Instrukcją zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi”.

Komórka ds. monitoringu:

- 1) współuczestniczy w projektowaniu regulacji wewnętrznych z ryzyka kredytowego oraz współuczestniczy we wdrażaniu „Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji” oraz „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE)”;
- 2) projektuje, wdraża oraz aktualizuje metodyki oceny ryzyka kredytowego pojedynczej transakcji i innych ekspozycji narażonych na ryzyko kredytowe, a w szczególności:
  - „Instrukcję monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
  - „Regulamin działania Komórki ds. monitoringu oraz Komórki ds. restrukturyzacji i windykacji”,
  - „Metodykę oceny zdolności kredytowej osób fizycznych” dotyczącą detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK) oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH),
  - „Instrukcję okresowej weryfikacji wskaźnika Dtl w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
- 3) sporządza listę sygnałów ostrzegawczych. Zapewnia możliwie najwcześniejsze wykrycie problemów lub potencjalnych problemów związanych z kredytami, zapewnia wykrycie i usunięcie niedociągnięć i braków w dokumentacji kredytowej oraz dokumentacji zabezpieczeń, ujawnia przypadki naruszania lub nieprzestrzegania przepisów oraz zasad „Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji”, a także „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE)”;
- 4) monitoruje ekspozycje kredytowe i ich zabezpieczenia wraz z monitorowaniem sytuacji ekonomiczno-finansowej Kredytobiorców, zgodnie z „Instrukcją monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz Jednolitymi zasadami klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych przez uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
- 5) przygotowuje propozycje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do poszczególnych kategorii ryzyka oraz proponuje tworzenie i rozwiązywanie rezerw celowych oraz na bieżąco je aktualizuje. Zapewnia odpowiedni poziom rezerw celowych i monitoruje sytuację ekonomiczno – finansową Kredytobiorców,
- 6) podejmuje decyzje kredytowe oraz decyzje w sprawie klasyfikacji ekspozycji kredytowych do kwoty 50.000,00 zł łącznego zaangażowania zgodnie z posiadanym Upoważnieniem oraz „Regulaminem podejmowania decyzji kredytowych”;
- 7) monitoruje przestrzeganie limitów wewnętrznych i zewnętrznych dla ekspozycji kredytowych Banku ze szczególnym uwzględnieniem limitów jednostkowych;
- 8) weryfikuje zgodność umów kredytowych z decyzjami kredytowymi oraz na bieżąco aktualizuje Rejestr zabezpieczeń w systemie księgowym EuroBankNet PLUS;
- 9) dokonuje niezależnego przeglądu klasyfikacyjnego portfela kredytowego oraz sporządza Protokół z klasyfikacji ekspozycji kredytowych zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Komórka ds. kontroli wewnętrznej – ma za zadanie kontrolę i ocenę poprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku – stanowi drugi poziom zarządzania ryzykiem.

Komórka ds. kontroli wewnętrznej dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek (w tym Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa, Komórki ds. zgodności) z polityką Banku oraz regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.

Do obowiązków Komórki ds. kontroli wewnętrznej należy:

- 1) przeprowadzanie kontroli wewnętrznych na podstawie „Regulaminu systemu kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, w tym „Instrukcji działania funkcji kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, obejmujących badanie adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku;
- 2) przeprowadzanie testowania pionowego i poziomego mechanizmów kontrolnych zgodnie z zakresem i częstotliwością określoną w planach testowania mechanizmów kontrolnych i dostosowaną do zidentyfikowanych obszarów ryzyka i poziomu jego istotności;
- 3) odpowiednie dokumentowanie testowań (kontroli wewnętrznych);
- 4) sprawdzanie efektywności realizacji zaleceń wydanych przez Komórkę ds. kontroli wewnętrznej;
- 5) dokumentowanie oraz weryfikacja matrycy funkcji kontroli.

Informatyk/ASI:

- 1) przeprowadza testy ciągłości działania oraz uruchamia plany awaryjne, zgodnie z obowiązującymi w Banku procedurami;
- 2) zgłasza zdarzenia do ryzyka operacyjnego, uczestniczy w wyjaśnianiu przyczyn oraz podejmuje działania, mające na celu zapobieganie incydentom;
- 3) przyjmuje skargi, reklamacje i zgłoszenia Klientów;
- 4) sporządza analizy dot. bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
- 5) monitoruje i ocenia stan systemów informatycznych i telekomunikacyjnych Banku;
- 6) opracowuje zasady dotyczące wykorzystywania narzędzi informatycznych w zakresie organizacji wewnętrznej oraz analizuje stopień ich wykorzystywania;
- 7) opracowuje i weryfikuje plany awaryjne zachowania ciągłości działania w zakresie bezpieczeństwa informatycznego;
- 8) obsługuje i administruje systemami informatycznymi;
- 9) pełni funkcję ds. ciągłości działania.

Komórka ds. kadrowo – płacowych:

- 1) zgłasza zdarzenia do ryzyka operacyjnego, uczestniczy w wyjaśnianiu przyczyn oraz podejmuje działania, mające na celu zapobieganie incydentom;
- 2) projektuje i przedstawia Zarządowi Banku Politykę zarządzania kadrami (w tym politykę płacową) Banku spójną ze Strategią działania Banku, monitoruje przyjęte w niej zasady oraz raportuje zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
- 3) weryfikuje (dokonuje przeglądu) „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej (...)”;
- 4) sporządza roczne Plany szkoleń dla Zarządu Banku i pracowników zgodnie z „Instrukcją zarządzania kadrami w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
- 5) weryfikuje (dokonuje przeglądu) „Regulaminu pracy Banku Spółdzielczego w Jordanowie”;
- 6) dokonuje identyfikacji kluczowych stanowisk i sporządza wykaz kluczowych stanowisk oraz „opis wymaganych kwalifikacji” dla stanowisk będących kluczową funkcją (w tym sporządza Plan kadry rezerwowej tych stanowisk).

Kierownicy pozostałych komórek i jednostek - głównym zadaniem kadry kierowniczej jest zapewnienie współdziałania ze sobą pracowników w procesie realizacji celów Banku i mobilizowanie ich do przemyślanego wypełniania postawionych przed nimi zadań oraz wyboru środków do ich osiągnięcia.

Do podstawowych zadań na wszystkich stanowiskach kierowniczych należą:

- 1) kształtowanie powszechnego rozumienia celów strategicznych Banku i zapewnienie ich realizacji w nadzorowanych przez siebie obszarach;
- 2) informowanie współpracowników o wszystkich istotnych kierunkach działania i rozwoju Banku;
- 3) współpraca z Zarządem Banku w realizacji procesu kadrowego poprzez opiniowanie wszelkich decyzji w sprawach kadrowych, dotyczących podległych pracowników oraz w tworzeniu i realizacji systemu płacowego;
- 4) wspomaganie procesów przekształceń wewnętrznych Banku;
- 5) nadzorowanie jakości oraz terminowości sporządzania informacji;
- 6) współudział w tworzeniu regulacji i analizowaniu przepisów i procedur w powierzonym odcinku działania pod kątem ryzyka braku zgodności;
- 7) wykonywanie weryfikacji bieżącej oraz testowania skuteczności mechanizmów kontrolnych;
- 8) współudział w przeprowadzaniu testów zmian oprogramowania;
- 9) informowanie pracowników o zmianach w obowiązujących regulacjach prawnych;
- 10) analizowanie czynników ryzyka operacyjnego oraz proponowanie rozwiązań zabezpieczających przed występowaniem incydentów;
- 11) prowadzenie i bieżąca aktualizacja bazy DrukBankNet umów kredytowych (Kierownik Zespołu ds. Kredytów i Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa) i depozytowych (Kierownik Zespołu Obsługi Klienta i Kierownik Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa);
- 12) w przypadku Kierownika Zespołu ds. Kredytów, Kierownika Zespołu Obsługi Klienta odpowiedzialność za prawidłową realizację Programu Przeciwdziałania Praniu (tzw. PPP) w podległych Zespołach;
- 13) monitorowanie przestrzegania limitów wewnętrznych i zewnętrznych dla ekspozycji kredytowych Banku ze szczególnym uwzględnieniem limitów jednostkowych;
- 14) organizację i sprawowanie nadzoru nad systemami bezpieczeństwa w zakresie podległej działalności;
- 15) odpowiedzialność za realizację zadań wynikających z systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym realizację planów awaryjnych, zgodnie z obowiązującymi procedurami Banku;
- 16) identyfikacja, rejestracja i analiza zdarzeń z ryzyka operacyjnego;
- 17) w przypadku Kierownika Zespołu ds. Kredytów oraz Dyrektorów Oddziałów odpowiedzialność za monitorowanie spłacalności ekspozycji kredytowych zwłaszcza przeterminowanych. Bieżące informowanie Zarządu Banku o propozycjach grupy ryzyka wynikających z terminowości spłat.

Asystentka Zarządu ma za zadanie wczytywanie do systemu księgowego aktualnych kursów walut oraz zgłaszanie zdarzeń do ryzyka operacyjnego, uczestniczenie w wyjaśnianiu przyczyn oraz podejmowanie działań, mających na celu zapobieganie incydentom. Asystentka Zarządu prowadzi także rejestr Pełnomocnictw.

Pozostali pracownicy Banku mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń – stanowią pierwszy poziom zarządzania ryzykiem.

Audyt Wewnętrzny z ramienia SSOZ BPS - ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku – stanowi trzeci poziom zarządzania ryzykiem. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek (w tym Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa, Komórki ds. zgodności, Komórki ds. kontroli wewnętrznej) z polityką Banku oraz regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa. Zadania Audytu Wewnętrznego są realizowane przez SSOZ BPS.

4. Działalność Banku wiąże się z podejmowaniem ryzyka, więc odpowiednie zarządzanie ryzykiem ma fundamentalne znaczenie.
5. Prawidłowa i spójna kultura ryzyka w całym Banku, polegająca na wdrożeniu i stosowaniu odpowiednich „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, dawaniu przykładów poprawnych działań, komunikacji celów i szkoleń w zakresie ryzyka dla pracowników, a także stosowaniu odpowiedniego systemu motywacji, zachęcającego do prawidłowych postaw jest kluczowym elementem skutecznego zarządzania ryzykiem.
6. Zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd Banku i akceptowane przez Radę Nadzorczą Banku w formie Zasad kultury ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie, z którymi pracownicy Banku mają obowiązek się zapoznać. Stanowią one Załącznik nr 10 do „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Identyfikacja, pomiar/szacowanie, monitorowanie, limitowanie, raportowanie oraz stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko:

Identyfikacja ryzyka – analiza na podstawie zgromadzonych danych, czynników wewnętrznych i zewnętrznych występowania ryzyka w Banku oraz stopnia ich wpływu na wynik finansowy i fundusze własne. Metody i procedury identyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykami w Banku. Proces identyfikacji ryzyka odbywa się w formie:

- a) gromadzenia, aktualizacji, przechowywania danych,
- b) wykorzystania dostępnych baz danych,
- c) generowania raportów dotyczących ryzyka,
- d) udostępniania raportów komórkom odpowiedzialnym za analizę danych,
- e) analizy i oceny czynników ryzyka na podstawie zgromadzonych danych.

W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządzane są prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka.

Pomiar/szacowanie ryzyka - częstotliwość pomiaru lub szacowania ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz profilu i rodzajów ryzyka w działalności Banku. W ramach pomiaru Bank przeprowadza testy warunków skrajnych. Testy warunków skrajnych są przeprowadzane w Banku na podstawie założeń zapewniających rzetelny pomiar lub szacowanie ryzyka. Zasady pomiaru, analizy oraz testowania warunków skrajnych ekspozycji na ryzyko, umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem w skali Banku, ujęte są w wewnętrznych procedurach.

Monitorowanie ryzyka – proces ciągłej, powtarzalnej, o charakterze długookresowym obserwacji danego typu zjawisk, kształtowania się wielkości parametrów przyjętych do oceny poziomu ryzyka. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczanie Radzie Nadzorczej, Komitetowi Audytu, Zarządowi Banku i innym wskazanym przez Zarząd Banku jednostkom organizacyjnym, komórkom organizacyjnym oraz stanowiskom organizacyjnym Banku informacji o zmianach wielkości i profilu ryzyka Banku.

Raportowanie ryzyka - określenie formy i terminów przekazywania wewnętrznego sprawozdania o poziomie ryzyka, którego szczegółowość i częstotliwość sporządzania powinny być adekwatne do rodzaju i skali ponoszonego przez Bank ryzyka. Sprawozdanie powinno być dostępne dla właściwych pracowników w czasie wystarczającym do przeprowadzenia i podjęcia odpowiednich działań.

W Banku funkcjonuje system sprawozdawczości zarządczej, wspomagający proces decyzyjny w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku, na który składa się w szczególności raportowanie o ryzyku. Raportowanie o ryzyku:

- 1) zawiera rzetelne, dokładne i aktualne dane oraz dostarcza wykorzystywane w zarządzaniu ryzykiem informacje na temat rodzajów, wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku;

2) służy ocenie skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku i monitorowaniu przestrzegania limitów.

Stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka – polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

Kontrolowanie ryzyka - wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem w Banku oraz za badanie zgodności działania wszystkich jednostek Banku z regulacjami wewnętrznymi i nadzorczymi, jak również za informowanie o stwierdzonych nieprawidłowościach.

W ramach kontroli ryzyka Bank zabezpiecza się przed ryzykiem lub je ogranicza, wprowadzając odpowiednie do skali i złożoności działalności Banku mechanizmy kontroli ryzyka, w szczególności stosuje limity dostosowane do wielkości i profilu ryzyka występującego w Banku. Przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku. Bank określa w procedurach zasady ustalania i aktualizowania wysokości wspomnianych limitów oraz częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania o wynikach tego monitoringu. Wysokość limitów dostosowana jest do zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą Banku akceptowalnego ogólnego poziomu ryzyka.

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów są odpowiednio udokumentowane.

W ramach kontroli ryzyka Bank określa sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów, sposoby wyeliminowania tego przekroczenia oraz środki mające na celu zapobieżenie takim sytuacjom w przyszłości.

Limitowanie ryzyka - określenie zasad ustalania i weryfikacji wewnętrznych limitów oraz wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za ich ustalanie i weryfikowanie. Limity ustalone są w oparciu o dane historyczne z uwzględnieniem planowanych zmian w działalności Banku. Weryfikacja przyjętych w Banku limitów odbywa się podczas corocznej weryfikacji (przeгляdu) procedur oraz tworzenia założeń do Planu ekonomiczno-finansowego (sporządzania Planu ekonomiczno-finansowego). Bank w swoich procedurach określa zasady postępowania w przypadku przekroczeń limitów i skalę przekroczeń limitów oraz zasady ich weryfikacji.

Limity ograniczające ryzyko:

1. W Banku obowiązują wewnętrzne limity ostrożnościowe dostosowane do skali, profilu i złożoności działalności Banku oraz do wielkości i profilu ryzyka występującego w Banku.
2. Limity, które Bank uznaje za istotne i mierzalne ustalone są w oparciu o dane historyczne z uwzględnieniem planowanych zmian w działalności Banku.
3. Ustalanie, przestrzeganie i monitoring wewnętrznych limitów ma na celu ograniczanie ekspozycji na ryzyko, a także wykrywanie przypadków niepożądanego wzrostu ryzyka.
4. Ustala się jako zasadniczą, roczną częstotliwość dokonywania weryfikacji (przeглядów) przyjętych limitów.
5. Weryfikacja (przeгляд) przyjętych w Banku limitów odbywa się podczas weryfikacji (przeглядów) procedur w zakresie zarządzania ryzykami oraz podczas tworzenia Założeń do Planu ekonomiczno-finansowego.
6. Wartości limitów mogą być aktualizowane również w przypadku zaistnienia takiej konieczności - na podstawie bieżących potrzeb - w ciągu roku.
7. Zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów, dopuszczalne sytuacje i skala przekroczeń limitów, sposoby wyeliminowania tego przekroczenia, środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości oraz zasady ich weryfikacji (przeгляdu) są określone w procedurach i instrukcjach dotyczących poszczególnych ryzyk.
8. Ustalanie i okresowa weryfikacja wewnętrznych limitów ma na celu dywersyfikację ryzyka w Banku.
9. Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość ustala Zarząd Banku w odpowiednich procedurach.

10. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą Banku ogólnego poziomu ryzyka Banku (apetytu/tolerancji na ryzyko), określonego w Planie ekonomiczno-finansowym, w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz w „Strategii działania Banku”.

Informacja zarządcza dotycząca zarządzania ryzykiem:

1. Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.
2. System informacji zarządczej wspomaga proces decyzyjny w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku, opiera się on na następujących założeniach:
  - 1) informacje będące przedmiotem „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” powinny pozwolić na pełną ocenę działalności Banku przez odpowiednie organy Banku,
  - 2) Zarząd określa kluczowe obszary polityki zarządzania ryzykami, ze szczególnym uwzględnieniem „Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji)” oraz „Polityki w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych (NPE) i restrukturyzowanych (FBE)”, które podlegają bezpośredniej kontroli Zarządu,
  - 3) uwzględniając założenia zawarte w pkt. 1), powyższe informacje powinny pozwolić na dokonanie odrębnej oceny każdej jednostki i komórki organizacyjnej Banku oraz wszystkich istotnych obszarów działania Banku,
  - 4) przyjmuje się, że nadzór nad funkcjonowaniem Systemu sprawuje Zarząd, który ponosi również odpowiedzialność za jego prawidłowe funkcjonowanie, raportując do Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej,
  - 5) w przyjętym Systemie sprawozdania przekazywane są w sposób rzetelny i przejrzysty,
  - 6) jakość informacji jest oceniana przez Zarząd m.in. w oparciu o badania Biegłego Rewidenta, weryfikację bieżącą, wyniki testowania (kontroli wewnętrznej) i Audytu Wewnętrznego oraz kontroli zewnętrznych,
  - 7) System podlega testowaniu (kontroli wewnętrznej) przez Komórkę ds. kontroli wewnętrznej, Kierownika Komórki ds. ryzyk i bezpieczeństwa, Komórkę ds. zgodności oraz badaniu Audytu Wewnętrznego przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, a także przez UKNF przy dokonywaniu oceny BION.
3. W ramach Systemu Informacji Zarządczej wyróżnia się następujące rodzaje informacji:
  - 1) o charakterze strategicznym dla Banku,
  - 2) dotyczące realizacji celów strategicznych i polityk Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej,
  - 3) dotyczące monitorowania poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
  - 4) ocenę adekwatności kapitałowej, w tym szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego,
  - 5) dotyczące oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Banku (ryzyko biznesowe), uwzględniającej:
    - a) wykonanie Planu ekonomiczno-finansowego,
    - b) realizację Strategii działania Banku,
    - c) strukturę aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych,
    - d) strukturę przychodów i kosztów,
    - e) wyniki osiągnięte na każdym poziomie rachunku zysków i strat,
    - f) uzyskane wskaźniki ekonomiczne, określające akceptowalny poziom ryzyka,
  - 6) realizację zadań wynikających z regulacji zewnętrznych, w tym rekomendacji nadzorczych,
  - 7) dotyczące realizacji testowania (kontroli wewnętrznej) i audytu Banku.

2. Informacja o systemie kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie

I. CELE I ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 1

Cele systemu kontroli wewnętrznej

W Banku Spółdzielczym w Jordanowie funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego, jest zapewnienie w Banku:

- 1) skuteczności i efektywności działania;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem;
- 4) zgodności działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

§ 2

Zasady funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku Spółdzielczym w Jordanowie oparty jest o rozwiązania wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
- 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;
- 3) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 4) Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- 5) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji Audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.

§ 3

Funkcja kontroli

1. Na funkcję kontroli składają się:
  - 1) mechanizmy kontrolne;
  - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
  - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
2. Bank przypisuje kluczowe mechanizmy kontrolne procesom istotnym.
3. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności przez:
  - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej;
  - 2) opis, w formie Matrycy funkcji kontroli, powiązania celów, o których mowa w §1, z procesami w działalności Banku, które zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

§ 4

System Kontroli Wewnętrznej i System Zarządzania Ryzykiem

1. W Banku funkcjonuje system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach zarządzania (trzy linie obrony).
2. Na pierwszy poziom zarządzania (I linia obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku.
3. Na drugi poziom zarządzania (II linia obrony) składa się co najmniej:
  - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w ust. 2;
  - 2) działalność Komórki ds. zgodności oraz Komórki ds. kontroli wewnętrznej.

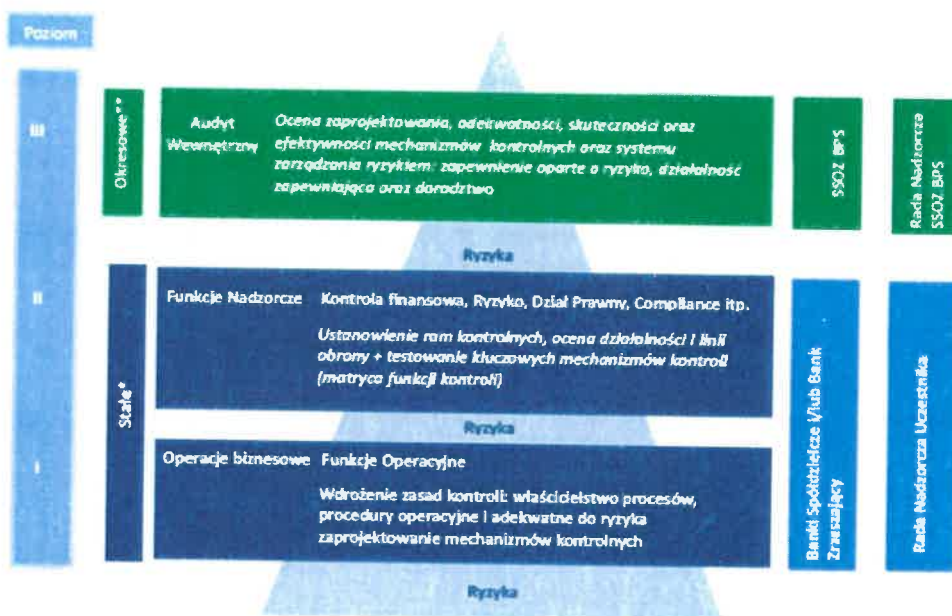
4. Na trzeci poziom zarządzania (III linia obrony) składa się Audyt Wewnętrzny SSOZ BPS, zgodnie z art. 22d ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.
5. Na wszystkich trzech poziomach zarządzania (trzech liniach obrony), w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują ich przestrzeganie (w ramach testowania pionowego i poziomego).

§ 5

Struktura Systemu Kontroli Wewnętrznej

1. W Banku działa system kontroli wewnętrznej.
2. System kontroli wewnętrznej w Banku jest oparty na zasadzie I, II i III linii obrony (trzy niezależne poziomy zarządzania):
  - **I linia obrony – I poziom zarządzania** (Operacje biznesowe: funkcje operacyjne – realizowane na poziomie Banku- handel) sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika, oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego. Jest realizowana również przez wszystkie osoby, którym obowiązki kontrolne wyznaczono w zakresach czynności. Celem kontroli jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami, limitami, przepisami, a także bieżące reagowanie na niedomagania i uchybienia i monitorowanie mechanizmów kontrolnych,
  - **II linia obrony – II poziom zarządzania** (Funkcje Nadzorcze: kontrola finansowa– Główny Księgowy, Komórka ds. ryzyk i bezpieczeństwa, Analityk kredytowy, Komórka ds. monitoringu, Komórka ds. restrukturyzacji i windykacji, Komórka ds. zgodności, Komórka ds. kontroli wewnętrznej) ma charakter ciągły i kompleksowy. Obejmuje tym samym ocenę: mechanizmów kontroli wewnętrznej, ocenę prawidłowości realizacji funkcji zarządzania ryzykiem w działalności (w tym coroczną ocenę systemu szacowania adekwatności kapitałowej i ocenę realizacji Polityki wynagrodzeń, Politykę informacyjną dot. ujawnień, ład korporacyjny), ocenę skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
  - **III linia obrony – III poziom zarządzania** (Funkcja Audytu: niezależna, funkcja nadzorcza – Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS).
Jest realizowana dwutorowo, tj. w formie inspekcji realizowanych w bankach, a także w formie stałego monitorowania sytuacji uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w ramach czynności „zza biurka”; ma charakter kompleksowy i obejmuje tym samym ocenę: mechanizmów kontroli wewnętrznej, ocenę systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenę zgodności działania uczestników z przepisami prawa.
3. Kontroli wewnętrznej podlegają wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku w pełnym zakresie prowadzonej działalności.
4. Zadania Audytu Wewnętrznego w Banku wykonywane są przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS na podstawie Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
5. Kontrola wewnętrzna przeprowadzona jest zgodnie z rocznymi Planami testowania (kontroli wewnętrznej).
6. Szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli wewnętrznej określa „Regulamin systemu kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, uchwalany przez Zarząd i zatwierdzany przez Radę Nadzorczą Banku.
7. Schemat struktury systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie w ramach Struktury organizacyjnej Banku przedstawiono na poniższym schemacie.

Schemat Struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie oparty jest na wytycznych SSOZ BPS

*Kontrole wpisane w przebieg procesu, wykonywane regularnie.

**Audyty realizowane przez komórkę audytu wewnętrznego w oparciu o Plan Audytu zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.

Ponadto Schemat Struktury Organizacyjnej Banku Spółdzielczego w Jordanowie uwzględniający III poziomy zarządzania umieszczony jest na stronie internetowej www.bsjordanow.pl w zakładce „O Banku”.

§ 6

Kontrola realizowana na I Poziomie zarządzania

1. Celem kontroli realizowanej na I Poziomie Zarządzania jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
2. Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz dodatkowo przez osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

§ 7

Kontrola realizowana na II Poziomie zarządzania

1. Kontrola realizowana na II Poziomie zarządzania to czynności kontrolne realizowane przez specjalne dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne Banku Spółdzielczego w Jordanowie niezależne od zarządzania ryzykiem i kontroli wykonywanych na I Poziomie zarządzania z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
2. Kontrola, o której mowa w ust.1 ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem kontroli realizowanej na II Poziomie zarządzania jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na I i II Poziomie zarządzania oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku.
3. W Banku funkcjonują adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórki ds. zgodności:

- zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą: „Regulamin funkcjonowania Komórki ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz „Regulamin systemu kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”,
  - osoba kierująca Komórką ds. zgodności lub osoba ją zastępująca uczestniczy w posiedzeniach Zarządu Banku,
  - osoba kierująca Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej,
  - osoba kierująca Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności lub osoba ją zastępująca uczestniczy w posiedzeniach Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej, w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, Audytem Wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem,
  - powołanie osoby kierującej Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej,
  - odwołanie osoby kierującej Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu tej osoby przez Radę Nadzorczą,
  - w Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w Komórcie ds. kontroli wewnętrznej oraz w Komórcie ds. zgodności, zapewniający niezależność i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach,
  - w Banku istnieją mechanizmy chroniące pracowników Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórki ds. zgodności przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę,
  - w przypadku zmiany na stanowisku kierującego Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności, Bank niezwłocznie informuje o tym fakcie Komisję Nadzoru Finansowego, wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany,
  - Pracownicy Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórki ds. zgodności posiadają kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności występującym w działalności Banku oraz mają dostęp do wszelkich niezbędnych informacji.
4. Zadania Komórki ds. kontroli wewnętrznej precyzuje „Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Jordanowie”. Do zakresu zadań należy między innymi:
- 1) kontrola zgodności działania poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych z przepisami prawa i przyjętymi regulacjami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi,
  - 2) kontrola i ocena prawidłowości realizowanych zadań, sprawności organizacyjnej, celowości, gospodarności i rzetelności działania jednostek i komórek organizacyjnych Banku oraz wiarygodności informacji sporządzanych przez jednostki i komórki organizacyjne Banku,
  - 3) kontrola i ocena funkcjonowania systemów zarządzania ryzykami w Banku oraz ocena adekwatności kapitałowej,
  - 4) ocena funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku,
  - 5) sporządzanie planów testowania skuteczności mechanizmów kontrolnych obejmujących wszystkie obszary działania Banku i wszystkie jednostki organizacyjne,
  - 6) przeprowadzanie w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku kontroli kompleksowych, problemowych oraz doraźnych,
  - 7) dokumentowanie Matrycy funkcji kontroli,
  - 8) zabezpieczanie tajemnicy bankowej i służbowej, troszczenie się o zabezpieczenie mienia Banku.
5. Zadania Komórki ds. zgodności precyzuje „Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Jordanowie”. Do zakresu zadań należy między innymi:
- 1) opracowanie „Regulaminu funkcjonowania Komórki ds. zgodności” określającego co najmniej cel, zakres, strukturę i szczegółowe zasady działania Komórki ds. zgodności,
  - 2) przeprowadzanie czynności wskazanych w pkt. 4-8 na podstawie Regulaminu funkcjonowania Komórki ds. zgodności oraz procedur i metodyk,
  - 3) odpowiednie dokumentowanie czynności wskazanych w pkt. 4-8,

- 4) identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez Komórkę ds. zgodności,
  - 5) ocena ryzyka braku zgodności poprzez pomiar lub szacowanie tego ryzyka,
  - 6) projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
  - 7) monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
  - 8) okresowe przekazywanie raportów o tej samej treści w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej.
6. Osobą nadzorującą Komórkę ds. kontroli wewnętrznej i Komórkę ds. zgodności jest Prezes Zarządu.

§ 8

Kontrola realizowana na III Poziomie zarządzania

1. Kontrola realizowana na III Poziomie zarządzania realizowana przez Spółdzielnię System Ochrony BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banku.
2. Audyt Wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt Wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na I i II Poziomie zarządzania, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.
3. Zasady organizacji i realizacji Audytu Wewnętrznego są uregulowane w Załączniku nr 11 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH ZA ZAPROJEKTOWANIE, WPROWADZENIE ORAZ ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO I ADEKWATNEGO SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 9

Zarząd

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcje kontroli oraz Komórkę ds. zgodności i Komórkę ds. kontroli wewnętrznej.
2. Zarząd Banku zapewnia niezależność Komórki ds. zgodności i Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników na tych stanowiskach.
3. Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych.
4. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnianie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką ds. zgodności, Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji Audytu Wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
5. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
6. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
  - 1) odpowiada ze efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;

- 2) odpowiada za opracowanie Polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
  - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki zgodności, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
7. Zarząd Banku nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust. 6.

§ 10

Rada Nadzorcza Banku

1. Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza Banku monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Komórki ds. kontroli wewnętrznej, Komórki ds. zgodności, inne komórki pełniące funkcje kontrolne, Zarządu Banku, Komitetu Audytu, oraz Spółdzielni w ramach realizacji funkcji Audytu Wewnętrznego.
3. Rada Nadzorcza Banku dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II poziomu zarządzania, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz Komórki ds. zgodności i Komórki ds. kontroli wewnętrznej. Ocena skuteczności i adekwatności realizacji funkcji Audytu Wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
4. Rada Nadzorcza przeprowadza oceny, o których mowa w ust. 3, na podstawie opinii Komitetu Audytu.
5. Rada Nadzorcza Banku informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w ust. 3.
6. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza Banku:
  - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd, dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
  - 2) zatwierdza Politykę zgodności;
  - 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.

§ 11

Komitet Audytu Banku

1. Komitet Audytu Banku dokonuje oceny systemu kontroli wewnętrznej oraz oceny na podstawie przedstawionych raportów przez Zarząd Banku wyników, identyfikacji, oceny, kontroli i modyfikacji wielkości i profilu ryzyka braku zgodności.
2. Komitet Audytu raportuje swoje oceny opisane w ust. 1 do Rady Nadzorczej Banku.

§ 12

Zarząd, Komitet Audytu i Rada Nadzorcza

1. Zarząd Banku odpowiada za projektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej Banku.
2. Komitet Audytu Banku opiniuje skuteczność i adekwatność systemu kontroli wewnętrznej na podstawie raportów uzyskanych od Zarządu Banku.
3. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku na podstawie informacji uzyskanych od Komitetu Audytu Banku.
4. Przepisy § 9 – 11 stosuje się odpowiednio do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej Banku w zakresie odpowiedzialności za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

III. KRYTERIA OCENY ADEKWATNOŚCI I SKUTECZNOŚCI SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W JORDANOWIE

§ 13

1. Zarząd Banku Spółdzielczego w Jordanowie zgodnie z zapisami Rekomendacji „H” (Rek. 1.5) ustanawia, a Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.
  2. Bank ustala następujące kryteria:
    - ocena realizacji zatwierdzonych celów strategicznych,
    - osiągnięcie założeń finansowych na dany rok, w tym osiągnięcie minimów wskaźnikowych określonych w Umowie Systemu Ochrony,
    - ocena zmaterializowania ryzyka reputacji Banku,
    - wyniki kontroli/przebiegów/audytów SSOZ i audytów zewnętrznych realizowanych przez komórki wewnętrzne i zewnętrzne Banku oraz inspekcji KNF,
    - ilość błędów znaczących i krytycznych identyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania,
    - trend w ilościach skarg Klientów do Banku i KNF z uwzględnieniem trendu skarg zasadnych,
    - ilość i kwota strat operacyjnych (trend),
    - przekraczanie limitów ustanowionych przez Bank, itp.,
    - ocena nadzorcza BION,
    - wynik oceny punktowej Banku Zrzeszającego,
    - ocena SKW w Systemie Ochrony,
    - realizacja celów WPN (gdy dotyczy).
  3. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej dokonywana jest z wykorzystaniem narzędzia stanowiącego załącznik do Kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie.
  4. Kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej podlegają okresowej aktualizacji (tj. corocznie).
- 3. Polityka w zakresie wynagrodzeń pracowników na stanowiskach istotnych, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku:**
1. Polityka w zakresie wynagrodzeń pracowników na stanowiskach istotnych, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku realizowana była w 2019 roku zgodnie z przyjętą Uchwałą Zarządu oraz Uchwałą Rady Nadzorczej „Polityką wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
  2. Celem opracowania i wdrożenia „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” jest:
    - a) określenie stałych i zmiennych składników wynagrodzeń pracowników na stanowiskach istotnych, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Jordanowie, wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 r.,
    - b) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i nie zachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowany przez Radę Nadzorczą akceptowalny ogólny poziom ryzyka,
    - c) wspieranie realizacji „Strategii działania Banku” i „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz ograniczanie konfliktu interesów w Banku Spółdzielczym w Jordanowie.
  3. Zgodnie z określoną w § 29 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 r. zasadą proporcjonalności:
    - spośród stanowisk istotnych zgodnie z § 5 niniejszej Polityki wyodrębnia się tzw. menadżerów, których zmienne składniki wynagrodzenia podlegają odroczeniu,
    - przy ocenie efektów pracy menadżerów bierze się pod uwagę rok bieżący i dwa lata poprzednie.
  4. Jako menadżerów traktuje się wyłącznie członków Zarządu związanych z Bankiem umową o pracę, ponieważ:

- Bank jest działającą na rynku lokalnym instytucją spółdzielczą, świadczącą podstawowe usługi bankowe,
  - struktura organizacyjna Banku nie jest skomplikowana,
  - decyzje w zakresie inwestycji kapitałowych i decyzje kredytowe powyżej 50 tys. zł są podejmowane przez Zarząd,
  - Zarząd decyduje o profilu podejmowanego ryzyka, a także o jakości zarządzania zarówno w Pionie Handlowym, Pionie Finansowym oraz Pionie Zarządzania Bankiem.
5. Przyznane menadżerowi zmienne składniki wynagrodzeń, wypłacane są w 60% w formie pieniężnej, niezwłocznie po ich przyznaniu, natomiast wypłata pozostałej części 40% odroczonego wynagrodzenia zostaje zdeponowana na „indywidualnym koncie” każdego menadżera.
  6. Wypłata menadżerom zmiennych składników wynagrodzenia uzależniona jest od pozytywnej oceny przez Radę Nadzorczą realizacji „Strategii działania Banku”, „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” i Planu ekonomiczno-finansowego oraz indywidualnych efektów pracy menadżerów.
  7. Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku – menedżerów dokonuje Rada Nadzorcza.
  8. Ocena efektów pracy każdego menadżera, pod kątem wypłaty zmiennych składników wynagrodzeń odbywa się corocznie po zakończeniu roku obrotowego i po uprawomocnieniu się uchwał Zebrania Przedstawicieli za poprzedni rok obrachunkowy z uwzględnieniem wyników całego Banku oraz wyników menadżera.
  9. Warunkiem wypłaty odroczonej części zmiennych składników wynagrodzenia jest pozytywna ocena danego członka Zarządu, czyli gdy spełnione zostały łącznie wszystkie obligatoryjne warunki oraz spełniony został co najmniej jeden warunek, spośród fakultatywnych warunków określonych w „Polityce wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
  10. „Polityka wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz jej realizacja podlega ocenie przez Radę Nadzorczą na podstawie przeprowadzonej weryfikacji. Ocena jest przekazywana Zebraniu Przedstawicieli w ramach Sprawozdania Rady Nadzorczej.

5. Informacja o powołaniu komitetu ds. wynagrodzeń

Uwzględniając – zgodnie z przepisami Ustawy Prawo bankowe – wielkość Banku, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizację oraz charakter, skalę i stopień złożoności działalności, Bank nie powołał komisji/komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

6. Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

Artykuł 22aa Ustawy Prawo bankowe określa wymogi, które powinny być spełnione przez członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. Wymogi te obejmują:

- 1) kwalifikacje, tj. posiadanie wiedzy, umiejętności i doświadczenia odpowiednich do pełnionych funkcji i powierzonych obowiązków oraz dawanie rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków,
- 2) pełnienie ograniczonej liczby funkcji członka Zarządu lub Rady Nadzorczej w innych podmiotach,
- 3) zdolność do kierowania się niezależnością osądu,
- 4) odpowiedniość z punktu widzenia potrzeby zapewnienia niezbędnych kwalifikacji danego organu jako całości (kwalifikacji kolektywnych).

Oceny odpowiedności kandydatów/członków Rady Nadzorczej Banku dokonuje Komisja ds. odpowiedności. Komisja jest powoływana na każdym Zebraniu Przedstawicieli dokonującym oceny odpowiedności.

W skład Komisji nie mogą wchodzić członkowie Rady Nadzorczej.

Ocenie odpowiedności podlega każdy z kandydatów/członków Rady Nadzorczej oraz sama Rada Nadzorcza, jako organ kolegialny. Każdy z kandydatów/członków Rady Nadzorczej podlega indywidualnej ocenie kwalifikacji, reputacji, rękopmi należytego wykonania obowiązków oraz niezależności odnośnie do kandydatów/ członków Komitetu Audytu.

Indywidualnej ocenie odpowiedności podlega każdy kandydat/członek Zarządu Banku, a także każdy kandydat/pracownik.

Ocena odpowiedności, zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych EBA, w szczególności uwzględnia kryteria:

- 1) wiedzy, umiejętności i doświadczenia (zgodnie z pkt. 58-66 Wytycznych EBA),
- 2) reputacji, uczciwości i etyczności (zgodnie z pkt. 73-78 Wytycznych EBA),
- 3) niezależności osądu (zgodnie z pkt. 82-87 Wytycznych EBA) oraz
- 4) zdolności poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie swoich obowiązków (pkt. 41-48 Wytycznych EBA), a także
- 5) zbiorową odpowiedność Zarządu (zgodnie z pkt. 67-72 Wytycznych EBA).

Corocznie członkowie Zarządu Banku składają do Przewodniczącego Komisji ds. oceny odpowiedności oświadczenia w zakresie spełnienia wymogów w zakresie odpowiedności, zgodne z wzorem stanowiącym Załącznik nr 1 do „Polityki zapewnienia odpowiedności członków Zarządu Banku, Zarządu Banku jako organu kolegialnego oraz pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, w terminie do końca pierwszego kwartału roku kalendarzowego.

Coroczna oraz dodatkowa ocena bieżąca odpowiedności członków Zarządu następuje na najbliższym, po złożeniu oświadczeń przez członków Zarządu, posiedzeniu Rady Nadzorczej przez Komisję ds. oceny odpowiedności.

Zarząd Banku jako organ Banku podlega kolegialnej ocenie odpowiedności.

Kolegialna ocena odpowiedności obejmuje ocenę możliwości podejmowania przez Zarząd Banku jako organu Banku decyzji w istotnych obszarach działania Banku, z uwzględnieniem ryzyk towarzyszących tej działalności, w tym podejmowanie decyzji dotyczących modelu biznesowego, gotowości do podejmowania ryzyka, strategii oraz rynków, na których funkcjonuje Bank.

Komisja ds. oceny odpowiedności dokonuje oceny kolegialnej, na najbliższym po złożeniu oświadczenia posiedzeniu, a wyniki oceny prezentuje do akceptacji Radzie Nadzorczej Banku.

Skład oraz zasady funkcjonowania Zarządu Banku, a także etyka osób wchodzących w jego skład nie budzą wątpliwości. Zarówno członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku spełniają wymagania określone w art. 22aa Ustawy Prawo bankowe.

Oświadczenie Zarządu Banku

Zarząd Banku Spółdzielczego w Jordanowie niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w informacji podlegającej ujawnieniu Banku Spółdzielczego w Jordanowie są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem, jak i system kontroli wewnętrznej są odpowiednie z punktu widzenia profilu i Strategii ryzyka Banku oraz prowadzonej działalności.

System zarządzania ryzykiem oraz system kontroli wewnętrznej ocenia się jako dostosowane do skali i profilu działania oraz generowanego ryzyka. Bank spełnia wymogi kapitałowe wynikające z zapisów Prawa bankowego oraz Uchwał nadzorczych, a fundusze własne w pełni pokrywają wszystkie ryzyka występujące w Banku.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Jordanowie zatwierdza niniejsze „Ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczącym profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji podlegających obowiązkowym ujawnieniom według stanu na dzień 31.12.2019 r.”, w których umieszczono informacje na temat ryzyka, omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, oraz które zawierają kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie.

BANK SPÓŁDZIELCZY w Jordanowie

Imię i nazwisko

Stanowisko

Agnieszka Mroszczak**Prezes Zarządu**

.....
pieczęćka Banku
PREZES ZARZĄDU
Banku Spółdzielczego w Jordanowie
mgr Agnieszka Mroszczak
.....

Imię i nazwisko

Stanowisko

Halina Trzop**Wiceprezes Zarządu
ds. Handlowych**

.....
WICEPREZES ZARZĄDU
Banku Spółdzielczego w Jordanowie
Halina Trzop
.....

Imię i nazwisko

Stanowisko

Kazimierz Rusin**Wiceprezes Zarządu
ds. Finansowo-Księgowych**

.....
WICEPREZES ZARZĄDU
Banku Spółdzielczego w Jordanowie
mgr Kazimierz Rusin
.....

Imię i nazwisko

Stanowisko

Krzysztof Walek**Wiceprezes Zarządu**

.....
WICEPREZES ZARZĄDU
Banku Spółdzielczego w Jordanowie
mgr Krzysztof Walek
.....

Jordanów, dnia 31.07.2020 r.

Informacja na temat ogólnego profilu ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie

W roku 2019 nie wystąpiły istotne zmiany w profilu ryzyka Banku, a działania podejmowane przez Bank zapewniały stabilny oraz zrównoważony rozwój. Na dzień 31.12.2019 r. Bank nie posiadał portfela handlowego oraz nie przeprowadzał transakcji pochodnych obarczonych ryzykiem rynkowym. Stosowane w Banku Strategie, Polityki oraz metody zarządzania ryzykami, w tym również poziom limitów dopuszczalnej ekspozycji na ryzyko zapewniały prowadzenie bezpiecznej i rentownej działalności.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące ogólny poziom (profil) ryzyka:

Wskaźniki finansowe

(w tys. zł)

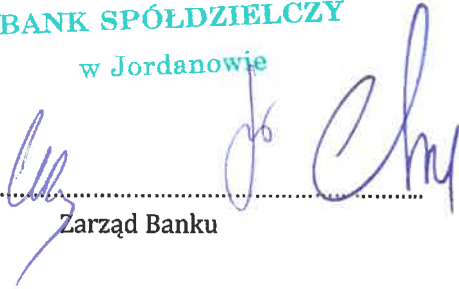
	Wykonanie 31.12.2019 r.
Należności od podmiotów niefinansowych i budżetu wartość bilansowa netto	246 599
Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie zgodnie z Rekomendacją S brutto	182 131
Detaliczne ekspozycje kredytowe zgodnie z Rekomendacją T	24 848
Lokaty międzybankowe	21 965
Papiery wartościowe wg wyceny bilansowej	80 592
Depozyty terminowe (nominał)	211 606
Ilość rachunków rozliczeniowych (ROR, bieżące w PLN i walutach)	12 016 szt.
Suma bilansowa	415 985
Przychody	19 627
Koszty	16 381
Zysk brutto	3 247
Zysk netto	2 741
Wynik z tytułu odsetek	10 046
Fundusze własne	33 649
Kapitał podstawowy TIER 1 (CET1)	31 539
Kapitał TIER 1	31 539
Kapitał TIER 2	2 110
Łączny współczynnik kapitałowy	16,34 %
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy	16,34 %
Współczynnik kapitału podstawowego TIER 1	15,31 %
Współczynnik kapitału TIER 1	15,31 %
Wskaźnik dźwigni	7,38 %

Projekcja podstawowych wskaźników akceptowalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka
(w tys. zł)

	Wykonanie 31.12.2019 r.
Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)	
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	16,34 %
Współczynnik kapitału TIER.1 (T1)	15,31 %
Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej	7,38 %
Ryzyko kredytowe	
Udział kredytów w sumie bilansowej	59,28 %
Wskaźnik jakości portfela kredytowego	6,54 %
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfolio kredytowym	9,94 %
Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie	72,29 %
Wskaźnik NPL	5,08 %
Wskaźnik ekspozycji nieobsługiwanych (NPE)	4,11 %
Wskaźnik ekspozycji restrukturyzowanych (FBE)	6,59 %
Wskaźnik Texas	42,27 %
Ryzyko płynności i finansowania	
Wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR	216 %
Wskaźnik pokrycia aktywów wymagających stabilnego finansowania pasywami stabilnymi - NSFR	133 %
Wskaźnik płynności aktywów (wyznaczony zgodnie z Umową Systemu Ochrony)	38,02 %
M1 Luka płynności krótkoterminowej	79 488
M2 Współczynnik płynności krótkoterminowej	2,33
M3 Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi	1,64
M4 Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,42
Depozyt obowiązkowy 9 % depozytów obliczonych zgodnie z § 2 ust. 1 Załącznika nr 2 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS	9 %
Ryzyko stopy procentowej w portfolio bankowym (IRRBB)	
Limit zmiany wartości ekonomicznej Banku w relacji do funduszy własnych [TWS + / - 2 pp.]	7,4 %
Limit zmiany wartości ekonomicznej Banku w relacji do kapitału podstawowego Tier 1 [testy scenariuszowe]	9,4 %
Limit zmian wyniku odsetkowego o 2 pp. na skutek niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami w przedziałach przeszacowania do 12 miesięcy oraz na skutek ryzyka bazowego w relacji do funduszy własnych	7,7 %
Limit strat z tytułu ryzyka opcji (klienta) do funduszy własnych	0,4 %
Ryzyko operacyjne	
Koszty ryzyka operacyjnego nie wyższe niż 2 % funduszy własnych Banku	0,76 %
Ryzyko walutowe	
Skala działalności walutowej jako % obrotów walutowych w obrotach ogółem Banku	2,24 %
Ryzyko biznesowe (w tym wyniku finansowego)	
Stopa zwrotu z aktywów netto - ROA netto	0,66 %
Marża odsetkowa	2,44 %
Ryzyko inwestycji finansowych	
Zaangażowanie łączne w dłużne papiery wartościowe emitowane przez pozostałe przedsiębiorstwa, nie wymienione w pkt 4-5	17,83 %
Zaangażowanie łączne w akcje i obligacje w Banku Zrzeszającym	34,34 %
Zaangażowanie kapitałowe w akcje i udziały w podmiotach niefinansowych (Spółka PartNet i inne)	9,97 %

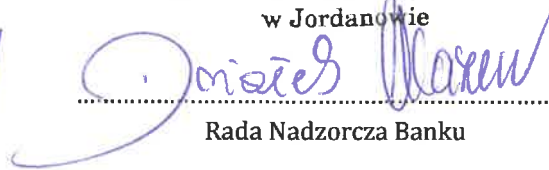
Niniejsze „Ujawnienie informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji podlegających obowiązkowym ujawnieniom według stanu na dzień 31.12.2019 r.” zatwierdzono na posiedzeniu Zarządu Banku w dniu 31.07.2020 r. oraz na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 03.08.2020 r.

BANK SPÓLDZIELCZY
w Jordanowie

Zarząd Banku

RADA NADZORCZA
BANKU SPÓLDZIELCZEGO
w Jordanowie

Rada Nadzorcza Banku

